

ΙΟΝΙΟ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ

ΤΜΗΜΑ ΑΡΧΕΙΟΝΟΜΙΑΣ, ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΟΝΟΜΙΑΣ
ΚΑΙ ΜΟΥΣΕΙΟΛΟΓΙΑΣ

Πτυχιακή Εργασία
Διερεύνηση Υπηρεσιών Πληροφόρησης στον Χώρο της
Δικαιοσύνης

ΣΠΥΡΙΔΟΥΛΑ - ΣΟΦΙΑ ΡΑΠΤΗ, Α.Μ.: Β2013114

Επιβλέπων Καθηγητής : Κωσταγιόλας Πέτρος

Κέρκυρα, Ιανουάριος 2020

Διερεύνηση υπηρεσιών πληροφόρησης στο χώρο της Δικαιοσύνης

Αφιέρωση

Στη μητέρα μου

Περίληψη

Ο θεσμός της βιβλιοθήκης, των αρχείων και των μουσείων αποτελεί τη βάση για τη διατήρηση της πολιτιστικής κληρονομιάς μίας χώρας. Η πληροφόρηση που παρέχεται από τους εν λόγω θεσμούς είναι ανυπολόγιστης αξίας καθώς βοηθά τόσο στη διεύρυνση του πνεύματος όσο και σε πλήθος τομέων της επιστήμης, των τεχνών και των επαγγελμάτων. Η εξέλιξη της τεχνολογίας είναι γεγονός πως βοήθησε σε πολύ μεγάλο βαθμό ώστε οι τρεις αυτοί θεσμοί να γίνουν περισσότερο ελκυστικοί από ποτέ.

Βασικός σκοπός της παρούσας πτυχιακής εργασίας είναι να μελετήσει την εξέλιξη και να αναλύσει τους θεσμούς της βιβλιοθήκης, των αρχείων και των μουσείων μέσα από τις διάφορες νομοθετικές μεταρρυθμίσεις με έμφαση στις βιβλιοθήκες, καθώς εκείνες είναι που παρέχουν πλήθος πηγών πληροφόρησης. Έπειτα από το γενικό θεωρητικό πλαίσιο, εξετάζονται οι υπηρεσίες πληροφόρησης στον χώρο της δικαιοσύνης με την παράθεση απτών παραδειγμάτων.

Οι δυνατότητες πληροφόρησης μέσα από τους συγκεκριμένους θεσμούς ενισχύονται ολοένα και περισσότερο διαμέσου του διαδικτύου και των δυνατοτήτων που προσφέρονται από την τεχνολογική εξέλιξη, ενώ μέσα από τις εξελίξεις αυτές βελτιώνεται τόσο η επαγγελματική όσο και η κοινωνική ζωή των ανθρώπων καθώς οι θεσμοί αυτοί συνιστούν μοχλούς οικονομικής και κοινωνικής ανάπτυξης και ευημερίας. Τέλος στην παρούσα εργασία παρατίθενται προτάσεις προς περαιτέρω διερεύνηση και συζήτηση για το θέμα των υπηρεσιών πληροφόρησης στον χώρο της δικαιοσύνης.

Λέξεις Κλειδιά: Βιβλιοθήκη, Μουσείο, Αρχείο, Πληροφόρηση, Νομοθεσία, Δικαιοσύνη

Abstract

Libraries, archives and museums are the foundation for preserving a country's cultural heritage. The information provided by these institutions is of incalculable value as it helps both in broadening the mind and in a variety of fields like science, arts and professions. The advancement of technology has helped to make these three institutions more attractive than ever.

The main purpose of this dissertation is to study how these three institutions - libraries, archives and museums - have evolved and analyze them through various legislative reforms with emphasis on libraries, as they provide a wealth of information. The dissertation first provides a general theoretical framework before examining the information institutions in the field of justice with representative examples.

The opportunities for information through these institutions are increasingly supported with the help of the internet and the opportunities provided by technological development. Through the said advancement, the professional and social life of people is improved as these institutions are catalysts for economic and social development and welfare. Finally, the dissertation proposes topics for further discussion.

Keywords: Library, Museum, Archive, Information, Legislation, Justice

ΠΙΝΑΚΑΣ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ

ΠΕΡΙΛΗΨΗ	4
ABSTRACT	5
ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΕΙΚΟΝΩΝ	8
1. ΕΙΣΑΓΩΓΗ	10
1.1. ΓΕΝΙΚΕΣ ΕΝΝΟΙΕΣ.....	11
1.2. ΣΤΟΧΟΙ ΤΗΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ.....	14
1.3. ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ.....	15
2. Ο ΡΟΛΟΣ ΤΩΝ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ ΠΛΗΡΟΦΟΡΗΣΗΣ ΣΤΗΝ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ ΚΑΙ ΤΗΝ ΚΟΙΝΩΝΙΑ.....	18
2.1. ΕΙΣΑΓΩΓΗ.....	18
2.2. Ο ΡΟΛΟΣ ΤΗΣ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗΣ ΣΤΗΝ ΚΟΙΝΩΝΙΑ	20
2.3. Ο ΡΟΛΟΣ ΤΗΣ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗΣ ΣΤΗΝ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ	23
2.4. Ο ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΟΣ ΡΟΛΟΣ ΤΗΣ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗΣ	26
2.5. Ο ΡΟΛΟΣ ΤΩΝ ΑΡΧΕΙΩΝ ΣΤΗΝ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ ΚΑΙ ΤΗΝ ΚΟΙΝΩΝΙΑ	28
2.6. Ο ΡΟΛΟΣ ΤΩΝ ΜΟΥΣΕΙΩΝ ΣΤΗΝ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ ΚΑΙ ΤΗΝ ΚΟΙΝΩΝΙΑ	31
2.7. ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ.....	33
3. ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ ΚΑΙ ΝΟΜΙΚΑ ΘΕΜΑΤΑ	34
3.1. ΠΕΡΙ ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΗΣ ΙΔΙΟΚΤΗΣΙΑΣ	34
3.2. Η ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ ΑΝΤΙΤΥΠΩΝ	41
3.3. ΔΙΑΡΚΕΙΑ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ	42
3.4. ΡΥΘΜΙΣΕΙΣ ΓΙΑ ΤΙΣ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΕΣ	44
3.5. Ο ΔΗΜΟΣΙΟΣ ΔΑΝΕΙΣΜΟΣ	52
3.6. Η ΟΔΗΓΙΑ 2001/29 ΠΕΡΙ ΦΩΤΟΤΥΠΙΚΗΣ ΑΝΑΠΑΡΑΓΩΓΗΣ	55
3.7. Η ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΝΟΜΟΘΕΣΙΑ ΓΙΑ ΤΑ ΜΟΥΣΕΙΑ	55
4. ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑΤΑ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ ΠΛΗΡΟΦΟΡΗΣΗΣ ΣΤΗ ΔΙΚΑΙΟΣΥΝΗ	60
4.1. ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑΤΑ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ ΠΛΗΡΟΦΟΡΗΣΗΣ ΑΠΟ ΤΟΝ ΧΩΡΟ ΤΗΣ ΔΙΚΑΙΟΣΥΝΗΣ	60
4.1.1. ΝΟΜΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ ΤΟΥ ΚΟΓΚΡΕΣΟΥ (LAW LIBRARY OF CONGRESS).....	60
4.1.2. ΑΠΟΣΤΟΛΗ ΤΗΣ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗΣ	61
4.2. ΙΣΤΟΡΙΑ	61
4.2.1. ΊΔΡΥΣΗ ΤΗΣ ΝΟΜΙΚΗΣ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗΣ ΤΟ 1832.....	61
4.2.2. ΠΑΡΟΧΗ ΝΟΜΙΚΩΝ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΩΝ ΣΤΟ ΚΟΓΚΡΕΣΟ ΚΑΙ ΤΟ ΑΝΩΤΑΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ	61
4.2.3. ΔΗΜΟΣΙΑ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΓΥΡΩ ΣΤΟ 1898.....	62
4.2.4. ΕΠΕΚΤΑΣΗ.....	63
4.2.5. ΘΕΣΜΙΚΗ ΔΙΑΦΟΡΟΠΟΙΗΣΗ	66
4.2.6. ΕΥΡΕΤΗΡΙΟ ΞΕΝΩΝ ΝΟΜΩΝ	67
4.2.7. ΤΙ ΠΕΡΙΛΑΜΒΑΝΕΙ Η ΣΥΛΛΟΓΗ ΤΗΣ	69
4.2.8. ΔΗΛΩΣΗ ΤΗΣ IFLA ΓΙΑ ΤΙΣ ΝΟΜΙΚΕΣ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΕΣ	70

4.3. ΑΡΧΕΙΑ ΕΘΝΙΚΗΣ ΑΣΤΥΝΟΜΙΑΣ ΤΗΣ ΓΟΥΑΤΕΜΑΛΑΣ (GUATEMALA NATIONAL POLICE ARCHIVES)	71
4.3.1. ΤΕΧΝΙΚΕΣ ΑΡΧΕΙΟΘΕΤΗΣΗΣ	72
4.4. ΕΘΝΙΚΟ ΜΟΥΣΕΙΟ ΔΙΚΑΙΟΣΥΝΗΣ (NATIONAL JUSTICE MUSEUM)	75
4.4.1. ΣΥΛΛΟΓΗ ΤΟΥ ΜΟΥΣΕΙΟΥ	76
5. ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ	81
6. ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ.....	84
ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΚΕΣ ΑΝΑΦΟΡΕΣ.....	85
ΕΛΛΗΝΙΚΕΣ.....	85
ΞΕΝΟΓΛΩΣΣΕΣ.....	94
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ	99

ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΕΙΚΟΝΩΝ

- Εικόνα 1:** Γράφημα για την πολιτιστική και κοινωνική δραστηριότητα της Βιβλιοθήκης
- Εικόνα 2:** Διαφημιστικά έντυπα από την IFLA για τα θέματα πνευματικής ιδιοκτησίας για τις βιβλιοθήκες
- Εικόνα 3:** Πίνακας 1 και Πίνακας 2 από τους επισκέπτες μουσείων και αρχαιολογικών χώρων-εισπράξεις: Σεπτέμβριος 2018
- Εικόνα 4:** Πίνακας 1 και Πίνακας 2 από τους επισκέπτες μουσείων και αρχαιολογικών χώρων –εισπράξεις Αύγουστος 2019
- Εικόνα 5:** Χαρακτηριστικά των οικονομιών των δήμωνπου φιλοξενούν μουσεία ΠΙΟΠ
- Εικόνα 6:** Έγγραφα του Abraham Lincoln
- Εικόνα 7:** Ο πόλεμος της εξέγερσης
- Εικόνα 8:** Εσωτερικό της Νομικής Βιβλιοθήκης του Κογκρέσου
- Εικόνα 9:** Ισπανικά Νομικά έγγραφα 15^{ος} με 19^{ος} αιώνας
- Εικόνα 10:** Φωτογραφίες από την Liljenquist
- Εικόνα 11:** Φωτογραφία καρτών επισκεψιμότητας
- Εικόνα 12:** Βετεράνοι
- Εικόνα 13:** Πατριωτικοί Φάκελοι, Γράμματα και αναμνηστικά
- Εικόνα 14:** Αρχεία Εθνικής Αστυνομίας της Γουατεμάλας
- Εικόνα 15:** Εικόνα από το αρχείο όπως ανακαλύφθηκε
- Εικόνα 16:** Εικόνα του National Geographic
- Εικόνα 17:** Εικόνα του National Geographic
- Εικόνα 18:** Φωτογραφίες αγνοούντων πολιτών της Γουατεμάλας
- Εικόνα 19:** Μουσείο Εθνικής Δικαιοσύνης του Λονδίνου
- Εικόνα 20:** Συλλογή αντικειμένων κατάποσης των κρατουμένων
- Εικόνα 21:** Η εικόνα μιας υπόγειας φυλακής
- Εικόνα 22:** Διάφορα αντικείμενα των αστυνομικών της εποχής
- Εικόνα 23:** Ρόπαλο Αστυνομικού
- Εικόνα 24:** Αίθουσα δικαστηρίου της βικτωριανής εποχής

Εικόνα 25: Δίκη μάγισσας

Εικόνα 26: Αγχόνη

Εικόνα 27: Εκθεσιακά αντικείμενα

Εικόνα 28: Βιβλίο κατάδικων της αστυνομίας

1. Εισαγωγή

Μέσα στους συνεχώς μεταβαλλόμενους ρυθμούς της σημερινής εποχής, τόσο η κοινωνία όσο και η οικονομία παρουσιάζουν πλέον πλήρη εξάρτηση από την πληροφορία. Στο πλαίσιο αυτό, οι βιβλιοθήκες σήμερα μεταβάλλονται ώστε να έχουν τη δυνατότητα να εξυπηρετήσουν σε μεγαλύτερο βαθμό το κοινό τους. Έτσι, η βιβλιοθήκη γίνεται πλέον κόμβος σύνδεσης του κοινού με πλήθος πληροφοριών (Τζεκάκης και συν, 2000).

Η ανάπτυξη της κοινωνίας της πληροφορίας απαιτεί τον επαναπροσδιορισμό της θέσης και των στόχων όλων των ιδρυμάτων που λειτουργούν με πληροφορίες, γνώσεις και πολιτισμό (Ryynanen, 1999). Οι βιβλιοθήκες, για παράδειγμα, έχουν αναγνωριστεί ως ένα από τα βασικά στοιχεία για ανοιχτή πρόσβαση σε πληροφορίες και είναι ζωτικής σημασίας για την ανάπτυξη της δημοκρατικής κοινωνίας της πληροφορίας (Ryynanen, 1999).

Το επάγγελμα της βιβλιοθηκονομίας υπήρξε εδώ και πολύ καιρό ένα κοινωνικό ιδανικό στον πυρήνα του. Κατά την ιδρυτική συνάντηση του American Library Association (ALA) το 1876, ο βιβλιοθηκονόμος επαινέθηκε ως «όργανο που εργάζεται πάντα προς την κατεύθυνση της ηθικής και κοινωνικής ανάπτυξης» (Garrison, 1979).

Πιο πρόσφατα, το επάγγελμα έχει επεκτείνει το πεδίο του πέρα από τα όρια της ίδιας της βιβλιοθήκης. Το 1990, η ALA υιοθέτησε την «Πολιτική υπηρεσιών για τους φτωχούς ανθρώπους» (Holt & Holt, 2010). Ανάμεσα σε πολλά άλλα, ζητήθηκε η προώθηση της δίκαιης πρόσβασης, αλλά και της γενικότερης ευαισθητοποίησης του κοινού και των δημόσιων πολιτικών σε ότι αφορά τη βοήθεια των φτωχών (ALA, 2014). Αυτά τα ιδανικά επεκτείνονται και στην κοινωνική δικαιοσύνη (Dadlani & Todd, 2014), η οποία επιδρά θετικά και σε άλλους τομείς της κοινωνίας όπως η δικαιοσύνη και η ισότητα και άπτεται άμεσα του θέματος που πραγματεύεται η εν λόγω εργασία καθώς επηρεάζει θετικά και με πολλαπλούς τρόπους το κοινωνικό σύνολο.

Από την άλλη πλευρά, σε ό,τι αφορά στα μουσεία, σύμφωνα με τον Luke (2002), ο «λόγος των μουσείων» είναι η δύναμη να εκπροσωπούν, να εκπαιδεύουν και να διαμορφώνουν «συλλογικές αξίες και κοινωνικές αντιλήψεις». Η ικανότητα των μουσείων να κυβερνούν ή να ρυθμίζουν τις κοινωνικές αξίες και συμπεριφορές που υποστηρίζουν την αίσθηση της ιθαγένειας και που καθορίζουν μια σειρά κοινοτικών

ομάδων και ταυτοτήτων είναι επίσης καλά τεκμηριωμένη (Bennett, 1995 : Witcomb, 2003). Παρομοίως, οι πόροι εξουσίας που αντλούν τα μουσεία σε αυτή τη διαδικασία έχουν εντοπιστεί και βασίζονται σε αξιώσεις για την εξειδίκευση, τον ορθολογισμό και της υποτιθέμενης ουδετερότητας, μαζί με τη θεσμική αρχή που εκχωρεί το κράτος σε κάθε μουσείο (Walsh, 1992 : Bennett, 1995). Η αναγνώριση αυτής της δύναμης έχει οδηγήσει σε συνεχή κριτική σκέψη από επαγγελματίες του μουσείου και ακαδημαϊκούς για την ευθύνη των μουσείων να αναγνωρίζουν και να αντιπροσωπεύουν την πολιτιστική και κοινοτική πολυμορφία, η οποία έχει προφανή σημασία για την κοινοτική διαβούλευση (Sandell 2002a, Sandell, 2007 : Witcomb, 2003 : Watson, 2007).

Η εφαρμογή κυβερνητικών πολιτικών κοινωνικής ένταξης στον τομέα της πολιτιστικής και κληρονομιάς, έδωσε ώθηση σε συζητήσεις σχετικά με τη φύση των μουσείων και των κοινοτικών σχέσεων. Παρόλο που η ώθηση για την ανάπτυξη μιας κριτικής συζήτησης στον τομέα των μουσείων οφείλει ένα σημαντικό χρέος σε εξωτερικές πιέσεις και κριτική, υπήρξε, ωστόσο, μία πραγματική αναγνώριση σε τμήματα του τομέα των μουσείων ότι πρόκειται για ανθρώπους που φέρνουν την αξία και τη συνέπεια σε αντικείμενα και συλλογές. Αποτέλεσμα αυτού είναι εάν ένα μουσείο δεν μπορεί να σφυρηλατήσει συνδέσεις με ανθρώπους, δεν θα έχει νόημα (Crooke, 2007).

1.1. Γενικές έννοιες

Η σημερινή εποχή χαρακτηρίζεται από την πληροφορία. Η πληροφορία συνδέεται με τη μεταφορά μηνυμάτων, την επεξήγηση δεδομένων, την αναπαράσταση συμβόλων, την αντίληψη αλλά και την κατάκτηση γνώσεων (Floridi, 2005). Η βιβλιοθήκη συνδέεται άμεσα με την έννοια της πληροφορίας καθώς σε αυτή απευθύνονται οι χρήστες για να εκπληρώσουν τις όποιες προσωπικές, εκπαιδευτικές και επαγγελματικές τους ανάγκες (Astbury, 1994).

Η εξέλιξη της τεχνολογίας βελτίωσε πλήθος δυνατοτήτων στις οποίες ανήκει και η δυνατότητα διεύρυνσης των πληροφοριών στις βιβλιοθήκες. Με αυτό τον τρόπο, η τεχνολογία συνέβαλε στη διεύρυνση των συλλογών των βιβλιοθηκών και συνεπώς στη διεύρυνση των πληροφοριών (Ζάχος, 1998).

Μέσω της ανάγκης διαπραγμάτευσης σε μεγάλη κλίμακα, οι βιβλιοθήκες οδηγήθηκαν σε νέα τεχνολογικά και οικονομικά δεδομένα, οργανώθηκαν σε κοινοπραξίες και πλέον διαπραγματεύονται από κοινού με εκδότες και ηλεκτρονικές πηγές πληροφόρησης ώστε να δύνανται να έχουν κοινή πρόσβαση στο υλικό και τα διάφορα αρχεία (Ζάχος, 1998).

Σύμφωνα με τον Rowley (2003), η βιβλιοθήκη αποτελεί φορέα εύρεσης, διαχείρισης και εκμετάλλευσης της πληροφορίας και της γνώσης, ενώ έχει στόχο την παραγωγή και προσφορά υπηρεσιών προστιθέμενης αξίας.

Έτσι, η βιβλιοθήκη είναι ο θεσμός εκείνος που έχει άμεση σύνδεση με τις υπηρεσίες πληροφόρησης. Σύμφωνα με τον Usherwood (1985/6), η έννοια της βιβλιοθήκης σχετίζεται άμεσα με τη συλλογή βιβλίων και τη γενικότερη συλλογή έντυπου υλικού, το οποίο υλικό αποτελεί πολύτιμη πηγή πληροφόρησης για πλήθος αναγκών της κοινωνίας. Μέσα στη βιβλιοθήκη διατηρούνται τα ανθρώπινα πνευματικά δημιουργήματα, ενώ από τη συγκέντρωση όλων αυτών, διατηρείται η συλλογική μνήμη της κοινωνίας καθώς μέσα στη συγκέντρωση όλων αυτών των αρχείων περιλαμβάνονται γνώσεις, σκέψεις, ιδέες και πληροφορίες που συγκεντρώθηκαν στο πέρασμα του χρόνου.

Υπεύθυνος για την οργάνωση της βιβλιοθήκης είναι ο βιβλιοθηκονόμος. Το επάγγελμά του είναι άμεσα συνδεδεμένο με την εξυπηρέτηση των χρηστών σε όποια πληροφορία αναζητούν. Επιπλέον, εξυπηρετεί ποικίλες κοινωνικές και επαγγελματικές ομάδες και έχει ως στόχο τη συνεχή προσπάθεια για μια πιο αποτελεσματική επεξεργασία τεκμηρίων. Όμως οι συνεχόμενες μεταβολές που διαδραματίζονται στον χώρο της τεχνολογίας και της επιστήμης επηρεάζουν τον ρόλο του βιβλιοθηκονόμου (Γερόλιμος, 2008).

Οι βιβλιοθήκες, για να μπορέσουν να ανταπεξέλθουν αποτελεσματικά στη διαχείριση της πληροφορίας και της γνώσης που έχουν πρόσβαση, με βάση τις αρχές της Διαχείρισης της Γνώσης, θα πρέπει να προβούν σε αυτο-αξιολόγηση, ενώ μετά από αυτή απαιτείται ένας μεγάλος αριθμός αλλαγών. Έτσι, σε κάθε περίπτωση πρέπει να επανεξεταστεί ο τρόπος οργάνωσης και διοίκησής τους, ενώ θα πρέπει να προβούν σε τροποποιήσεις και αλλαγές όπου αυτό απαιτείται. Ιδιαίτερα σημαντικός είναι ο

επαναπροσδιορισμός των επιχειρησιακών λειτουργιών αλλά και του τρόπου επικοινωνίας του στελεχιακού τους δυναμικού. Η νέα οργανωσιακή κουλτούρα των βιβλιοθηκών μπορεί να αποτελέσει τη βάση για την αποδοχή των νέων κοινωνικών και οικονομικών φαινομένων που σταδιακά εισχωρούν και εγκαθιδρύονται και στην ελληνική πληροφοριακή αγορά.

Ένας ακόμη θεσμός που σχετίζεται άμεσα με την πληροφόρηση είναι τα αρχεία. Σύμφωνα με το Υπουργείο Παιδείας και Θρησκευμάτων (2019) αρχείο είναι «κατά την έννοια του παρόντος νόμου, το σύνολο των τεκμηρίων, μαρτυριών και εγγράφων, αδιακρίτως χρονολογίας, σχήματος, ύλης και υποστρώματος, που σχετίζονται με τη δραστηριότητα του Κράτους, των δημοσίων ή ιδιωτικών οργανισμών ή των νομικών ή φυσικών προσώπων ή ομάδων φυσικών προσώπων ή των λοιπών οντοτήτων. Αρχείο είναι και κάθε τεκμήριο καταγραφής πληροφοριών που προβλέπεται στο ν. 2846/2000 (Α' 229) και συγκροτεί το αρχείο Πρωθυπουργού».

Υπεύθυνοι για την τήρηση του αρχειακού υλικού είναι οι αρχειονόμοι. Ο αρχειονόμος οφείλουν να διαθέτουν την απαραίτητη θεωρητική και πρακτική εκπαίδευση, να έχουν ανεξάρτητη κρίση, να αντιμετωπίζουν σύνθετα προβλήματα και να σέβονται την επαγγελματική δεοντολογία έχοντας έναν κοινό κώδικα δεοντολογίας που εγκρίνουν. Στα καθήκοντά τους περιλαμβάνεται η επιλογή, η διατήρηση, η διαχείριση και η διάθεση αρχείων με αέναη αξία για χρήση έχοντας ως στόχος τους την απόδειξη της διοικητικής λειτουργίας (Γιαννακόπουλος & Μπουντούρη, 2015).

Τέλος, ιδιαίτερα σημαντικός σε ό,τι αφορά την πληροφορία για ένα κράτος είναι ο θεσμός των μουσείων. Το ICOM (International Council of Museums) ορίζει πως το μουσείο είναι ένα ίδρυμα μόνιμο χωρίς να έχει ως σκοπό το κέρδος. Υπηρετεί την κοινωνία και την εξέλιξή της. Είναι ανοικτό στο ευρύ κοινό και στόχος του είναι να ερευνήσει, να αποκτήσει, να συντηρήσει, να γνωστοποιήσει και κατά κύριο λόγο να εκθέσει όσα μαρτυρούν οι άνθρωποι για τα υλικά και το περιβάλλον του. Έτσι θα μπορεί να μελετήσει, να μορφωθεί και να ψυχαγωγηθεί μέσω αυτού (Μιχαηλίδου, 2002). Στην Ελλάδα του 1829 ο κυβερνήτης Ιωάννης Καποδίστριας, από τα πρώτα πράγματα που φρόντισε ήταν να δημιουργήσει ένα μικρό μουσείο στην Αίγινα, καθώς το μουσείο διαμορφώνει και σφυρηλατεί την εθνική ταυτότητα ενός κράτους, ενώ

ταυτόχρονα αποτελεί ιδιαίτερα σημαντική ιστορική αλλά και εκπαιδευτική πηγή (Τζιαφέρη, 2005).

Οι μουσειολόγοι κατέχουν έναν ιδιαίτερα σημαντικό ρόλο στα μουσεία. Οι εξειδικευμένες και πολύπλευρες γνώσεις του μουσειολόγου τον καθιστούν ικανό να αντιλαμβάνεται και να αντιμετωπίζει το μουσείο με σφαιρική άποψη. Μεσολαβούν στις διάφορες ειδικότητες, δημιουργούν μία εύκολα κατανοητή παρουσίαση των εκθεμάτων για τους επισκέπτες, βοηθούν στην ομαδοποίηση των διαφόρων εκθεμάτων ώστε να δημιουργείται ένα εύκολα κατανοητό «σενάριο» για τους επισκέπτες και να μπορούν να κατανοήσουν οτιδήποτε βλέπουν (Γκαζή, 2008).

1.2. Στόχοι της εργασίας

Βασικός στόχος της παρούσας εργασίας ήταν η μελέτη των προσφερόμενων υπηρεσιών καθώς και του τρόπου λειτουργίας των βιβλιοθηκών, των αρχείων και των μουσείων μέσα από τη διερεύνηση των νομοθετικών μεταρρυθμίσεων που έχουν θεσπιστεί. Επιμέρους στόχοι της εργασίας αποτελούν η ανάδειξη των εν λόγω θεσμών (βιβλιοθήκες, αρχεία, μουσεία) ως εργαλεία προσφοράς προς την κοινωνία, δίνοντας έμφαση στην ύπαρξη και λειτουργία τους, στον ρόλο που διαδραματίζουν ως συνεκτικός θεσμός μεταξύ κοινωνίας και οικονομίας και δημιουργίας συλλογικής μνήμης για τις ανερχόμενες γενεές.

Η έμφαση δίνεται στις υπηρεσίες πληροφόρησης στον χώρο της Δικαιοσύνης με παράθεση παραδειγμάτων και στις νομοθετικές ρυθμίσεις και μεταρρυθμίσεις που επηρέασαν και επηρεάζουν τη λειτουργία των υπηρεσιών πληροφόρησης. Εξετάζονται, μεταξύ άλλων, ζητήματα όπως εκείνα του δημόσιου δανεισμού, της νομοθεσίας περί πνευματικής ιδιοκτησίας στα κράτη μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης και της διαδικασίας αντιτύπων, αλλά και αναφορές από σχετικούς με το θέμα φορείς υπηρεσιών πληροφόρησης.

Ταυτόχρονα, μέσα από τη συγκεκριμένη εργασία πραγματοποιήθηκε μία προσπάθεια ανάλυσης των δυνατοτήτων που προσφέρονται από την τεχνολογία και συγκεκριμένα από τη χρήση του Διαδικτύου τόσο για τις βιβλιοθήκες όσο και για τα αρχεία και τα μουσεία. Είναι γνωστό πως η ταχύτατη εξέλιξη της τεχνολογίας και οι δυνατότητες που

προσφέρει θα διαμορφώσουν ανάλογα το έδαφος για την περαιτέρω εξέλιξη των πηγών πληροφόρησης και την ενίσχυση του ρόλου τους στο κοινωνικό σύνολο.

Ιδιαίτερα σημαντικός είναι ο τρόπος με τον οποίο μπορεί να στηριχθεί η οικονομία ενός κράτους μέσα από αυτούς τους θεσμούς προσφέροντας σημαντικές γνώσεις στους επαγγελματίες που δραστηριοποιούνται εντός των ορίων της. Ο ρόλος του βιβλιοθηκονόμου και του αρχειονόμου τονίζεται ιδιαίτερα για τη σημαντικότητα και τη συμβολή του. Στην εργασία περιλαμβάνεται εκτενές θεωρητικό υπόβαθρο, το οποίο κρίνεται απαραίτητο για την μετέπειτα ανάλυση του θέματος, και με τη μελέτη της βιβλιογραφίας επιχειρούνται εν συντομία προτάσεις για δημιουργία νομικής βιβλιοθήκης στην Ελλάδα, γεγονός που θα αποτελέσει αξιοσημείωτη προσθήκη στην ήδη υπάρχουσα γραμματεία της χώρας μας.

Επιπλέον, παρατίθενται και αναλύονται αντιπροσωπευτικά παραδείγματα υπηρεσιών πληροφόρησης από τον χώρο της δικαιοσύνης ούτως ώστε το περιεχόμενο της εργασίας να θεωρηθεί πλήρες και να έχει πραγματοποιηθεί η σύνδεση θεωρίας και εφαρμογής.

1.3. Μεθοδολογία

Η παρούσα πτυχιακή εργασία πραγματοποιήθηκε μέσα από ανασκόπηση της βιβλιογραφίας, τόσο της ελληνικής όσο και της διεθνούς. Η αναζήτηση πραγματοποιήθηκε κατά βάση μέσα από τις βάσεις δεδομένων του Google Scholar, του ResearchGate και λοιπών πηγών σχετικών με το θέμα που πραγματεύεται η εργασία με τη χρήση της μηχανής αναζήτησης Google και με τη χρήση κατάλληλων λέξεων-κλειδίων.

Τα αποτελέσματα της αναζήτησης οδήγησαν στην εύρεση πολλαπλών επιστημονικών άρθρων και λοιπών πηγών των τελευταίων τριάντα (30) ετών τα οποία κρίθηκαν απαραίτητα και σχετικά με το θέμα και ως εκ τούτου χρησιμοποιήθηκαν για τη συγγραφή και τον εμπλουτισμό της παρούσας εργασίας. Οι πληροφορίες των παλαιότερων χρονολογικά πηγών βοηθούν στην εις βάθος μελέτη του θέματος και στην παρατήρηση των κοινών ή μη σημείων με αντιπαραβολή του παρελθόντος και του παρόντος.

Η χρήση των εν λόγω πηγών εμπλούτισε την παρούσα πτυχιακή εργασία και από επιστημονική άποψη με την παράθεση των επιστημονικών άρθρων, αλλά ταυτόχρονα, με τις γνώσεις που αποκτήθηκαν μέσω της έρευνας, έθεσε το θεωρητικό υπόβαθρο (Εισαγωγή και Γενικές έννοιες) προκειμένου να αποσαφηνιστεί ο σκοπός της συγγραφής της, να εμπλουτιστεί με το ανάλογο περιεχόμενο και να εξαχθούν τα συμπεράσματα.

Πιο συγκεκριμένα, επιχειρήθηκε έπειτα από την Εισαγωγή και τις Γενικές Έννοιες, να συνταχθεί ένα εκτενές κεφάλαιο (2ο) προκειμένου να αποσαφηνιστεί η σημαντική συνεισφορά των υπηρεσιών πληροφόρησης στο σύνολό τους στην οικονομία και την κοινωνία ενός τόπου. Η βιβλιογραφία του 2ου κεφαλαίου περιλαμβάνει βιβλιογραφικές αναφορές από πηγές που αφορούν στην ελληνική αλλά και στη διεθνή πραγματικότητα. Λόγω του εκτενούς φάσματος των υπηρεσιών πληροφόρησης και των πολλών υποκατηγοριών αυτών, κρίθηκε ορθό να γίνει η αναφορά αυτή προτού επιχειρηθεί η πιο συγκεκριμένη έρευνα για παραδείγματα στον χώρο της δικαιοσύνης. Ωστόσο, και στο 2° Κεφάλαιο γίνονται σύντομες αναφορές στα αρχεία που ρίχνουν φως σε νομικές διαδικασίες προς ενημέρωση του μη ειδικού κοινού και του πιο ειδικού κοινού, λόγου χάρη των μελετητών. Το 2ο Κεφάλαιο συνθέτει τη βάση και το ευρύτερο θεωρητικό πλαίσιο για την εν συνεχεία μελέτη του θέματος.

Προχωρώντας στο 3° Κεφάλαιο, το περιεχόμενο της εργασίας συνδέεται πιο άμεσα με το θέμα της. Γίνονται εκτενείς αναφορές σε νομοθεσία και νομοθετικές ρυθμίσεις που διέπουν τις βιβλιοθήκες, τα μουσεία και τις λειτουργίες τους. Συγκεκριμένα, αναλύεται η πνευματική ιδιοκτησία και πτυχές αυτής για τον δημιουργό και για τους χρήστες, τίθενται προβληματισμοί σχετικά με τη χρήση του διαδικτύου και τον διαμοιρασμό της πληροφορίας. Ερευνάται η διαδικασία αντιτύπων και νομικές πτυχές αυτής, θέματα προσβασιμότητας για ανθρώπους με αναπηρία καθώς και τονίζεται η χρησιμότητα των νομικών βιβλιοθηκών για τον ΟΗΕ. Επιπλέον, γίνεται λόγος για τον δημόσιο δανεισμό, για την ελληνική νομοθεσία περί των μουσείων η οποία και προβλέπει και διέπει τον ρόλο τους καθώς και τον σημαντικό παιδευτικό ρόλο αυτών για το κοινό.

Τέλος, στο 4° κεφάλαιο δίνονται τρία απτά παραδείγματα υπηρεσιών πληροφόρησης από τον χώρο της δικαιοσύνης. Βεβαίως, τα παραδείγματα δεν είναι εξαντλητικά. Το κεφάλαιο άρχεται με αναφορά στη Βιβλιοθήκη του Κογκρέσου που διαθέτει τη

μεγαλύτερη νομική συλλογή του κόσμου. Η εν λόγω βιβλιοθήκη θεωρείται μεγάλο κέντρο νομικής έρευνας, διαθέτει πλούσιο έργο και η συλλογή της περιλαμβάνει χιλιάδες τόμους, αγγλόφωνους και ξενόγλωσσους. Δεν θα μπορούσε να παραλειφθεί από την εν λόγω εργασία χάρη στην πλούσια ιστορία της, το έργο της και τον ρόλο που διαδραματίζει στον κοινωνικό και νομικό γίγνεσθαι. Επιπλέον, γίνεται αναφορά στα Αρχεία Εθνικής Αστυνομίας της Γουατεμάλας, μεγάλης ιστορικής αξίας, όπου λαμβάνουμε πληροφορίες για κρατικά μυστικά της Λατινικής Αμερικής. Τέλος, το Εθνικό Μουσείο Δικαιοσύνης στην Αγγλία παρουσιάζει μια εκτενή συλλογή από αντικείμενα και αρχεία σχετικά με το θέμα της δικαιοσύνης. Στο 4^ο κεφάλαιο παρατίθενται εικόνες που πλαισιώνουν τα παραδείγματα των υπηρεσιών πληροφόρησης.

Τα Συμπεράσματα και οι Προτάσεις αποτελούν την κατακλείδα της εργασίας. Στα σύντομα αυτά κεφάλαια γίνεται περιληπτική αναφορά στο περιεχόμενο της εργασίας και στα συμπεράσματα που εξήχθησαν έπειτα από τη μελέτη της βιβλιογραφίας και παρατίθενται προτάσεις για περαιτέρω συζήτηση και ανάλυση του θέματος που πραγματεύεται η εργασία.

2. Ο ρόλος των υπηρεσιών πληροφόρησης στην οικονομία και την κοινωνία

2.1. Εισαγωγή

Μια κοινωνία, ή μια ανθρώπινη κοινωνία, έχει πολλές διαφορετικές έννοιες. Αναφέρεται σε άτομα που ζουν μαζί σε μια κοινότητα, έχουν κοινά συμφέροντα και μπορεί να έχουν διακριτικά έθιμα και θεσμούς. Ο όρος «κοινωνία» μπορεί επίσης να χρησιμοποιηθεί για να αναφερθεί σε διάφορες διακριτές πολιτισμικές ομάδες ανθρώπων όπως η κοινωνία των Ταμίλ, η κοινωνία των Πουντζάμπιν ή η κοινωνία των Γκουτζαράτι. Εκτός αυτού, οι άνθρωποι που ζουν σε μια συγκεκριμένη χώρα ή περιοχή αποτελούν επίσης μια κοινωνία όπως η ινδική κοινωνία, η κινεζική κοινωνία, η αγγλική κοινωνία, γαλλική κοινωνία ή γερμανική κοινωνία. Ανόργανη ομάδα ανθρώπων που συνδέονται μαζί για θρησκευτικούς, φιλανθρωπικούς, πολιτιστικούς, επιστημονικούς, πολιτικούς, πατριωτικούς ή άλλους σκοπούς μπορεί επίσης να θεωρηθεί κοινωνία. Με απλά λόγια, μπορούμε να δούμε την κοινωνία ως σύνολο ατόμων που ζουν μαζί ως αλληλοεξαρτώμενα μέλη σε ένα πολύ δομημένο σύστημα κοινοτήτων. Ψυχολογικά, οι άνθρωποι ταυτίζονται με την ιδέα να αποτελούν μέρος μιας οργανωμένης ομάδας για ενότητα και δύναμη. Ο σκοπός της διαμόρφωσης των ανθρώπων σε κοινωνίες είναι η παροχή προστασίας, συνέχειας, ασφάλειας και ταυτότητας. Υπάρχει και μία επιπλέον επεξήγηση του όρου κοινωνία. Αναφέρεται και σε ένα σύνολο ανθρώπινων σχέσεων. Τα ανθρώπινα όντα σε σχέση μεταξύ τους σχηματίζουν μια κοινωνία. Η κοινωνία υπάρχει μόνο όταν μέλη μιας ομάδας γνωρίζουν το ένα το άλλο και μοιράζονται κοινά ενδιαφέροντα. Για παράδειγμα, δύο άτομα που ταξιδεύουν στο ίδιο τρένο, ακόμη και αν κάθονται μαζί, δεν διαμορφώνουν μια κοινωνία επειδή δεν σχετίζονται κοινωνικά και έχουν ελάχιστα αμοιβαία συμφέροντα. Αλλά μόλις γνωριστούν, δημιουργείται το στοιχείο της κοινωνίας. Δεν μπορεί να υπάρξει κοινωνία χωρίς αμοιβαίες ανθρώπινες κοινωνικές σχέσεις ή κοινωνικές αλληλεπιδράσεις μεταξύ ατόμων ή μεταξύ μελών σε μια ομάδα. Ως εκ τούτου, η συνοχή, η συγγένεια και η αλληλεξάρτηση μέσα σε μια ομάδα αποτελούν αναπόσπαστο μέρος του σχηματισμού μιας κοινωνίας. Η αμοιβαιότητα και η αμοιβαιότητα στις κοινωνικές σχέσεις είναι η ίδια η βάση της κοινωνίας.

Στην Εισαγωγή της παρούσας ενότητας δίνεται έμφαση στην έννοια της κοινωνίας και τι αυτή σημαίνει και συνεπάγεται για τον άνθρωπο προτού συνδεθεί με τον σημαντικό θεσμό της βιβλιοθήκης. Θεωρείται αδύνατον να γίνει λόγος για οργανωμένους

θεσμούς, οι οποίοι λειτουργούν στο πλαίσιο μιας οργανωμένης κοινωνίας και ενός οργανωμένου κράτους δίχως την ύπαρξη μιας κοινωνίας ανθρώπων και, φυσικά, την αποσαφήνιση του όρου.

Ήδη από το 1998 σε Έκθεση του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου από την Επιτροπή Πολιτισμού, Νεότητας, Παιδείας και Μέσων Ενημέρωσης με τίτλο «Σχετικά με τον ρόλο των βιβλιοθηκών στη σύγχρονη κοινωνία» πληροφορούμαστε για το πλήθος των πλεονεκτημάτων που ενέχει μια βιβλιοθήκη στην κοινωνία και την οικονομία ενός τόπου και άπτονται πολλαπλών εκφάνσεων της ανθρώπινης ζωής. Ενδεικτικά, αναφέρουμε ότι η κατοχή και ο έλεγχος της πληροφορίας αποτελούν παράγοντα οικονομικής, κοινωνικής και πολιτιστικής ενσωμάτωσης και ότι συνεπώς, θα πρέπει να οργανωθεί και να κατοχυρωθεί η ελεύθερη πρόσβαση του πολίτη στην πληροφορία. Οι βιβλιοθήκες διαδραματίζουν σημαντικό ρόλο στη διατήρηση της γλώσσας, της λογοτεχνίας και του πολιτισμού και οι προοπτικές συνεργασίας τους με αρχεία και μουσεία είναι πολλές. Επιπλέον, μεταξύ άλλων, οι βιβλιοθήκες βοηθούν τους πολίτες να εμπλουτίσουν τις γνώσεις τους σχετικά με άλλους πολιτισμούς και τρόπους ζωής μέσα από μια πληθώρα τεκμηρίων. Παρατηρούμε ότι η συμβολή των βιβλιοθηκών παραμένει μέχρι και την εποχή μας ιδιαίτερα σημαντική και χρήσιμη για μια κοινωνία.

Η βιβλιοθήκη έχει ρόλο να διαδραματίσει στην οικοδόμηση και ενίσχυση των κοινωνικών σχέσεων εντός των ομάδων, παρέχοντάς τους χώρο και ευκαιρίες κοινότητας να οργανώσουν ακαδημαϊκές και πολιτιστικές δραστηριότητες και να αλληλεπιδράσουν γύρω από τις πληροφορίες. Στη σύγχρονη εποχή, οι κοινωνίες εξαρτώνται από ιδρύματα περισσότερο από ποτέ για να αντιμετωπίσουν κοινωνικές ανάγκες, ζητήματα και συμφέροντα στο έθνος. Τα ιδρύματα έχουν γίνει πολιτικές, πολιτιστικές και οικονομικές επιταγές. Διαφαίνεται ένα μοτίβο ιδρυμάτων που λειτουργούν στις κοινωνίες μας για τη χρήση εθνικών πόρων, την οικονομική ανάπτυξη, την ανάπτυξη της εκπαίδευσης και την ανάπτυξη υποδομών, την ανάπτυξη υπηρεσιών ή τη νομοθεσία και την τάξη. Ο αριθμός τους (ιδρύματα) αυξάνεται στον ιδιωτικό, εταιρικό και δημόσιο τομέα στην εθνική οικονομία. Για κάθε κοινωνική δραστηριότητα, οι κοινωνίες έχουν αναπτύξει μια ποικιλία θεσμών. Τα ιδρύματα έχουν γίνει ένα από τα διακριτικά χαρακτηριστικά αυτών των κοινωνιών. Αποτελούν το θεμέλιο για την εξυπηρέτηση της πλειονότητας του πληθυσμού και συμβάλλουν σημαντικά στο εθνικό εισόδημα. Συμβάλλουν, επιπλέον, στη διαμόρφωση της εθνικής

οικονομίας και διαδραματίζουν εξέχων ρόλο σε ξεχωριστές κοινωνικές δομές, στο εκπαιδευτικό σύστημα, στο σύστημα Επιστήμης και Τεχνολογίας, στο πολιτικό σύστημα, στο χρηματοοικονομικό και οικονομικό σύστημα και στην πολιτιστική ταυτότητα στο έθνος (Rajan, 2017).

Στο σημείο αυτό κρίνεται σημαντικό να αναφέρουμε ότι υπάρχουν πολλά είδη βιβλιοθηκών και το κεφάλαιο αυτό αναφέρεται στο σύνολο του θεσμού της βιβλιοθήκης προτού ερευνηθούν οι υπηρεσίες πληροφόρησης στον χώρο της δικαιοσύνης. Στο πρόσφατο βιβλίο της η Μαρία Κανελλοπούλου-Μπότη (2020) αναφέρει τα είδη των βιβλιοθηκών που υπάρχουν: εθνικές, κυβερνητικές, δημόσιες/λαϊκές, ιδιωτικές, σχολικές, παιδικές, ακαδημαϊκές και ερευνητικές, ειδικές και ψηφιακές. Παρατηρούμε, επομένως, τον πλούτο της γνώσης που ενέχει κάθε βιβλιοθήκη και τον θετικό αντίκτυπο που παρουσιάζει στην κοινωνία.

Στο κεφάλαιο αυτό επιχειρείται συνοπτικά να δοθεί έμφαση στον ρόλο της βιβλιοθήκης στην κοινωνία και στην οικονομία έπειτα από έρευνα στη σχετική βιβλιογραφία.

2.2. Ο ρόλος της βιβλιοθήκης στην κοινωνία

Οι σύγχρονες κοινωνίες κατευθύνονται προς κοινωνίες που βασίζονται στις πληροφορίες και στη γνώση. Οι πληροφορίες και οι γνώσεις είναι οι πιο περιζήτητες και πολύτιμες εμπορικές εταιρείες. Οι σύγχρονες κοινωνίες χρειάζονται αυτά τα πολύτιμα εμπορεύματα - πληροφορίες και γνώση - για να υποστηρίξουν τις αποστολές τους για να εμφανιστούν ως οικονομικοί ηγέτες. Ινστιτούτα εκπαίδευσης και μάθησης, όργανα πολιτικής και λήψης αποφάσεων, η βιομηχανία χρησιμοποιεί πληροφορίες για τεχνολογικές καινοτομίες, έρευνα, εκπαίδευση, πολιτιστική, οικονομική και κοινωνική πρόοδο και ανάπτυξη (Rajan, 2017).

Οι βιβλιοθήκες είναι ένα από τα πιο αποτελεσματικά μέσα για να καταστούν διαθέσιμες οι πληροφορίες για την κοινωνία και το έθνος. Οι βιβλιοθήκες έχουν γίνει μέρος του κοινωνικού πλαισίου. Οι βιβλιοθήκες έχουν γίνει αναπόσπαστο μέρος όλων των κοινωνικών προγραμμάτων ανάπτυξης και ανάπτυξης μιας χώρας. Οι ρόλοι που διαδραματίζουν οι βιβλιοθήκες στην υποστήριξη των σύγχρονων κοινωνιών μπορούν να ομαδοποιηθούν σε πέντε μεγάλες κατηγορίες (Rajan, 2017):

- ✓ ρόλους τριτοβάθμιας εκπαίδευσης,

- ✓ ρόλους εκπαίδευσης χρηστών,
- ✓ ρόλους αναψυχής,
- ✓ βιβλιοθήκη ως τόπος και
- ✓ κοινωνικούς και πολιτιστικούς ρόλους.

Οι κοινωνικοί ρόλοι που έχουν διαδραματίσει οι βιβλιοθήκες περιλαμβάνουν τον εκδημοκρατισμό της πληροφορίας και της γνώσης, τη σύνδεση των ανθρώπων με τις πηγές γνώσης και πληροφοριών, τις υπηρεσίες πληροφόρησης και ευαισθητοποίησης στις κοινότητες για ενδυνάμωση. Η βιβλιοθήκη ως μέρος έχει μια έλξη από μόνη της, καθώς χρησιμοποιείται για τη διοργάνωση και οργάνωση ακαδημαϊκών, κοινωνικών και πολιτιστικών δραστηριοτήτων. Οι βιβλιοθήκες χρησιμεύουν ως κοινοτικά κέντρα με δημιουργικούς χώρους κατάλληλους για μια σειρά από δραστηριότητες όπως η οργάνωση πολιτιστικών δραστηριοτήτων για την προώθηση της κοινωνικής αρμονίας. Οι βιβλιοθήκες συλλέγουν, διατηρούν και διατηρούν έγγραφα που σχετίζονται με κοινωνικοπολιτιστικές πτυχές της κοινωνίας για μελλοντικές γενιές.

Ο παρακάτω πίνακας απεικονίζει συνοπτικά τους λειτουργικούς ρόλους της βιβλιοθήκης στην κοινωνία (Rajan, 2017):

Τύπος Ρόλου	Ρόλος Βιβλιοθήκης
Ρόλοι στην Ανώτατη Εκπαίδευση	✓ Υποστήριξη της εκπαίδευσης, της διδασκαλίας της έρευνας και της κατάρτισης στην κοινωνία παρέχοντας πρόσβαση σε πόρους γνώσης, υλικό και παρέχοντας παραπομπές (Παραδοσιακός ρόλος) ✓ Διάδοση και διανομή πληροφοριών / γνώσεων που αποθηκεύονται σε τέτοια έγγραφα σε ενδιαφερόμενους φορείς στην εκπαίδευση ✓ Εξυπηρέτηση ως πύλη για τις συλλογές παγκόσμιων βιβλιοθηκών ✓ Υποστήριξη τυπικής αυτο-εκπαίδευσης και μάθησης
Ρόλοι εκπαίδευσης χρηστών	✓ Δημιουργία καλών συνηθειών ανάγνωσης ✓ Γνώση πληροφοριών, γνώση υπολογιστών ✓ Ενθάρρυνση της χρήσης συλλογών και υπηρεσιών βιβλιοθηκών
Ψυχαγωγία ρόλων	✓ Υποστήριξη των εκπαιδευτικών, πολιτικών και πολιτιστικών δραστηριοτήτων των ομάδων και των οργανώσεων.
Η βιβλιοθήκη ως χώρος	✓ Κοινές Πληροφορίες - Ένα μοντέλο βιβλιοθήκης για μάθηση

	✓ Προσφέροντας αρχιτεκτονικά σχεδιασμένο κτίριο ως μέρος που εμπνέει ενδιαφέρον σε όλους για ακαδημαϊκές αναζητήσεις
Κοινωνικοί και πολιτιστικοί ρόλοι	✓ Εκδημοκρατισμός της πληροφορίας και της γνώσης στην κοινωνία ✓ Σύνδεση των ανθρώπων με πηγές γνώσης και πληροφόρησης ✓ Παροχή ευκαιριών σε μειονεκτικά τμήματα της κοινωνίας ώστε να μπορέσουν να αναπτυχθούν οικονομικά ✓ Κοινοτικοί πόροι πληροφόρησης ✓ Οργάνωση πολιτιστικών δραστηριοτήτων για την προώθηση της κοινωνικής αρμονίας, όπως συζητήσεις βιβλίων, διαλέξεις για σημαντικά θέματα ✓ Υποστήριξη των πολιτικών και πολιτιστικών δραστηριοτήτων ομάδων και οργανισμών ✓ Διατήρηση γνώσεων για τα τέκνα ✓ Συγκέντρωση και διατήρηση της παραδοσιακής γνώσης

Πιο συγκεκριμένες πληροφορίες λαμβάνουμε από την προϊσταμένη της Δημοτικής Βιβλιοθήκης Κερατσινίου Μαρία Κορκίδη (2003) ως ένα από παράδειγμα του ρόλου μιας βιβλιοθήκης στην κοινωνία της Ελλάδας. Μέσα από τα γραφόμενά της αναδεικνύει τον ρόλο της βιβλιοθήκης και αναφέρει τη διοργάνωση εκδηλώσεων με στόχο τη διάδοση του βιβλίου και των πολιτιστικών αγαθών, την πρόσκληση συγγραφέων και λοιπών ανθρώπων του πνεύματος καθώς και τη διοργάνωση εκπαιδευτικών προγραμμάτων για μικρούς μαθητές και παιδιά προσχολικής ηλικίας. Όταν κάνουμε λόγο για την κοινωνία και τη διαμόρφωση αυτής, τα μικρά παιδιά που βρίσκονται σε διαδικασία διάπλασης του χαρακτήρα τους και ανάπτυξης της κριτικής σκέψης τους και θα αποτελέσουν κατά την ενηλικίωσή τους ενήλικες που θα στελεχώσουν την κοινωνική, εκπαιδευτική, πολιτική και πολιτιστική ζωή της χώρας, ενέχουν κρίσιμο και ουσιαστικό ρόλο. Η σωστή και πολύπλευρη εκπαίδευσή τους αποτελεί προστιθέμενη αξία για την κοινωνία στο σύνολό της.

Εν κατακλείδι, οι βιβλιοθηκονόμοι Dr. K. Murugan και Dr. K. M. Krishna (2018) σε σχετικό άρθρο τους σχετικά με τον ρόλο των βιβλιοθηκών σε μια μεταβαλλόμενη κοινωνία τονίζουν τη μετάβαση της βιβλιοθήκης από παραδοσιακή σε ψηφιακή και αναφέρουν ότι η βιβλιοθήκη μεταβάλλει τον ρόλο των ίδιων των χρηστών στη βιβλιοθήκη και την κοινωνία. Πιο συγκεκριμένα υποστηρίζουν, μεταξύ άλλων, ότι η

βιβλιοθήκη διαμορφώνει καλές αναγνωστικές συνήθειες, συμβάλλει στον εκδημοκρατισμό της πληροφορίας και της γνώσης και συνδέει τους χρήστες με πηγές πληροφοριών και γνώσης. Επιπλέον, ουσιαστική πτυχή των βιβλιοθηκών είναι ότι παρέχουν σε μη προνομιούχα μέλη της κοινωνίας γνώση σχετικά με τις ευκαιρίες που είναι διαθέσιμες.

Παρατηρούμε, προσεγγίζοντας την παρούσα ενότητα με κριτικό μάτι, ότι οι βιβλιοθήκες αποτελούν κάτι πολύ μεγαλύτερο και σημαντικότερο από ένα κτίριο. Αντίθετα, αποτελούν βασικό και συστατικό κομμάτι μιας υγιούς κοινωνίας.

2.3. Ο ρόλος της βιβλιοθήκης στην οικονομία

Η δύναμη της πληροφορίας είναι το σημαντικότερο στοιχείο για την ευημερία ενός κοινωνικού συνόλου σε οικονομικό επίπεδο (libraries power the knowledge – based economy, 2000). Ο μεγάλος πλούτος των πληροφοριών εντοπίζεται στα διάφορα είδη βιβλιοθηκών του κράτους (libraries and national development, 2009). Το κάθε ένα από τα υπάρχοντα είδη βιβλιοθηκών συμβάλλει με τον δικό του τρόπο στην ανάπτυξη της περιοχής όπου βρίσκεται. Σύμφωνα με τους Olier και Delmas (1975), η ύπαρξη βιβλιοθηκών σε μία περιοχή είναι καθοριστικής σημασίας για την οικονομική της ανάπτυξη. Με τη μελέτη των διάφορων συγγραμμάτων που βρίσκονται στις βιβλιοθήκες, οι διάφοροι επαγγελματίες μπορούν να αποκτήσουν γνώσεις για τις τυχόν αλλαγές, τις εξελίξεις και τις νέες τάσεις που επικρατούν στον κλάδο τους έτσι ώστε να αυξηθεί η απόδοση και η παραγωγικότητά τους. Αυτό ισχύει τόσο για τους ανθρώπους που απασχολούνται στον πρωτογενή τομέα όσο και για αυτούς που δραστηριοποιούνται στον δευτερογενή και στον τριτογενή τομέα. Παρακάτω αναλύεται η θετική επίδραση των βιβλιοθηκών στους τρεις τομείς της οικονομίας:

➤ Πρωτογενής τομέας

Ο αγροτικός τομέας, τόσο στην Ελλάδα όσο και σε ευρωπαϊκό επίπεδο, στηρίζεται κυρίως στη δραστηριοποίηση μικρών ατομικών ή εταιρικών επιχειρήσεων και σε μικρές μονάδες που υπάρχουν για την κάλυψη των αναγκών ενός ατόμου ή μιας οικογένειας. Στις περιπτώσεις αυτές οι εμπλεκόμενοι έχουν ελάχιστες ή/και καθόλου δυνατότητες πρόσβασης σε πληροφορίες που αφορούν την παραγωγή τους. Έτσι, αδυνατούν να ανταποκριθούν στις ανάγκες της σύγχρονης εποχής καθώς στερούνται των γνώσεων που σχετίζονται με τυχόν αλλαγές στους τρόπους και στα μέσα των

καλλιιεργειών, με την ύπαρξη καινούριων μηχανημάτων που καθιστούν ευκολότερη τη συγκομιδή, με την ύπαρξη κατάλληλων φαρμάκων για την αποτελεσματική αντιμετώπιση των ασθενειών που προκύπτουν, με τους εναλλακτικούς τρόπους διάθεσης των προϊόντων τους τόσο σε εθνικό όσο και σε διεθνές επίπεδο, με τη διακύμανση των τιμών για τα προϊόντα τους, κλπ. Όλα τα προαναφερθέντα γίνονται εμφανή από την ελλιπή και άνιση απορρόφηση των επιχορηγήσεων στήριξης προς τη χώρα μας η οποία οφείλεται σε μη έγκαιρη και λανθασμένη ενημέρωση για τη νομοθεσία, τα άρθρα και τις διατάξεις που αφορούν τη χορήγηση κρατικών ή ευρωπαϊκών κονδυλίων για τις καλλιέργειες ή τις μονάδες τους, τα ευρωπαϊκά προγράμματα ΕΣΠΑ, κλπ. (Τσάφου, 2011)

Στην Ελλάδα, συγκεκριμένα, ο πρωτογενής τομέας αποδείχτηκε ανθεκτικός σε περιόδους οικονομικής ύφεσης και επιδρά θετικά στην οικονομική ανάπτυξη μιας χώρας μακροπρόθεσμα (Σπινθηρόπουλος, 2018). Ο ίδιος υποστηρίζει, επιπλέον, ότι ο πρωτογενής τομέας αποτελεί σημαντικό παράγοντα για τον σχηματισμό του ΑΕΠ για πολλές χώρες, συμβάλλει στη μείωση της ανεργίας και δίνει ώθηση στην ανάπτυξη. Ως εκ τούτου, συνειδητοποιούμε την αξία της περαιτέρω γνώσης για την ενίσχυση του πρωτογενούς τομέα, ιδιαίτερα στην Ελλάδα.

Οι βιβλιοθήκες μέσω της διάχυσης πληροφοριών βοηθούν καθοριστικά τους επαγγελματίες του πρωτογενή τομέα καθώς ενημερώνονται για νέες μεθόδους επεξεργασίας τις οποίες και εφαρμόζουν για να παράγουν αποτελεσματικότερα και γρηγορότερα τα προϊόντα τους. Ακόμη δημιουργούν συνδικάτα μέσω των οποίων πραγματοποιούν μαζικότερες παραγωγές αλλά μια διεκδίκηση των δικαιωμάτων τους. (Τσάφου, 2011)

Εν κατακλείδι, οι βιβλιοθήκες, είτε με έντυπα είτε με ψηφιακά τεκμήρια, είναι στη διάθεση των φοιτητών και φοιτητριών που αναμένεται να ασχοληθούν με επιχειρήσεις του πρωτογενούς τομέα και να ενισχύσουν ή να εξελίσσουν τον κλάδο με πληροφορίες που θα λαμβάνουν από την ελληνόφωνη αλλά και τη διεθνή βιβλιογραφία στα θέματα που άπτονται του ενδιαφέροντος και της σχολής τους.

➤ Δευτερογενής τομέας

Εξίσου σημαντική είναι η ύπαρξη βιβλιοθηκών και για τον δευτερογενή τομέα. Οι πληροφορίες που προσφέρουν συμβάλλουν στη βελτίωση της ποιότητας των παραγόμενων προϊόντων αλλά και στην αύξηση (ή μείωση αντίστοιχα) της ταχύτητας παραγωγής καθώς παρέχουν ενημέρωση για την παραγωγή και κατανάλωση των προϊόντων σε εθνικό αλλά και σε διεθνές επίπεδο (Τσάφου, 2011).

Είναι γνωστή η σχέση που έχουν στις μέρες μας οι βιομηχανίες με την ύπαρξη της σύγχρονης τεχνολογίας. Αυτό μπορεί να γίνει κατανοητό αν αναλογιστούμε τη ραγδαία ανάπτυξη του ηλεκτρονικού εμπορίου μέσω του οποίου η κάθε βιομηχανία διαθέτει το μεγαλύτερο ποσοστό των προϊόντων της. Αυτό σημαίνει ότι όλοι οι συμμετέχοντες στον βιομηχανικό χώρο θα πρέπει να είναι συνεχώς ενημερωμένοι προκειμένου να γνωρίζουν οποιαδήποτε στιγμή των αριθμό των αποθεμάτων τους, τη δυνατότητα για αυξημένη παραγωγή, αν υπάρχει αυξημένη ζήτηση καθώς και τις νέες εξελίξεις στην τεχνολογία που χρησιμοποιούν για την παραγωγή. Επιπλέον, μέσω των πληροφοριών που παρέχουν οι βιβλιοθήκες, οι επαγγελματίες του δευτερογενούς τομέα ενημερώνονται για τη νομοθεσία που υπάρχει και αφορά τα δικαιώματα των εργατών, για τα χαρακτηριστικά και τις ιδιαιτερότητες των ατόμων στα οποία προορίζουν τα προϊόντα τους, για εναλλακτικούς τρόπους διάθεσης των προϊόντων τους εντός των συνόρων της χώρας αλλά και για τη διάθεσή τους στο εξωτερικό (Τσάφου, 2011).

Εν κατακλείδι, ο ρόλος των βιβλιοθηκών δεν περιορίζεται μόνο στην παροχή πληροφοριών αλλά προσφέρει και στρατηγικές για τη στήριξη των μικρών επιχειρήσεων. Οι ενδιαφερόμενοι μπορούν να ανατρέξουν σε δεδομένα σε εθνικό επίπεδο, δεδομένα εταιρειών, πληροφορίες ανά κλάδο και η αναζήτηση αυτή καθίσταται πλέον δυνατή 24 ώρες το 24ωρο και με απομακρυσμένη πρόσβαση. Επιπλέον, σε βιβλιοθήκες όπου υπάρχει το κατάλληλα καταρτισμένο προσωπικό και η υποδομή δύνανται να διοργανωθούν εργαστήρια (workshops) για μικρές επιχειρήσεις και να βοηθήσουν στην έναρξη και ανάπτυξη των εν λόγω επιχειρήσεων του δευτερογενούς τομέα. Ταυτόχρονα, με την παροχή των εν λόγω πληροφοριών και τεχνογνωσίας μειώνονται τα λειτουργικά κόστη και ενισχύεται η επιχειρηματικότητα. Τέλος, παρέχονται περαιτέρω γνώσεις σχετικά με χρηματοδότηση ενισχύοντας τις μικρές επιχειρήσεις που ενδέχεται να μην έχουν την πρόσβαση που θα είχαν μεγαλύτερες εταιρείες. (Εκθεση από The Urban Libraries Council, 2007)

Διαπιστώνεται, επομένως, ότι ο αντίκτυπος των βιβλιοθηκών παραμένει θετικός σε ατομικό, κοινωνικό, επιχειρηματικό και οικονομικό επίπεδο.

➤ **Τριτογενής τομέας**

Είναι ευρέως γνωστό ότι η βαριά βιομηχανία της χώρας μας στην οποία βασίζεται σε μεγάλο βαθμό η οικονομική της ανάπτυξη, είναι ο τουρισμός. Η συμβολή των βιβλιοθηκών στον τουρισμό είναι τεράστια καθώς μέσα από τα βιβλία, τους ταξιδιωτικούς οδηγούς και, τα τελευταία χρόνια, τις ηλεκτρονικές βάσεις δεδομένων, αναδεικνύονται τα φυσικά και ιστορικά αξιοθέατα καθώς και η ομορφιά της χώρας. Αυτό δεν συμβαίνει μόνο στην Ελλάδα αλλά σε όλες τις χώρες του κόσμου που επιθυμούν να προσελκύσουν τουρίστες. Αυτό έχει σαν αποτέλεσμα την προβολή των χωρών αυτών σε ολόκληρο τον υπόλοιπο κόσμο, ιδιαίτερα για την Ελλάδα η οποία αποτελεί κατεξοχήν τουριστική χώρα, και το γεγονός αυτό με τη σειρά του έχει άμεση συνέπεια την προσέλκυση ολοένα και περισσότερων τουριστών από κάθε μεριά του πλανήτη. Το αποτέλεσμα όλων αυτών είναι η ενίσχυση των τοπικών οικονομιών και κατ' επέκταση της εθνικής οικονομίας μιας χώρας με την εισαγωγή νέων χρημάτων στην αγορά (Τσάφου, 2011).

Το κεφάλαιο αυτό είχε στόχο να αναδείξει τον σημαντικό ρόλο των βιβλιοθηκών στον οικονομικό τομέα. Οι τομείς της οικονομίας (πρωτογενής, δευτερογενής, τριτογενής) είναι άμεσα συνδεδεμένοι ο ένας με τον άλλον και συμβάλλουν ο καθένας ξεχωριστά αλλά και όλοι μαζί στην εθνική οικονομία με πρακτικούς τρόπους. Όπως παρατηρούμε, οι βιβλιοθήκες συνεισφέρουν με τον δικό τους τρόπο στην οικονομική ενίσχυση και ανάπτυξη μιας χώρας.

2.4. Ο πολιτιστικός ρόλος της βιβλιοθήκης

Σύμφωνα με την Κυριακοπούλου (2018), οι διάφορες Τοπικές Αυτοδιοικήσεις επιδεικνύουν μεγάλη κινητικότητα στον τομέα του πολιτισμού αναπτύσσοντας δραστηριότητες που αφορούν προγράμματα και δράσεις στον χώρο του θεάτρου, στις εικαστικές τέχνες, στη μουσική καθώς και προγράμματα δημιουργικής απασχόλησης παιδιών και ενηλίκων. Σε αυτές τις προσπάθειες που λαμβάνουν χώρα, σημαντική βοήθεια προσφέρει η βιβλιοθήκη καθώς προσφέρει αναβαθμισμένες και ποιοτικές πολιτιστικές δράσεις.

Οι Ζάχος και Τζεκάκης αναφέρουν στο έργο τους «Προτάσεις για τη διαμόρφωση της Εθνικής Πολιτικής για τα αρχεία και τις βιβλιοθήκες» ότι οι λαϊκές βιβλιοθήκες (δημοτικές και δημόσιες) φανερώουν τη στήριξη τους στα πολιτιστικά δρώμενα προσφέροντας σημαντικές υπηρεσίες ως εξής:

- επιδιώκουν τη διατήρηση της ιστορικής μνήμης και της ελληνικής πολιτιστικής ταυτότητας, προωθούν τη φιλαναγνώσια
- προωθούν την εγκύκλια παιδεία και στηρίζουν τη Δια Βίου Μάθηση, με προγράμματα που δίνουν έμφαση στον πολιτισμό.
- μεριμνούν για την πνευματική καλλιέργεια και μόρφωση
- συμβάλλουν στην επιστημονική, κοινωνική και πολιτιστική πληροφόρηση
- καλύπτουν τις πολυπολιτισμικές ανάγκες της σύγχρονης κοινωνίας

Η Κόνσολα (1998) μεταξύ άλλων αναφέρει «...η δημοτική βιβλιοθήκη, στο πλαίσιο της πολιτιστικής πολιτικής αποτελεί ένα σύνθετο σύστημα σκοπών και μέσων, για την εκτέλεση ενός προγράμματος που έχει ως στόχο την προώθηση της γνώσης, την ενίσχυση και τη διάδοση του πολιτιστικού φαινομένου μιας κοινότητας σε μια συγκεκριμένη χρονική φάση...».

Αντίστοιχα, η Κυριακοπούλου (2013) σημειώνει πως ο θεσμός της βιβλιοθήκης δημιουργεί και παράγει πολιτισμό καθώς μέσα από τις δράσεις και τα προγράμματα που προωθεί προάγει την πολυπολιτισμικότητα, την πρόοδο και τις καινοτόμες ιδέες. Επιπρόσθετα ο Νικητάκης (2021) υποστήριξε ότι καθώς οι πόλεις και οι προορισμοί επιδιώκουν να προσελκύσουν περισσότερους τουρίστες, ο ρόλος των βιβλιοθηκών ως πηγών πληροφόρησης έχει αυξηθεί τα τελευταία χρόνια. Οι βιβλιοθήκες καταβάλλουν προσπάθεια προσδιορισμού των τάσεων των ανθρώπων να μπορούν να επωφεληθούν από την τάση των ανθρώπων να πηγαίνουν στις βιβλιοθήκες και να τις χρησιμοποιούν ως πολιτιστικό πόρο.

Στη μελέτη αυτή θα γίνει μια προσπάθεια να διερευνηθεί η σχέση των βιβλιοθηκών με την ανάπτυξη του πολιτιστικού τουρισμού τόσο θεωρητικά όσο και πρακτικά. Προκειμένου να εξεταστεί εάν οι βιβλιοθήκες συνδέονται με τον πολιτιστικό τουρισμό και μπορούν να αποτελέσουν πηγή για την ανάπτυξη ενός προορισμού, θα εξεταστεί η

θεωρητική και πρακτική σχέση μεταξύ βιβλιοθηκών και πολιτιστικού τουρισμού. Το ιδιαίτερο ζήτημα είναι εάν οι βιβλιοθήκες μπορούν να λειτουργήσουν ως τουριστικός προορισμός σε μια σαφώς καθορισμένη μορφή. Επιπλέον, θα μελετηθεί το εύρος των υπηρεσιών αυτών καθώς και οι συνθήκες υπό τις οποίες μπορούν να προσφέρουν αυτές τις υπηρεσίες και οι προκλήσεις – δυσκολίες που συνδέονται με τη χρήση των βιβλιοθηκών ως πολιτιστικού πόρου (Νικητάκης, 2021).

Τέλος, θα διερευνηθούν τα τμήματα της αγοράς που ενδιαφέρονται για το νέο είδος πολιτιστικού τουρισμού και ο βαθμός στον οποίο ο πολιτιστικός πλούτος των βιβλιοθηκών αποτελεί κίνητρο για τον τουρίστα να επισκεφθεί έναν προορισμό (Νικητάκης, 2021).

2.5. Ο ρόλος των αρχείων στην οικονομία και την κοινωνία

Βάση Δεδομένων ονομάζεται μία οργανωμένη συλλογή πληροφοριών που είναι συναφείς μεταξύ τους. Μία Βάση Δεδομένων απαρτίζεται από εγγραφές, η κάθε μία εκ των οποίων εκπροσωπεί ξεχωριστές ενότητες πληροφοριών, όπως μια βιβλιογραφική παραπομπή, ένα άρθρο, βιβλία, μία εισήγηση συνεδρίου ή πλήρη πρακτικά. Πραγματοποιείται ανάλυση εγγραφής σε επιμέρους συγκεκριμένα πεδία (όπως Τίτλος, Συγγραφέας, Έτος Δημοσίευσης, κτλ.) που δίνουν τη δυνατότητα να αντληθούν ποικίλες πληροφορίες για να εντοπιστεί υλικό μέσα σε μία Βιβλιοθήκη (Lib.aegean.gr, 2022).

Οι αρχειακές υπηρεσίες και τα αρχεία αποτελούν και αυτές αναπόσπαστο τμήμα ενός σωστού εθνικού συστήματος πληροφόρησης μαζί με τις βιβλιοθήκες, στα μουσεία και στα κέντρα τεκμηρίωσης, στοιχείο βασικό σε κάθε αναπτυξιακή διαδικασία. Τα αρχεία συντηρούν και καθιστούν παραγωγικές, δηλαδή αξιοποιήσιμες, τις πρωτογενείς πληροφορίες που παράγονται από τις κάθε είδους υπηρεσίες (Υπουργεία, Οργανισμούς, Τράπεζες, Νοσοκομεία, Δήμους) για λόγους διοικητικούς και άμεσα ερευνητικούς και μετέπειτα για ιστορικούς–ερευνητικούς και εκπαιδευτικούς. Άλλωστε τα ίδια τα αρχεία είναι η απόδειξη για τις δραστηριότητες, για γεγονότα και για τρόπους και πάνω από όλα αποτελούν πληροφορίες για τις σχέσεις των ανθρώπων, διασφάλιση μιας συνέχειας και στην πιο μακροπρόθεσμη αναπτυξιακή πολιτική μέχρι τον καθαρά οικονομικό τομέα.

Παραδειγματικά, ένα οικονομικό αρχείο τεκμηριώνει τις διαδικασίες, δείχνει τον τρόπο με τον οποίο γίνονται οι συναλλαγές, δίνοντας στοιχεία για τις διοικητικές, οικονομικές και επιχειρηματικές δραστηριότητες και ερμηνεύει τις ενέργειες του οργανισμού. Όλα τα παραπάνω μαρτυρούν νομικές και οικονομικές υποχρεώσεις ενός οργανισμού καθώς και τα δικαιώματα του κατά τη δράση του ως εργοδότη, προμηθευτή ή παραλήπτη αγαθών και υπηρεσιών (Ellis, 1993).

Τα αρχεία έχουν διηνεκή αξία και χρησιμότητα για τους δημιουργούς τους καθώς και για άλλα άτομα και οργανισμούς διότι ανταποκρίνονται σε πολλούς σύγχρονους κοινωνικούς και οργανωτικούς στόχους. Εξασφαλίζουν τη συνέχεια, τη συνοχή και την αποτελεσματικότητα των ανθρώπινων ενεργειών. Γίνονται φορείς επικοινωνίας και αλληλεπίδρασης. Στις μέρες μας οι απαιτήσεις ή οι προσδοκίες της κοινωνίας από τα συστήματα διαχείρισης των αρχείων έχουν διατυπωθεί μέσω νομοθετικού συστήματος όπως και κωδίκων δεοντολογίας που ρυθμίζουν την πρακτική ή τη συμπεριφορά. Τα αρχεία μιας δραστηριότητας προσφέρουν τις απαραίτητες αποδείξεις για δικαιώματα, τίτλους και υποχρεώσεις ενώ παράλληλα ενισχύουν τον ρόλο των υπηρεσιών απονομής και εφαρμογής της δικαιοσύνης. Σε ορισμένες περιπτώσεις αποτελούν μάλιστα επίσημα νομικά έγγραφα όπως αποφάσεις δικαστηρίου, συμβολαιογραφικές πράξεις, τίτλοι κυριότητας. Επιπλέον στηρίζουν μηχανισμούς όπως της Κρατικής Υπηρεσίας Πληροφοριών, λογιστικού ελέγχου της αναθεώρησης και του καταλογισμού ευθυνών συμπεριλαμβανομένου του ρόλου των «θεματοφυλάκων της κοινωνίας», των κρατικών επιτροπών, του Συνηγόρου του πολίτη, των διοικητικών αρχών. Συνεπώς παίζουν ένα κρίσιμο κοινωνικό ρόλο και διασφαλίζουν τη συνέχεια και τον καταλογισμό ευθυνών (Ellis, 1993).

Οι θεσμοί που προορίζονται να εφαρμόσουν το δίκαιο επεμβαίνοντας τόσο στις ιδιωτικές όσο και στις σχέσεις του ατόμου με την κεντρική εξουσία παράγουν τις μαρτυρίες που συγκροτούν αυτό που αποκαλούμε «δικαστικά αρχεία» (ανακρίσεις, αγορεύσεις, δικαστικές αποφάσεις). Μέσα από τα δικαστικά αρχεία διαγράφεται μια κοινωνία και αναδύονται οι συγκρούσεις των ανθρώπων. Όμως κι αυτές δίνουν το κοινωνικό πλαίσιο στα φαινόμενα στα οποία αφορούν, παρέχουν τα κλειδιά ερμηνείας όλων εκείνων των σχέσεων που εκτυλίσσονται σε αντίθεση με τους νόμους. (Μπενβενίτσε, 1987)

Στη σκηνή του δικαστηρίου, οι αντίδικοι χρησιμοποιούν ιδεολογικά κατασκευάσματα, φέρνουν στην επιφάνεια ένα σύνολο ηθικών και κοινωνικών αξιών που επιστρατεύονται στην προσπάθεια να πειστεί ο δικαστής, να «κερδηθεί η υπόθεση». Αντίστοιχα, η «νομιμότητα» της ποινικής δίωξης και της πειθαρχικής παρέμβασης διαμορφώνονται κι αυτές στο πλαίσιο μιας «άρχουσας» ιδεολογίας. Ας πάρουμε για παράδειγμα τις αγορεύσεις των δικηγόρων. Η «λεκτική» τους συνθέτει ένα πολιτισμικό μοντέλο. Πέρα από τις στενά εννοούμενες νομικές αποδείξεις, η αγόρευση υπακούει στην προσπάθεια να επιβληθούν στους δικαστές τα πιο ευνοϊκά για την υπόθεση κριτήρια, αποκρύπτοντας ή μεταβάλλοντας την αλήθεια. (Μπενβένισε, 1987)

Η αξιολόγηση μιας πράξης (ερμηνεία, αιτιολόγηση), οι χαρακτηρισμοί της κοινωνικής ένταξης, η δομή του λόγου, ο τρόπος να κατηγορούν, να διαμαρτύρονται ή να υποτάσσονται εξαρτάται από την εικόνα των διαδικών για την κοινωνία και στοχεύει τις αντίστοιχες παραστάσεις των δικαστών. Το πολιτισμικό μοντέλο που προκύπτει αποτελεί την έκφραση μιας κοινωνικής élite, δέχεται όμως την επίδραση των αξιών που είναι αποδεκτές από τις κατώτερες κοινωνικές τάξεις και με τη σειρά του παρουσιάζει μια τάση γενίκευσης, «εκλαϊκευσης», εξάπλωσης σ' αυτές (Duby, 1973). Το μοντέλο αυτό αναπαριστά λοιπόν, έστω και παραμορφωτικά μερικές φορές, την πραγματικότητα των κοινωνικών σχέσεων, θέλει να τις ερμηνεύει, τις «νομιμοποιεί» ή τις καταδικάζει. Τέλος τις οργανώνει στον βαθμό που κάθε ιδεολογία μπορεί να λειτουργήσει σαν αληθινή «κοινωνική υποδομή» υπαγορεύοντας στα άτομα μια λειτουργία ή αδράνεια (Duby, 1974).

Η προβολή του αρχείου σε μία έκθεση, το οποίο αποτελεί κομμάτι της πολιτιστικής μας κληρονομιάς, επιφέρει με τη σειρά του κοινωνικά οφέλη. Πιο συγκεκριμένα η προβολή αυτών συνεισφέρει στην επικοινωνία, διατήρηση και στη γνωριμία του επισκέπτη –κατοίκου, και όχι μόνο του μελετητή ή του συγγραφέα ή κάποιου φοιτητή, με την ιστορία και την παράδοση του τόπου με έγγραφα και τεκμήρια ιστορικής σημασίας και αξίας που για πρώτη φορά τα γνωρίζει είτε αυτά είναι συμβολαιογραφικά ή δικαστικά αρχεία μιας συγκεκριμένης περιόδου είτε πρακτικά δημοτικού συμβουλίου, ιδιωτικά αρχεία-συλλογές είτε διοικητικά αρχεία (πρώην ιστορικού αρχείου-νεότερα ιστορικά αρχεία) (Ellis, 1993).

2.6. Ο ρόλος των μουσείων στην οικονομία και την κοινωνία

Τα μουσεία σήμερα θεωρούνται οργανισμοί της κοινωνίας των πολιτών με μεικτή χρηματοδότηση, δημόσια ή ιδιωτική, είναι, ωστόσο, υπόλογα τόσο οικονομικά όσο και κοινωνικά. Τα μουσεία σήμερα διοικούνται από ανθρώπους: είναι οργανισμοί εγγενείς με την κοινωνία, οι άνθρωποι συνεργάζονται για να επιτύχουν την αποστολή τους, τους στόχους και τους σκοπούς τους. Για μια σωστή διακυβέρνηση υπάρχουν τρεις βασικοί ρόλοι ανθρώπων α) μέτοχοι β) προσωπικό γ) εθελοντές (Dexter & Barry, 2017).

Σε πολλές χώρες υφίστανται οργανωσιακά μοντέλα (εθνικά, περιφερειακά, δημοτικά ή τοπικά) στα οποία τα μουσεία ομαδοποιούνται για να σχηματίσουν μια υπηρεσία. Αυτές οι ενώσεις πολλαπλών μουσείων δημιουργούν οικονομίες κλίμακας για τις διοικήσεις των οργανώσεων ή επιχειρήσεων λόγω της κοινής διαχείρισης ορισμένων λειτουργιών. Τα συμμετέχοντα σε ενώσεις μουσεία μπορεί να μοιράζονται λειτουργίες οικονομικής διαχείρισης, διαχείρισης προσωπικού, συντήρησης ή ασφάλειας προσθέτοντας μόνο το προσωπικό για την επιμέλεια και τον προγραμματισμό που είναι μοναδικά σε κάθε μουσείο. Πολλές ενώσεις μουσείων υπερκείμενων νομικών προσώπων θεωρούν αποδοτική την κεντρική διαχείριση λειτουργιών συντήρησης και τεκμηρίωσης μουσειακών αντικειμένων για όλα τα συμμετέχοντα μουσεία γεγονός που οδηγεί στην κοινή δημιουργία μη επισκέψιμων χώρων αποθήκευσης των συλλογών ή στη διαμόρφωση κοινών εργαστηρίων σε κεντρική τοποθεσία. Τα μειονεκτήματα αυτών των επενδύσεων για τα συμμετέχοντα μουσεία είναι η απώλεια της αυτονομίας και η δυσκολία διατήρησης της ξεχωριστής ταυτότητας και της διακριτής δημόσιας εικόνας. Δυστυχώς το γεγονός αυτό έχει αντίκτυπο σε ζητήματα επιρροών και χρηματοδότησης όμως εάν τύχουν χρηστής διαχείρισης, μπορούν να καλυτερεύσουν την αποδοτικότητα και την αποτελεσματικότητα διαθέτοντας μουσειακές εμπειρίες για τους πολίτες εντός της περιοχής διοικητικής ευθύνης του μουσείου αλλά και προς τους επισκέπτες (Dexter & Barry, 2017).

Ο τουρισμός αποτελεί για ορισμένες χώρες του πλανήτη σημαντική οικονομική δραστηριότητα και διαδραματίζει στις οικονομίες πρωταγωνιστικό ρόλο στην ανάπτυξη και την πρόοδο. Τα μουσεία προβάλλουν τον πολιτισμό και δημιουργείται ο πολιτιστικός τουρισμός, όπως ορίζεται από το ICOM (2003) ο οποίος έχει ως βασικό γνώρισμα την επίσκεψη τουριστών-επισκεπτών σε αρχαιολογικούς χώρους, μουσεία και άλλους πολιτιστικούς οργανισμούς. Έτσι το μουσείο λειτουργεί ως μέσο για την

ανάπτυξη του πολιτιστικού πολιτισμού, συμβάλλοντας στην αύξηση επισκεπτών ενός τόπου, καθώς απευθύνεται σε ένα νέο αγοραστικό κοινό (Boukas, 2013).

Το Ακαθάριστο Εγχώριο Προϊόν (ΑΕΠ) αποτελεί το κυριότερο μακροοικονομικό μέγεθος. Ο βασικός στόχος μέτρησής του είναι η απόκτηση ενός μέτρου της συνολικής ποσότητας αγαθών και υπηρεσιών που παράγονται για την αγορά σε μία δεδομένη χώρα σε μία δεδομένη χρονική περίοδο (Williamson, 2018). Η οικονομική επίδραση της λειτουργίας των μουσείων τόσο σε τοπικό όσο και στο σύνολο της χώρας, δεν περιορίζεται μονάχα στη δραστηριότητα κατά την κατασκευή κτιριακών εγκαταστάσεων και στις θέσεις εργασίας που αφορούν το προσωπικό ενός μουσείου. Δημιουργούνται εισοδήματα και απασχόληση στους κλάδους που συμμετέχουν στην αλυσίδα εφοδιασμού του μουσείου με αγαθά και υπηρεσίες και τα εισοδήματα κατευθύνονται στην κατανάλωση προκαλώντας επιπλέον δραστηριότητα στο σύνολο της οικονομίας (Τσαπακίδης, 2017).

Με μια εκτίμηση, η συνολική συμβολή των Μουσείων του Πολιτιστικού Ιδρύματος Ομίλου Πειραιώς (ΠΙΟΠ) στο ΑΕΠ της χώρας υπερβαίνει τα 13,4 εκατομμύρια και η συνολική συμβολή στην απασχόληση ανέρχεται σε 345 εργαζομένους. Επιπλέον η λειτουργία των Μουσείων ΠΙΟΠ οδήγησε σε αύξηση της τουριστικής δαπάνης στις αντίστοιχες περιοχές της χώρας κατά 5,5 εκατ. Η εκτίμηση βασίζεται πάνω σε 1.256 απαντήσεις σε ερωτηματολόγιο έρευνας επισκεπτών στα Μουσεία του ΠΙΟΠ. Σε μια εκτίμηση με βάση τη μελέτη του Ιδρύματος Οικονομικών & Βιομηχανικών Ερευνών (IOBE), η αύξηση της τουριστικής δαπάνης από τη λειτουργία των μουσείων ανέρχεται σε 11,3 εκατ. ευρώ, η συμβολή των μουσείων στο ΑΕΠ φτάνει ετησίως τα 23 εκατ. ευρώ και η επίδραση στην απασχόληση τις 600 θέσεις εργασίας (Τριανταφύλλη, 2017). Επιπλέον για τις τοπικές κοινωνίες η σημασία της συμβολής αναδεικνύεται ιδιαίτερα αν ληφθούν υπόψη και τα οικονομικά χαρακτηριστικά των περιοχών στις οποίες αυτά λειτουργούν. Εξαίρεση αποτελούν τα Ιωάννινα και ο Βόλος όπου τα περισσότερα μουσεία βρίσκονται εκτός των αστικών κέντρων της χώρας σε Δήμους με πληθυσμό μικρότερο των 100 χιλ. κατοίκων (Συκκά, 2017).

2.7. Συμπεράσματα

Μέσα από το συγκεκριμένο κεφάλαιο επιχειρήθηκε να δοθεί έμφαση στη σπουδαιότητα της βιβλιοθήκης στα πλαίσια της κοινωνίας, της οικονομίας και της πολιτιστικής κληρονομιάς. Επίσης δόθηκε έμφαση στη σπουδαιότητα των βάσεων δεδομένων μέσα από τις οποίες αντλούνται αρχεία για την οικονομία. Τονίστηκε επιπλέον η σπουδαιότητα των αρχείων όταν αυτά καταλήγουν ως εκθέματα σε εκθέσεις μουσείων.

Η μετάβαση σε μια έκθεση φέρνει κοινωνικά οφέλη. Σταδιακά, η ανάδειξη αυτών συμβάλλει στην επικοινωνία, διατήρηση και γνωριμία του επισκέπτη και όχι μόνο μελετητή ή συγγραφέα ή μαθητή με την ιστορία, την παράδοση του τόπου με έγγραφα και αντικείμενα ιστορικής σημασίας και αξία που γνωρίζει για πρώτη φορά είτε πρόκειται για συμβολαιογραφικά, δικαστικά αρχεία συγκεκριμένης περιόδου ή αρχεία δημοτικού συμβουλίου, ιδιωτικά αρχεία-συλλογές ή διοικητικά αρχεία (πρώην ιστορική εγγραφή-νεότερα ιστορικά αρχεία). Ως εκ τούτου έγιναν εκτενείς αναφορές στη μεγάλη και πολύπλευρη σπουδαιότητα των μουσείων και, πιο συγκεκριμένα, στη συμβολή τους στον τομέα της πληροφόρησης, της τουριστικής άνθησης και της οικονομίας.

Οι εκτενείς αναφορές του 2^{ου} Κεφαλαίου για τη σημασία των βιβλιοθηκών, των αρχείων και των μουσείων και τον θετικό αντίκτυπό τους στην κοινωνία και την οικονομία κρίθηκαν απαραίτητες προκειμένου να δοθεί το γενικότερο θεωρητικό πλαίσιο για το θέμα που πραγματεύεται η εν λόγω εργασία, να πληροφορηθεί ο αναγνώστης για τον ευρύ τομέα των υπηρεσιών πληροφόρησης και τη χρησιμότητα αυτού προτού ερευνηθεί στα Κεφάλαια 3 και 4 πιο συγκεκριμένα ο χώρος της δικαιοσύνης.

3. Βιβλιοθήκη και νομικά θέματα

3.1. Περί πνευματικής ιδιοκτησίας

Μια σημαντική έννοια η οποία θεωρείται σημαντικό να αναλυθεί είναι η πνευματική ιδιοκτησία. Η έννοια αυτή υπάρχει σε πολλές πτυχές της καθημερινότητάς μας ακόμα και αν δεν το καταλαβαίνουμε, όπως για παράδειγμα σε εκτελέσεις τραγουδιών, σε νυχτερινά κέντρα διασκέδασης, σε θεατρικές παραστάσεις, σε έντυπο υλικό (φωτογραφίες / αφίσες) που υπάρχουν σε πολλά σημεία, σε κεντρικούς δρόμους και σε μέσα μαζικής μεταφοράς και σε πολλές άλλες περιπτώσεις χωρίς οι άνθρωποι να αντιλαμβάνονται, τις περισσότερες φορές, ότι όλα τα προαναφερθέντα βρίσκονται κάτω από την προστασία της νομοθεσίας. Η έννοια, λοιπόν, της πνευματικής ιδιοκτησίας αναφέρεται σε άυλα αγαθά που σχετίζονται με τις τέχνες, τα γράμματα, με διάφορες πολιτιστικές έννοιες καθώς και με την τεχνολογία, με όλους, με λίγα λόγια, τους τομείς με τους οποίους ασχολείται μια βιβλιοθήκη.

Η Καλλινίκου (2005) ορίζει την πνευματική ιδιοκτησία ως εξής: «...Πνευματική ιδιοκτησία είναι ο κλάδος του ιδιωτικού δικαίου που ρυθμίζει την προστασία του δημιουργού, αλλά και τα δικαιώματα που η έννομη τάξη αναγνωρίζει στον δημιουργό πάνω στο έργο του...».

Ο χώρος των βιβλιοθηκών αποτελούσε ανέκαθεν το μέρος όπου το ευρύ κοινό μπορεί να εντοπίσει ελεύθερα πληροφορίες που ενδιαφέρουν τον καθένα χωρίς να υπάρχει χρηματική επιβάρυνση. Εξάλλου οι βιβλιοθήκες είναι απαραίτητες για την πραγματοποίηση έρευνας και την ανανέωση των γνώσεων ενός ατόμου προφυλάσσοντας ταυτόχρονα την πνευματική ιδιοκτησία και τα δικαιώματα των συγγραφέων των βιβλίων που βρίσκονται εκεί. Στις μέρες μας η καλπάζουσα ανάπτυξη της τεχνολογίας προσφέρει επιπλέον δυνατότητες για καταγραφή και αποθήκευση της μεγάλης πληθώρας των πληροφοριών και επιπροσθέτως δημιουργεί νέες δυνατότητες για εικαστική έκφραση, για έκφραση του λόγου κ.λπ. Παρόλα αυτά, ελλοχεύουν περισσότεροι κίνδυνοι για τους δημιουργούς των έργων (καλλιτέχνες, ποιητές, συγγραφείς) καθώς μπορεί πολύ πιο εύκολα, πλέον, κάποιος να «σφετεριστεί» τα έργα τους.

Μέσα σ' αυτό το πνεύμα, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή εξέδωσε ανακοίνωση στις 30 Σεπτεμβρίου 2005 σύμφωνα με την οποία δημιουργείται μια ψηφιακή βιβλιοθήκη η οποία θα έχει ως κύριο στόχο της τη διάσωση αλλά και τη μετάδοση της πνευματικής κληρονομιάς της Ευρώπης. Η δημιουργία μιας τέτοιας βιβλιοθήκης στην οποία κάθε άνθρωπος θα μπορούσε να συνδεθεί και να ξεναγηθεί στον μεγάλο πλούτο της γνώσης καθιστά πραγματοποιήσιμη την εύκολη πρόσβαση των πολιτών στη μεγάλη ευρωπαϊκή πολυμορφία σε γλωσσικό και πολιτιστικό επίπεδο και συμβάλλει στη διατήρηση αυτού του υλικού που μπορεί να χρησιμοποιηθεί ως ασπίδα στις επιθέσεις άλλων πολιτισμών. Βέβαια, το διαδίκτυο μπορεί να προσφέρει τεράστιες δυνατότητες στη διάδοση των διαφόρων ειδών πληροφοριών, όπως αναφέρθηκε προηγουμένως, ταυτόχρονα, όμως, αποτελεί μια μεγάλη σύγχρονη απειλή για την πνευματική ιδιοκτησία.

Είναι εξαιρετικά δύσκολο να βρεθεί η χρυσή τομή μεταξύ του δημιουργού και της ολότητας και αυτό αντικατοπτρίζεται στο Άρθρο 27 της Οικουμενικής Διακήρυξης των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου *«(1) Καθένας έχει το δικαίωμα να συμμετέχει ελεύθερα στην πνευματική ζωή της κοινότητας, να χαίρεται τις καλές τέχνες και να μετέχει στην επιστημονική πρόοδο και στα αγαθά της. (2) Καθένας έχει το δικαίωμα να προστατεύονται τα ηθικά και τα υλικά συμφέροντά του που απορρέουν από κάθε είδους επιστημονική, λογοτεχνική ή καλλιτεχνική παραγωγή του»*.

Σύμφωνα με το άρθρο 1 του Ν.2121/1993, η πνευματική ιδιοκτησία περιλαμβάνει δύο επιμέρους δικαιώματα, το ηθικό και το περιουσιακό δικαίωμα και ότι από τα δικαιώματα αυτά, το μεν ηθικό δικαίωμα έχει προσωπικό χαρακτήρα και αποσκοπεί στην προστασία του προσωπικού δεσμού του δημιουργού με το έργο του, ενώ το περιουσιακό έχει οικονομική αξία και είναι δεκτικό εκμετάλλευσης. Τα δικαιώματα αυτά χαρακτηρίζονται από τον νόμο ως αποκλειστικά και απόλυτα και περιλαμβάνουν τις εξουσίες που απαριθμούνται ενδεικτικά στα άρθρα 3 και 4. Το άρθρο 3 έχει εναρμονισθεί πλήρως με την Οδηγία 2001/29 για την κοινωνία της πληροφορίας και έτσι προβλέπονται ρητά τα λεγόμενα ψηφιακά δικαιώματα, δηλαδή το δικαίωμα αναπαραγωγής, το δικαίωμα διανομής και το δικαίωμα παρουσίασης/ διάθεσης στο κοινό, παράλληλα με τα άλλα περιουσιακής φύσεως δικαιώματα τα οποία δίνουν στον δημιουργό την εξουσία να επιτρέπει ή να απαγορεύει την εκμίσθωση και το δημόσιο δανεισμό, τη δημόσια εκτέλεση, τη ραδιοτηλεοπτική μετάδοση κλπ. (βλ. άρθρο 3 παρ. 1 Ν. 2121/1993, όπως ισχύει).

Η πνευματική ιδιοκτησία περιλαμβάνει στο πεδίο εφαρμογής της τα έργα. Με τον όρο έργο εννοούμε κάθε πρωτότυπο πνευματικό δημιούργημα λόγου, τέχνης ή επιστήμης το οποίο μπορεί να εκφραστεί με οποιαδήποτε μορφή (Άρθρο 2, παρ. 1 Ν. 2121/1993). Τα κυριότερα συστατικά ενός έργου είναι η μορφή του και το γεγονός ότι είναι πρωτότυπο. Ο νόμος εμπεριέχει ενδεικτικά κάποια έργα με αυτό να σημαίνει ότι υπάρχει η δυνατότητα προστασίας επιπλέον πνευματικών δημιουργημάτων εκτός από αυτά τα οποία υπάρχουν στη νομοθετική ρύθμιση (Άρθρο 2, παρ. Ν. 2121/1993). Υπάρχει πληθώρα αμφιβολιών και προβληματισμών αναφορικά με τον διαχωρισμό που μόλις περιεγράφηκε, παρόλο που αποτελεί τον κύριο κανόνα για τον καθορισμό των ορίων της πνευματικής ιδιοκτησίας. Ο συγκεκριμένος νόμος δεν μπορεί να προστατεύσει διαδικασίες, λειτουργικές μεθόδους και μαθηματικές έννοιες.

Επιπλέον εκτός προστασίας βρίσκονται επίσημα κείμενα της πολιτείας όπως για παράδειγμα κείμενα με νομοθετικό, διοικητικό ή δικαστικό περιεχόμενο καθώς και κείμενα ειδησεογραφίας ή λαϊκής παράδοσης εκτός αν τα προαναφερθέντα κείμενα μπορούν να υπαχθούν σε συλλογή (π.χ. συλλογή νομοθετικών κειμένων) ή αποτελούν παράγωγα κάποιων άλλων έργων, όπως μετάφραση ή διασκευές.

Ένα άλλο στοιχείο που εντοπίζεται στον χώρο των βιβλιοθηκών είναι η ύπαρξη συλλογών φωτογραφιών, εικόνων ή έργων των εικαστικών τεχνών. Οι βιβλιοθήκες έχουν φτάσει στο σημείο να εκμεταλλεύονται και γενικότερα να χρησιμοποιούν τα έργα αυτά καθώς έχουν αποσπάσει εγγράφως το περιουσιακό δικαίωμα της πνευματικής ιδιοκτησίας από τον αρχικό δικαιούχο.

Η αρχή αυτή πηγάζει από το άρθρο 17 Ν. 2121/1993, σύμφωνα με το οποίο η μεταβίβαση της κυριότητας του υλικού φορέα δεν επιφέρει μεταβίβαση του δικαιώματος πνευματικής ιδιοκτησίας και δεν παρέχει στον νέο κτήτορα εξουσίες εκμετάλλευσης του έργου, εκτός αν εγγράφως έχει συμφωνηθεί το αντίθετο με τον αρχικό δικαιούχο. Το ίδιο ισχύει και για τα χειρόγραφα συγγραφέων ή άλλων δημιουργών. Η βιβλιοθήκη που είναι κάτοχος χειρογράφων έχει μόνο την κυριότητα πάνω στον υλικό φορέα, εκτός αν της έχει μεταβιβασθεί το σχετικό δικαίωμα από τον δικαιούχο ή η χρήση εμπίπτει στους περιορισμούς που προβλέπονται στον νόμο.

Αντικείμενο προστασίας με την πνευματική ιδιοκτησία είναι και οι βάσεις δεδομένων, οι οποίες λόγω της επιλογής ή της διευθέτησης του περιεχομένου τους αποτελούν πνευματικά δικαιώματα (Άρθρο 2, παρ. 2α Ν.2121/1993 όπως τροποποιήθηκε με το άρθρο 7 παρ. 1 Ν. 2819/2000). Πέρα από την προστασία με το δικαίωμα του δημιουργού, αναγνωρίζεται και το δικαίωμα ειδικής φύσης του κατασκευαστή βάσης δεδομένων (Άρθρο 45 Α Ν. 2121/1993, όπως τροποποιήθηκε με το άρθρο 7 παρ.5 Ν. 2819/2000 σε εναρμόνιση με την οδηγία 96/9). Με βάση το δικαίωμα αυτό ο κατασκευαστής βάσης δεδομένων μπορεί να απαγορεύσει την εξαγωγή ή την επαναχρησιμοποίηση του συνόλου ή ουσιώδους μέρους του περιεχομένου της βάσης δεδομένων, αξιολογούμενου ποιοτικά ή ποσοτικά, εφόσον η απόκτηση, ο έλεγχος ή η παρουσίαση του περιεχομένου της βάσης δεδομένων καταδεικνύει ουσιώδη ποιοτική ή ποσοτική επένδυση. Σύμφωνα με τη νομολογία του Ευρωπαϊκού Δικαστηρίου (ΔΕΚ 9 Νοεμβρίου 2004), η έννοια της επένδυσης που συνδέεται με την απόκτηση περιεχομένου μιας βάσης δεδομένων (προγράμματα ποδοσφαιρικών αγώνων, κατάλογοι ιπποδρομιών) σημαίνει τα μέσα που χρησιμοποιούνται για την αναζήτηση υφισταμένων αρχείων και τη συγκέντρωσή τους στην εν λόγω βάση δεδομένων. Αντίθετα δεν περιλαμβάνονται τα μέσα τα οποία χρησιμοποιούνται για τη δημιουργία των στοιχείων που συνιστούν το περιεχόμενο μιας βάσης δεδομένων.

Προκειμένου να προστατευθούν οι διάφοροι καλλιτέχνες (τραγουδιστές, ηθοποιοί), οι ποιητές και οι συγγραφείς από τους κινδύνους κλοπής της πνευματικής τους ιδιοκτησίας που υπάρχουν στο διαδίκτυο, έχουν αναπτυχθεί δομές για κατάλληλη έννομη προστασία κατά της εξουδετέρωσης των τεχνολογικών μέτρων αλλά και κατά του μεγάλου αριθμού των παράνομων δραστηριοτήτων που μεταβάλλουν τις ηλεκτρονικές πληροφορίες διαχείρισης των πνευματικών δικαιωμάτων, ενώ ταυτόχρονα έχει θεσπιστεί η επιβολή κατάλληλων κυρώσεων για όσα άτομα επιχειρούν κακόβουλες ενέργειες.

Οι νόμοι που υπάρχουν στην Ελλάδα ακολουθούν τα πρότυπα του ευρωπαϊκού συστήματος πνευματικής ιδιοκτησίας και έχουν ως βάση τους την «αρχή της αλήθειας» σύμφωνα με την οποία ο εκάστοτε δημιουργός ενός έργου, ως δικαιούχος του έργου, έχει τη δυνατότητα μεταβίβασης των πνευματικών δικαιωμάτων ή ορισμένων, μόνο, εξουσιών σε κάποιο άλλο πρόσωπο το οποίο επιθυμεί να επεκτείνει ή να αξιοποιήσει το έργο του. Παρά το γεγονός ότι η πνευματική ιδιοκτησία προσφέρει απεριόριστες

δυνατότητες στον δημιουργό του καθώς είναι ο μόνος που έχει το αποκλειστικό δικαίωμα να επιτρέψει ή να απαγορεύσει την εκμετάλλευση του έργου του και να απολαμβάνει τα οικονομικά οφέλη που προκύπτουν από αυτό διασφαλίζοντας έτσι ένα σχετικά ικανοποιητικό εισόδημα, υπάρχουν κάποιες ειδικές ρυθμίσεις που βάζουν κάποιους περιορισμούς στην έκταση αλλά και στην απεριόριστη διάρκεια των πνευματικών δικαιωμάτων. Τέτοιου είδους περιορισμοί αναφέρονται στο Προοίμιο της Συνθήκης για την Πνευματική Ιδιοκτησία στο οποίο υπάρχει ξεκάθαρη αναγνώριση της ανάγκης για εύρεση της χρυσής τομής ανάμεσα στα πνευματικά δικαιώματα των δημιουργών και στη δημόσια ανάγκη για μάθηση και διερεύνηση της γνώσης. Αυτό εκφράζεται ακόμα πιο ξεκάθαρα όσον αφορά τον τομέα της εκπαίδευσης, τη δυνατότητα έρευνας και την πρόσβαση στις πληροφορίες όπως αναφέρεται στη Διεθνή Σύμβαση της Βέρνης (Ν. 3184/2003) «Κύρωση της Συνθήκης του Παγκόσμιου Οργανισμού Διανοητικής Ιδιοκτησίας για την Πνευματική Ιδιοκτησία» ΦΕΚ Α' 228/26.9.2003).

Στην Ελλάδα, οι ισχύοντες νόμοι καθορίζουν ότι η προστασία της πνευματικής ιδιοκτησίας του δημιουργού ενός έργου ισχύει καθ' όλη τη διάρκεια της ζωής του και ακόμα εβδομήντα χρόνια από τον θάνατό του. Μετά το πέρας αυτού του χρονικού διαστήματος, το συγκεκριμένο έργο περνάει στην ιδιοκτησία του δημοσίου μετατρέποντας έτσι την εκμετάλλευση και τη γενικότερη χρήση σε μια ελεύθερη διαδικασία με την επιφύλαξη της άσκησης από το Δημόσιο, το οποίο εκπροσωπείται από τον Υπουργό Πολιτισμού, τις εξουσίες αναγνώρισης της πατρότητας και περιφρούρησης της ακεραιότητας του έργου. Αυτό σημαίνει ότι μετά τη λήξη της χρονικής διάρκειας κατά την οποία το έργο είναι προστατευμένο από τον νόμο, αυτό μπορεί να χρησιμοποιηθεί από οποιαδήποτε βιβλιοθήκη της χώρας χωρίς την ανάγκη παροχής άδειας από τον δικαιούχο. Εξάιρεση αποτελεί η περίπτωση όπου υπάρχουν κάποιες άλλες διατάξεις όπως για παράδειγμα η νομοθεσία για την προστασία της πολιτιστικής κληρονομιάς (Ν. 3028/2002 «Για την προστασία των Αρχαιοτήτων και εν γένει της Πολιτιστικής Κληρονομιάς ΦΕΚ Α' 153/28.6.2002). Εδώ υπεισέρχεται η έννοια και ο ρόλος της ψηφιακής βιβλιοθήκης στο πλαίσιο της οποίας υπάρχει η δυνατότητα ψηφιοποίησης του υλικού που έχει υποπέσει στην ιδιοκτησία του δημόσιου τομέα. Για τα έργα, όμως, τα οποία δεν βρίσκονται στην ιδιοκτησία του δημοσίου, απαιτείται η χορήγηση άδειας από τον δημιουργό του εκτός από την περίπτωση όπου

η χρήση αυτών των έργων εμπίπτει στο πεδίο εφαρμογής περιορισμών ή άλλων αρχών που οριοθετούν το δικαίωμα.

Οι περιορισμοί αυτοί αναφέρονται ξεκάθαρα στα άρθρα 18-28Γ του νόμου Ν.2121/1993 και εφαρμόζονται σε περιπτώσεις εφαρμογής κοινωνικής ή εκπαιδευτικής πολιτικής και εξυπηρετούν τις γενικότερες ανάγκες του κοινωνικού συνόλου προστατεύοντας το δημόσιο συμφέρον και καλύπτοντας τις ανάγκες πληροφόρησης του κοινού. Κάποιοι από τους περιορισμούς αυτούς αναφέρονται ειδικά στις βιβλιοθήκες ενώ ορισμένοι άλλοι κάνουν μόνο έμμεση αναφορά στη λειτουργία τους.

Η πνευματική ιδιοκτησία συνδέεται άμεσα με τον κανόνα που διακρίνει τις έννοιες της μορφής και της ιδέας. Μια ιδέα μπορεί να διακινείται ελεύθερα χωρίς περιορισμούς και να είναι προσβάσιμη από οποιονδήποτε και καθώς δεν αποτελεί προσωπικό κτήμα του καθενός δεν υπόκειται σε περιορισμούς της πνευματικής ιδιοκτησίας εκτός από την περίπτωση που αποκτήσει ορισμένη μορφή. Αυτό συνεπάγεται ότι διάφορες ανακαλύψεις επιστημόνων ή θεωρίες που έχουν διατυπώσει ερευνητές και ειδικοί όλων των τομέων, μαθηματικές έννοιες και λειτουργικές μέθοδοι δεν υπόκεινται σε πνευματική ιδιοκτησία.

Το αστικό δίκαιο θέτει επίσης, περιορισμούς σε δικαιώματα πνευματικής ιδιοκτησίας καθώς περιλαμβάνει διατάξεις όπως η απαγόρευση της καταχρηστικής άσκησης του δικαιώματος (ΑΚ 281), το δικαίωμα του προσώπου που εικονίζεται σε φωτογραφία, διαφήμιση ή πίνακα ζωγραφικής στην ίδια του την προσωπικότητα (ΑΚ 57) κ.λπ.

Αξιοσημείωτο είναι το γεγονός ότι περιστατικά που έχουν να κάνουν με κλοπή πνευματικής ιδιοκτησίας στο διαδίκτυο δεν σχετίζονται τόσο με τη βιομηχανία του πολιτισμού αλλά με ενέργειες απλών χρηστών και ιδιωτών καταναλωτών οι οποίοι διακινούν τη ψηφιακή μορφή ενός έργου με μεγάλη ευκολία και ταχύτητα χωρίς τις περισσότερες φορές να έχει συνειδητοποιήσει αυτήν του την ενέργεια ή χωρίς να έχει την πρόθεση.

Μέσα στα πλαίσια όλων αυτών που αναφέρθηκαν προηγουμένως, οι βιβλιοθήκες συναντούν αρκετές φορές προβλήματα στην επιτέλεση ή εκτέλεση του εκπαιδευτικού

τους ρόλου, που σχετίζονται με την εφαρμογή κανόνων για την προστασία των πνευματικών δικαιωμάτων, τόσο στην αναλογική όσο και στην ψηφιακή μορφή των έργων. Αυτό που χρειάζεται, επομένως, να γίνει στα πλαίσια μιας βιβλιοθήκης είναι ο προσδιορισμός του υπό την προστασία αντικειμένου αναφορικά με το είδος του υλικού που χρησιμοποιείται στον συγκεκριμένο πολιτιστικό φορέα, η διευκρίνιση του θέματος της κατάθεσης αντιτύπων, η εξέταση περιπτώσεων που εμπίπτουν στους περιορισμούς του περιουσιακού δικαιώματος, η επανεξέταση των ζητημάτων που έχουν σχέση με τον δημόσιο δανεισμό και την αναπαραγωγή φωτοτυπιών καθώς επίσης και εξέταση των νέων ρευμάτων τα οποία διεκδικούν τον επαναπροσδιορισμό των κανόνων που διέπουν την πνευματική ιδιοκτησία.

Το εθνικό δίκαιο με βάση το κοινοτικό κκτημένο και τις διεθνείς συμβάσεις εξασφαλίζει υψηλή προστασία στον δημιουργό, στους δικαιούχους συγγενικών δικαιωμάτων καθώς επίσης και στον κατασκευαστή βάσης δεδομένων στον οποίο αναγνωρίζεται ένα δικαίωμα ειδικής φύσεως.

Στο σημείο αυτό κρίνεται χρήσιμο να αναφερθούν τρία παραδείγματα νομικών βιβλιοθηκών, δύο παραδείγματα από τον χώρο της Ελλάδας και ένα παράδειγμα από το εξωτερικό.

Ξεκινώντας με την Ελλάδα, αξίζει να αναφερθεί η ενοποιημένη βιβλιοθήκη του Νομικού Τμήματος που διαθέτει μια συλλογή με περισσότερους από 100.000 τόμους βιβλίων και περιοδικών. Εκδίδονται 2.600 τεύχη περιοδικών σε ετήσια βάση. Οι υπολογιστές της βιβλιοθήκης παρέχουν πρόσβαση σε βιβλιογραφικές βάσεις δεδομένων που περιέχουν νομικές πληροφορίες. Η Βιβλιοθήκη του Νομικού Τμήματος λειτουργεί από το 1998-1999 και βρίσκεται στον τρίτο όροφο του κτηρίου της Σχολής Νομικών, Οικονομικών και Πολιτικών Επιστημών με πρωτοβουλία του καθηγητή Δημ. 1997-2003 Κοσμήτορας, Παπαστερίου, Ακαδημία ΝΟΠΕ. Η συγκέντρωση και η μεταφορά υλικού ήταν ένα δύσκολο έργο που κράτησε το 1997-1998. Η ηλεκτρονική επεξεργασία της κύριας συλλογής ολοκληρώθηκε αρκετά χρόνια αργότερα με την υποστήριξη δύο ευρωπαϊκών προγραμμάτων, «ΕΠΕΑΕΚ I & II Εκσυγχρονισμός Συστήματος Βιβλιοθηκών ΑΠΘ» (lib.auth.gr, 2021).

Συνεχίζοντας, η Αμερικανική Ένωση Νομικών Βιβλιοθηκών (AALL) είναι η μόνη εθνική ένωση αφιερωμένη στο επάγγελμα της νομικής πληροφόρησης και στους επαγγελματίες του. Ιδρύθηκε το 1906 με την πεποίθηση ότι οι άνθρωποι -δικηγόροι, δικαστές, φοιτητές και το κοινό- χρειάζονται έγκαιρη πρόσβαση σε σχετικές νομικές πληροφορίες για να λάβουν ορθά νομικά επιχειρήματα και σοφές νομικές αποφάσεις, τα σχεδόν 4.500 μέλη του είναι λύτες προβλημάτων ύψιστης τάξης. Το AALL προωθεί το επάγγελμα προσφέροντας στα μέλη του γνώσεις, ηγεσία και κοινότητα που κάνουν όλο το νομικό σύστημα ισχυρότερο (LinkedIn, 2021).

Κλείνοντας, αναφέρουμε τη Διεθνή Ένωση Νομικών Βιβλιοθηκών (IALL) η οποία, σύμφωνα με τον επίσημο ιστότοπό της <https://iall.org> αποτελεί έναν παγκόσμιο συνεργατικό μη κερδοσκοπικό οργανισμό βιβλιοθηκονόμων, βιβλιοθηκών και λοιπών ανθρώπων και φορέων που ασχολείται με τη διάδοση και τη χρήση νομικών πληροφοριών από πηγές εκτός της δικής τους δικαιοδοσίας. Ιδρύθηκε το 1959, μετρά περισσότερα από 400 μέλη σε περισσότερες από 50 χώρες σε 5 ηπείρους. Στην Ένωση περιλαμβάνονται κάθε είδους νομικές βιβλιοθήκες, από ακαδημαϊκές έως και βιβλιοθήκες σε κοινοβούλια. Αποστολή της ένωσης είναι η προώθηση του επαγγέλματος του νομικού βιβλιοθηκονόμου και πρόσβαση σε νομικές πληροφορίες. Εκδίδει το επιστημονικό περιοδικό International Journal of Legal Information και προσφέρει σχετικά μαθήματα. Τέλος, αποτελεί τόπο δικτύωσης, προάγει την επαγγελματική εξέλιξη παρέχοντας υποτροφίες και προσφέρει θέσεις για πρακτική άσκηση.

3.2. Η διαδικασία αντιτύπων

Η πνευματική ιδιοκτησία στηρίζεται στην αρχή της προστασίας χωρίς διατυπώσεις. Το έργο προστατεύεται από τη δημιουργία του χωρίς να χρειάζεται η τήρηση ορισμένων διατυπώσεων για την κτήση ή την άσκηση του δικαιώματος (άρθρο 1 παρ. 1 και άρθρο 6 παρ. 2 Ν.2121/1993, άρθρο 5 παρ. 2 Διεθνούς Σύμβασης Βέρνης). Είναι γνωστό ότι ο δημιουργός αποκτά το δικαίωμα αυτοδικαίως και πρωτογενώς με τη δημιουργία του έργου. Η κατάθεση αντιτύπων στην Εθνική Βιβλιοθήκη αποτελεί μία καθαρά διοικητική διαδικασία που σκοπό έχει τη διατήρηση της πολιτιστικής κληρονομιάς και τον εμπλουτισμό των εθνικών αρχείων, αλλά δεν αποτελεί προϋπόθεση για την κτήση ή την κατοχύρωση του δικαιώματος (για το θέμα της κατάθεσης δημοσιεύσεων βλ. και

Β. Στρακαντούνα, (2005) «Νομική κατάθεση ηλεκτρονικών δημοσιεύσεων», ΧρΙΔ σ.89-96).

Ο νέος νόμος για την Εθνική Βιβλιοθήκη της Ελλάδας και τις Δημόσιες Βιβλιοθήκες προβλέπει ότι οι εκδότες ή οι συγγραφείς, όταν δεν υπάρχει εκδότης, υποχρεούνται να καταθέτουν δύο αντίτυπα κάθε είδους εντύπων που εκδίδουν στην Εθνική Βιβλιοθήκη και δύο στη Βιβλιοθήκη της Βουλής (άρθρο 12 παρ. 7 Ν3149/2003). Η υποχρέωση κατάθεσης αφορά και τις οπτικοακουστικές και ηλεκτρονικές εκδόσεις σε φυσική μορφή ή σε μορφή προσβάσιμη μέσω διαδικτύου. Οι ρυθμίσεις αυτές εφαρμόζονται αναλόγως και για την κατάθεση σε Δημόσια Βιβλιοθήκη παντός εν γένει υλικού που παράγεται στην έδρα κάθε Δημόσιας Βιβλιοθήκης. Προβλέπονται επίσης ρυθμίσεις για την αριθμοδότηση των εντύπων. Η μη κατάθεση αντιτύπων στην Εθνική Βιβλιοθήκη και στις Δημόσιες Βιβλιοθήκες, καθώς και η παράλειψη λήψης διεθνούς αριθμοδότησης, τιμωρείται με διοικητικό πρόστιμο.

Προβλέπεται επίσης και η δυνατότητα κατάθεσης έργων που δεν έχουν εκδοθεί. Ειδικότερα, το άρθρο 12 παρ. 10 Ν.3149/2003 ορίζει ότι το υλικό που δεν έχει εκδοθεί μπορεί να κατατίθεται στην Εθνική Βιβλιοθήκη για ένταξή του στη συλλογή της. Η κατάθεση γίνεται από το συγγραφέα, μεταφραστή, συνθέτη, διασκευαστή, σεναριογράφο και γενικώς υπεύθυνο παραγωγής του υλικού στην Εθνική Βιβλιοθήκη και αποδεικνύεται με επίσημο έγγραφό της. Η κατάθεση όμως αυτή αποδεικνύει μόνο το χρόνο κατάθεσης και δεν έχει καμία σχέση με την πνευματική ιδιοκτησία. Αντίγραφο του υλικού που κατατίθεται χορηγείται μόνο στον καταθέτη ή σε εκδοχέα του δικαιώματος ή κληρονόμο και με δική τους δαπάνη.

Η ρύθμιση είναι διοικητικού χαρακτήρα και έχει στόχο να διευκολύνει μία κατηγορία συγγραφέων που παραδίδουν τα έργα τους τα οποία δεν έχουν εκδοθεί σε τρίτους με σκοπό τη συμμετοχή σε διαγωνισμούς ή την ενδεχόμενη εκμετάλλευση και έχουν φόβο μήπως γίνει «υποκλοπή» του έργου τους χωρίς τη συναίνεσή τους.

3.3. Διάρκεια προστασίας

Σύμφωνα με την εθνική νομοθεσία, η προστασία της πνευματικής ιδιοκτησίας διαρκεί όλη τη ζωή του δημιουργού και εβδομήντα χρόνια μετά το θάνατό του. Η διάρκεια

αυτή ισχύει τόσο για το ηθικό όσο και το περιουσιακό δικαίωμα. Μετά την πάροδο του χρόνου αυτού το έργο περιέρχεται στον δημόσιο τομέα και η εκμετάλλευση ή γενικότερα η χρήση του είναι ελεύθερη με την επιφύλαξη της άσκησης από το Δημόσιο, εκπροσωπούμενο από τον Υπουργό Πολιτισμού, των εξουσιών αναγνώρισης της πατρότητας και περιφρούρησης της ακεραιότητας του έργου που απορρέουν από το ηθικό δικαίωμα.

Κατά συνέπεια τα έργα για τα οποία έχει λήξει η διάρκεια προστασίας μπορούν να γίνουν αντικείμενο οποιασδήποτε χρήσης στο πλαίσιο της λειτουργίας των βιβλιοθηκών χωρίς να είναι αναγκαία η άδεια του δικαιούχου, εκτός αν υπάρχει ενδεχόμενο εφαρμογής άλλων διατάξεων, όπως η νομοθεσία με για την προστασία της πολιτιστικής κληρονομιάς. Το υλικό που έχει περιέλθει στον δημόσιο τομέα μπορεί ελεύθερα να ψηφιοποιηθεί και να χρησιμοποιηθεί στο πλαίσιο λειτουργίας της ψηφιακής βιβλιοθήκης. Ας σημειωθεί ότι για τα συγγενικά δικαιώματα η διάρκεια προστασίας είναι πενήντα χρόνια, σύμφωνα με τις ειδικές ρυθμίσεις του νόμου και ότι όταν παρέλθει το χρονικό αυτό διάστημα η χρήση τους είναι ελεύθερη (βλ. άρθρο 52 Ν. 2121/1993, όπως ισχύει).

Για τα προηγουμένως αδημοσίευτα έργα, δηλαδή για τα έργα τα οποία για πρώτη φορά νομίμως δημοσιεύονται ή παρουσιάζονται στο κοινό, μετά τη λήξη της προστασίας του δικαιώματος πνευματικής ιδιοκτησίας, προβλέπεται ένα συγγενικό δικαίωμα που αναγνωρίζει προστασία ανάλογη με το περιουσιακό δικαίωμα του δημιουργού. Το δικαίωμα αυτό αναγνωρίζεται σε κάθε πρόσωπο το οποίο μετά τη λήξη της διάρκειας της πνευματικής ιδιοκτησίας για πρώτη φορά δημοσιεύει νομίμως ή παρουσιάζει νομίμως στο κοινό έργο το οποίο ήταν προηγουμένως αδημοσίευτο (άρθρο 51 Α Ν.2121/1993). Η ρύθμιση αυτή έχει πρακτική σημασία για έργα προηγουμένως αδημοσίευτα τα οποία φυλάσσονται σε βιβλιοθήκες ή αρχεία και τα οποία δεν είχαν δημοσιευθεί κατά τη διάρκεια της πνευματικής ιδιοκτησίας. Το πρόσωπο το οποίο νομίμως δημοσιεύει για πρώτη φορά ή παρουσιάζει νομίμως στο κοινό τα έργα αυτά για πρώτη φορά, δικαιούται προστασίας ανάλογης με το περιουσιακό δικαίωμα του δημιουργού που διαρκεί 25 έτη από τη στιγμή της πρώτης δημοσίευσης ή της νόμιμης δημοσίευσης στο κοινό και υπολογίζεται από την 1 η Ιανουαρίου του έτους το οποίο έπεται της πρώτης νόμιμης δημοσίευσης ή παρουσίασης στο κοινό.

Για ορισμένες κατηγορίες έργων ισχύει ειδική διάρκεια προστασίας. Για τα ανώνυμα ή ψευδώνυμα έργα η πνευματική ιδιοκτησία διαρκεί εβδομήντα χρόνια από την 1 η Ιανουαρίου του έτους που έπεται εκείνου κατά το οποίο το έργο κατέστη νομίμως προσιτό στο κοινό, εκτός αν πριν από την πάροδο αυτής της χρονικής περιόδου, ο δημιουργός αποκαλύψει την ταυτότητά του ή το ψευδώνυμο δεν αφήνει καμία αμφιβολία για την ταυτότητα του δημιουργού, οπότε ισχύουν οι γενικοί κανόνες (άρθρο 31 παρ.1 Ν.2121/1993, όπως ισχύει).

Είναι σκόπιμο να διευκρινισθεί ότι οι παραπάνω κανόνες ισχύουν σε εθνικό επίπεδο και αποδίδουν το κοινοτικό κεκτημένο με βάση την Οδηγία 93/98 για τη διάρκεια προστασίας. Με βάση τη Διεθνή Σύμβαση της Βέρνης η προστασία διαρκεί όλη τη ζωή του δημιουργού και πενήντα χρόνια από το θάνατό του (άρθρο 7 παρ. 1 Διεθνούς Σύμβασης Βέρνης). Το ηθικό δικαίωμα σύμφωνα με το γαλλικό δίκαιο είναι χρονικά απεριόριστο με συνέπεια η δημοσίευση των έργων πολλές φορές να συναντά εμπόδια από τους κληρονόμους του δημιουργού για χρονικό διάστημα που ξεπερνάει τα εβδομήντα χρόνια από το θάνατό του. Στο Ηνωμένο Βασίλειο για το έργο Peter Pan προβλέπεται «αέναη» προστασία υπέρ Νοσοκομείου για άρρωστα παιδιά. Για τους λόγους αυτούς είναι αναγκαίο για περιπτώσεις ψηφιακής αναπαραγωγής ή ηλεκτρονικής διάθεσης του περιεχομένου να εξετάζεται η προέλευση του έργου και οι κανόνες που ισχύουν κάθε φορά.

3.4. Ρυθμίσεις για τις βιβλιοθήκες

Το περιουσιακό δικαίωμα υπόκειται σε ορισμένους περιορισμούς που αφορούν την έκτασή του και προβλέπονται ρητά στον νόμο (άρθρα 18-28Γ Ν.2121/1993, όπως ισχύει). Οι περιορισμοί αυτοί δικαιολογούνται για λόγους κοινωνικής και εκπαιδευτικής πολιτικής, αποβλέπουν στην προστασία του δημοσίου συμφέροντος, στην ανάγκη πληροφόρησης του κοινού και γενικά εξυπηρετούν ανάγκες του κοινωνικού συνόλου. Ορισμένες ρυθμίσεις αφορούν ειδικά τις βιβλιοθήκες και τα αρχεία, ενώ άλλες έχουν έμμεση σχέση με τη λειτουργία τους. Για τις περιπτώσεις αυτές επιτρέπεται η χρήση έργων ή άλλων προστατευόμενων αντικειμένων σύμφωνα όμως με τις προϋποθέσεις που τάσσει η νομοθεσία. Οι περιορισμοί άλλωστε αυτοί θα πρέπει να ερμηνεύονται στενά, ώστε να μην οδηγήσουν σε κατάργηση των πνευματικών δικαιωμάτων, ενώ μεγάλη σημασία έχει και η ρήτρα γενικής εφαρμογής

επί των περιορισμών που προβλέπεται στο άρθρο 28Γ. Με βάση τη διάταξη αυτή οι περιορισμοί εφαρμόζονται μόνο σε ειδικές περιπτώσεις που δεν αντίκεινται στην κανονική εκμετάλλευση του έργου ή άλλου προστατευόμενου αντικειμένου και δεν θίγουν αδικαιολόγητα τα έννομα συμφέροντα του δικαιούχου (τεστ/διαδικασία των τριών σταδίων).

Το άρθρο 22 Ν. 2121/1993 επιτρέπει χωρίς άδεια του δημιουργού και χωρίς αμοιβή, την αναπαραγωγή ενός πρόσθετου αντιτύπου από μη κερδοσκοπικές βιβλιοθήκες ή αρχεία, που έχουν αντίτυπο του έργου στη μόνιμη συλλογή τους, προκειμένου να διατηρήσουν το αντίτυπο αυτό ή να το μεταβιβάσουν σε άλλη μη κερδοσκοπική βιβλιοθήκη ή αρχείο. Η αναπαραγωγή αυτή επιτρέπεται μόνο αν είναι αδύνατη η προμήθεια ενός τέτοιου αντιτύπου από την αγορά σε σύντομο χρόνο και με εύλογους όρους. Αντίστοιχος περιορισμός προβλέπεται και στο άρθρο 5 παρ. 2 στοιχείο γ της Οδηγίας 2001/29 που επιτρέπει την πραγματοποίηση ειδικών πράξεων αναπαραγωγής από προσιτές στο κοινό βιβλιοθήκες, εκπαιδευτικά ιδρύματα ή μουσεία ή από αρχεία που δεν αποσκοπούν, άμεσα ή έμμεσα, σε κανένα οικονομικό ή εμπορικό όφελος.

Ο περιορισμός του άρθρου 22 Ν.2121/1993 εφαρμόζεται αναλόγως και στα συγγενικά δικαιώματα. Κατά συνέπεια θα μπορούσε να θεωρηθεί ότι είναι δυνατή η αναπαραγωγή φωνογραφημάτων ή υλικών φορέων ήχου και εικόνας από μη κερδοσκοπικές βιβλιοθήκες ή αρχεία χωρίς την απαιτούμενη άδεια των δικαιούχων μόνο όμως αν συντρέχουν οι προϋποθέσεις της συγκεκριμένης ρύθμισης.

Το άρθρο 23 επιτρέπει την ελεύθερη αναπαραγωγή κινηματογραφικών ταινιών με σκοπό τη διατήρησή τους στο Εθνικό Κινηματογραφικό Αρχείο, αν ο δικαιούχος αρνείται καταχρηστικά να επιτρέψει την αναπαραγωγή και πρόκειται για έργο ιδιαίτερης καλλιτεχνικής αξίας. Η αναπαραγωγή προϋποθέτει πάντως τη σύμφωνη γνώμη του Γνωμοδοτικού Συμβουλίου Κινηματογραφίας και απόφαση του Υπουργού Πολιτισμού.

Έμμεση σχέση με τις βιβλιοθήκες έχουν οι περιορισμοί που επιτρέπουν την αναπαραγωγή για σκοπούς εκπαιδευτικούς. Το άρθρο 21 Ν.2121/1993 επιτρέπει, χωρίς την άδεια του δημιουργού και χωρίς αμοιβή, την αναπαραγωγή αποκλειστικά για τη διδασκαλία ή τις εξετάσεις σε εκπαιδευτικό ίδρυμα, άρθρων νομίμως δημοσιευμένων σε εφημερίδα ή σε περιοδικό, σύντομων αποσπασμάτων έργου ή τμημάτων σύντομου

έργου ή έργου των εικαστικών τεχνών, στο μέτρο που η αναπαραγωγή αυτή δικαιολογείται από τον επιδιωκόμενο σκοπό, είναι σύμφωνη με τα χρηστά ήθη και δεν εμποδίζει την κανονική εκμετάλλευσή. Η αναπαραγωγή θα πρέπει να συνοδεύεται από την ένδειξη της πηγής και των ονομάτων του δημιουργού και του εκδότη, εφόσον τα ονόματα αυτά εμφανίζονται στην πηγή. Η Οδηγία 2001/29 προβλέπει αντίστοιχη διάταξη (άρθρο 5 παρ.3 στοιχείο α) που επιτρέπει τη χρήση μόνο χάρη παραδείγματος κατά τη διδασκαλία ή την επιστημονική έρευνα.

Πρόσφατα ψηφίστηκε το άρθρο 22 Ν. 3328/2005 (ΦΕΚ Α 80/1.4.2005) που είναι συναφές με το άρθρο 20 παρ. 1 Ν. 2121/1993. Το πεδίο εφαρμογής του νέου άρθρου καλύπτει, εκτός από τα έργα λόγου, τα έργα των εικαστικών τεχνών, πάσης φύσεως εικονιστικό ή φωτογραφικό υλικό, καθώς και πάσης φύσεως εκπαιδευτικό υλικό, όπως διαδικτυακές εφαρμογές, εκπαιδευτικό λογισμικό, κινηματογραφικές ταινίες, CDROM, DVD και κάθε άλλο μέσο ηλεκτρονικής ή ψηφιακής ή άλλης καταγραφής που χρησιμοποιείται ως εγκεκριμένο μέσο διδασκαλίας από το Υπουργείο Εθνικής Παιδείας και διανέμεται δωρεάν στο πλαίσιο του αναλυτικού προγράμματος. Επιτρέπεται επιπλέον η αναπαραγωγή μουσικών αποσπασμάτων και κινηματογραφικού ή ηχητικού ή οπτικοακουστικού υλικού περιορισμένης έκτασης με τις ίδιες προϋποθέσεις και με πρόσθετη μνεία του ονόματος του παραγωγού του έργου.

Η ρύθμιση αυτή επεκτείνει σαφώς το πεδίο εφαρμογής του άρθρου 20 παρ. 1 Ν.2121/1993, γιατί καλύπτει, όχι μόνο τα έργα λόγου, αλλά και τα εικαστικά έργα, τις φωτογραφίες, καθώς και «πάσης φύσεως εκπαιδευτικό υλικό». Η έννοια αυτή εξειδικεύεται με ενδεικτική απαρίθμηση του «υλικού», όπως κινηματογραφικές ταινίες, εκπαιδευτικό λογισμικό, DVD και CDROM, ενώ επιτρέπεται και η αναπαραγωγή μουσικών αποσπασμάτων, κινηματογραφικού ή οπτικοακουστικού υλικού. Η ρύθμιση έχει σκοπό να τροποποιήσει την αρχική διάταξη του άρθρου 20 παρ. 1 Ν.2121/1993, αφού ο τίτλος και ένα μέρος του περιεχομένου της συμπίπτουν με το άρθρο 20 παρ. 1 Ν.2121/1993, άλλωστε υπάρχει και μία αναφορά στην παρ. 3 που δεν είναι άλλη από την παράγραφο 3 του άρθρου 20 παρ. 1 Ν.2121/1993. Ας σημειωθεί ότι η τροποποίηση ή αντικατάσταση της αρχικής διάταξης θα έπρεπε να προκύπτει ρητά από το νέο κείμενο του νόμου, αλλά αυτό φαίνεται να έχει παραλειφθεί. Το πιο σημαντικό όμως είναι ότι το περιεχόμενο της πρόσφατης αυτής διάταξης, στο μέτρο που υπερβαίνει το άρθρο 20 παρ. 1, δεν είναι σύμφωνο με την Οδηγία 2001/29 και τις

εξαιρέσεις που προβλέπονται στο άρθρο 5. Ο περιορισμός του πεδίου εφαρμογής του άρθρου 20 παρ. 1 Ν.2121/1993 στην έντυπη αναπαραγωγή δεν έγινε τυχαία, αλλά με στόχο να διατηρηθεί σε ισχύ η διάταξη αυτή με βάση το άρθρο 5 παρ. 3 στοιχείο ιε της Οδηγίας 2001/29 και γενικά να είναι σύμφωνη με την Οδηγία 2001/29 που καθιερώνει έναν εξαντλητικό και κλειστό κατάλογο περιορισμών με δυνητικό χαρακτήρα, εκτός από την περίπτωση του τεχνολογικού περιορισμού. Τα κράτη μέλη δεν μπορούν, κατά συνέπεια, να προβλέψουν άλλους νέους περιορισμούς πέρα από τους προβλεπόμενους στο άρθρο 5 της Οδηγίας 2001/29, αφού ο κατάλογος είναι κλειστός, μπορούν όμως να διατηρήσουν τους ήδη υπάρχοντες με τη διάταξη που αναφέρεται σε χρήσεις αποκλειστικά αναλογικές (άρθρο 5 παρ. 3 στοιχείο ιε) γνωστή ως grandfather clause. Η επέκταση της νέας ρύθμισης σε άλλα έργα και ιδίως σε ψηφιακά μέσα δεν είναι σύμφωνη με το γράμμα και το πνεύμα της Οδηγίας 2001/29, ούτε φαίνεται να εμπίπτει στην περίπτωση της χρήσης χάριν μόνο παραδείγματος κατά τη διδασκαλία ή την επιστημονική έρευνα (άρθρο 5 παρ. 3 στοιχείο α Οδηγίας 2001/29). Η νέα διάταξη είναι σκόπιμο να καταργηθεί για να μη δημιουργηθεί πρόβλημα κακής μεταγενέστερης εναρμόνισης με την Οδηγία 2001/29, αφού είναι φανερό ότι ο περιορισμός δεν μπορεί να περάσει με επιτυχία το τεστ των τριών σταδίων (άρθρο 28Γ).

Έμμεση σχέση με τις βιβλιοθήκες έχει και η ρύθμιση που επιτρέπει την αναπαραγωγή έργου προς όφελος τυφλών και κωφαλάλων για χρήσεις που συνδέονται άμεσα με την αναπηρία και δεν έχουν εμπορικό χαρακτήρα, στο βαθμό που απαιτείται λόγω της αναπηρίας (νέο άρθρο 28 Α). Η διάταξη αυτή θεσπίστηκε σε εναρμόνιση με την Οδηγία 2001/29 (άρθρο 5 παρ.3 στοιχείο β) και επιτρέπει τον καθορισμό των ορίων εφαρμογής της με απόφαση του Υπουργού Πολιτισμού, καθώς και την επέκτασή της σε άλλες κατηγορίες προσώπων με αναπηρίες.

Μπορεί επίσης να αναφερθεί και το άρθρο 24 που επιτρέπει, χωρίς την άδεια του δημιουργού και χωρίς αμοιβή, την αναπαραγωγή έργου για να χρησιμοποιηθεί σε διοικητική ή δικαστική διαδικασία στο μέτρο που δικαιολογείται για το σκοπό αυτό (άρθρο 24 Ν.2121/1993). Η ρύθμιση αυτή εφαρμόζεται αναλόγως και στα συγγενικά δικαιώματα των ερμηνευτών ή εκτελεστών καλλιτεχνών, των παραγωγών φωνογραφημάτων και οπτικοακουστικών έργων, καθώς και των ραδιοτηλεοπτικών οργανισμών.

Η Οδηγία 2002/29 (άρθρο 5 παρ.3 στοιχείο ιδ) προβλέπει έναν ακόμη περιορισμό υπέρ των βιβλιοθηκών, εκπαιδευτικών ιδρυμάτων, μουσείων ή αρχείων που δεν αποσκοπούν άμεσα ή έμμεσα σε κανένα οικονομικό ή εμπορικό όφελος. Ειδικότερα, επιτρέπεται η χρήση έργων ή άλλων προστατευόμενων αντικειμένων, με παρουσίαση ή διάθεση στο κοινό και με σκοπό την έρευνα ή ιδιωτική μελέτη, μέσω εξειδικευμένων τερματικών στους χώρους των ιδρυμάτων αυτών. Θα πρέπει βέβαια να πρόκειται για έργα τα οποία δεν διατίθενται με βάση συμβατικούς όρους αγοράς ή αδείας.

Για έργα τα οποία διατίθενται στο κοινό με τεχνολογικά μέτρα, ο νόμος σε εναρμόνιση με την Οδηγία 2001/29, έχει προβλέψει τη διαδικασία που αποσκοπεί στη διευκόλυνση της πραγμάτωσης ορισμένων περιορισμών. Ειδικότερα για τους περιορισμούς που αφορούν τη φωτοτυπική αναπαραγωγή, την αναπαραγωγή για διδασκαλία, την αναπαραγωγή από βιβλιοθήκες και αρχεία, την αναπαραγωγή για δικαστικούς και διοικητικούς σκοπούς, καθώς και την αναπαραγωγή προς όφελος προσώπων με αναπηρίες προβλέπεται ρητά ότι η λήψη τεχνολογικών μέτρων καθώς και η σχετική έννομη προστασία κατά της εξουδετέρωσης, δε θίγει την υποχρέωση των δικαιούχων να παρέχουν στους επωφελούμενους από τις εξαιρέσεις αυτές τα μέσα, προκειμένου αυτοί να επωφεληθούν από τις εν λόγω εξαιρέσεις στον αναγκαίο βαθμό, εφόσον έχουν εκ του νόμου πρόσβαση στο προστατευόμενο αντικείμενο. Εάν οι δικαιούχοι δεν λάβουν εκούσια μέτρα, στα οποία συμπεριλαμβάνονται και οι συμφωνίες μεταξύ των δικαιούχων και τρίτων που επωφελούνται από τις εξαιρέσεις, τόσο οι δικαιούχοι, όσο και οι τρίτοι που επωφελούνται από τις εξαιρέσεις αυτές, ζητούν τη συνδρομή ενός ή περισσότερων μεσολαβητών που επιλέγονται από πίνακα μεσολαβητών τον οποίο καταρτίζει ο Οργανισμός Πνευματικής Ιδιοκτησίας. Οι μεσολαβητές υποβάλλουν προτάσεις προς τα ενδιαφερόμενα μέρη. Θεωρείται ότι όλα τα μέρη αποδέχονται την πρόταση αυτή, εάν κανένα από αυτά δεν υποβάλλει αντίρρηση μέσα σε προθεσμία ενός μηνός από την κοινοποίηση της πρότασης. Στην αντίθετη περίπτωση, η διαφορά επιλύεται από το Εφετείο Αθηνών το οποίο δικάζει σε πρώτο και τελευταίο βαθμό. Οι ρυθμίσεις αυτές δεν εφαρμόζονται σε έργα ή άλλα προστατευόμενα αντικείμενα τα οποία διατίθενται στο κοινό βάσει όρων που έχουν συμφωνηθεί συμβατικά, κατά τρόπο ώστε το κοινό να έχει πρόσβαση σε αυτά, όπου και όταν θέλει (νέο άρθρο 66 Α παρ. 5 Ν. 2121/1993 που προστέθηκε με το άρθρο 81 παρ. 11 Ν. 3057/2002).

Η παραπάνω διάταξη αφορά έργα ή άλλα αντικείμενα τα οποία προστατεύονται με τεχνολογικά μέτρα. Η ρύθμιση αυτή δεν έχει πρακτικά εφαρμοσθεί, έχει όμως στόχο να καταστήσει δυνατή την πρόσβαση στα έργα, σύμφωνα με την επιταγή του κοινοτικού κεκτημένου (άρθρο 6 παρ. 4 Οδηγίας 2001/29), αλλά και σύμφωνα με την ηθική υποχρέωση του *copyduty* αντί του *copyright* που αποσκοπεί στην αποφυγή του τεχνολογικού κλειδώματος, χωρίς να ανάγονται οι εξαιρέσεις σε δικαιώματα χρήσης. Τα ψηφιακά συστήματα διαχείρισης δικαιωμάτων (*digital rights management* στο εξής *DRM*) αποτελούν αυτή την εποχή το σημείο στο οποίο επικεντρώνονται όλοι οι προβληματισμοί που προκύπτουν από τις νέες τεχνολογίες. Αν τα ψηφιακά προϊόντα κυκλοφορούν με *DRM*, γιατί θα πρέπει να καταβάλλεται εύλογη αμοιβή για την ιδιωτική αναπαραγωγή; Σε περίπτωση που ο καταναλωτής έχει νόμιμα αγοράσει το προϊόν, αλλά δεν μπορεί να προβεί σε καμία αναπαραγωγή για ιδιωτική χρήση λόγω των τεχνολογικών μέτρων, παρά το ότι καταβάλλεται η σχετική εύλογη αμοιβή (άρθρο 18 Ν.2121/1993, όπως ισχύει) ή δίκαιη αποζημίωση, κατά τη διατύπωση του κοινοτικού κεκτημένου (άρθρο 5 παρ.2 στοιχεία α και β), ποιος ο λόγος θέσπισης του συστήματος επιβολής «τελών» για την ιδιωτική χρήση;

Η Οδηγία 2001/29 προβλέπει ρητά ότι για τον προσδιορισμό της δίκαιης αποζημίωσης συνεκτιμάται η εφαρμογή ή όχι των τεχνολογικών μέτρων (βλ. άρθρο 5 παρ.2 στοιχείο β Οδηγίας 2001/29), ενώ από τις αιτιολογικές σκέψεις 35, 38 και 39 της Οδηγίας αυτής διαφαίνεται το ίδιο πνεύμα, ότι δηλαδή η εύλογη αμοιβή για ιδιωτική χρήση δεν αποκλείει τη χρήση τεχνολογικών μέτρων, θα πρέπει όμως να λαμβάνεται υπόψη ο βαθμός χρήσης των τεχνολογικών μέτρων, οπότε στις περιπτώσεις που η ζημία είναι ασήμαντη να μην προκύπτει αμοιβή υπέρ των δικαιούχων. Το πρόβλημα δεν μπορεί να βρει οριστική λύση προς το παρόν, γιατί η χρήση τεχνολογικών μέτρων διαχείρισης είναι περιορισμένη, ενώ η τεχνολογία βρίσκεται σε συνεχή εξέλιξη. Το σύστημα της εύλογης αμοιβής για ιδιωτική χρήση που ισχύει εδώ και πολλά χρόνια σε πολλά κράτη μέλη για τα αναλογικά μέσα δεν είναι σκόπιμο τώρα να ανατραπεί, αφού η επέκταση και στα ψηφιακά μέσα αναπαραγωγής είναι κάτι που γίνεται δεκτό και από την Οδηγία 2001/29 (αιτ.σκ.38), όπου τονίζεται ότι στην κοινωνία της πληροφορίας η ψηφιακή ιδιωτική αναπαραγωγή αναμένεται να διαδοθεί περισσότερο και να έχει μεγαλύτερη οικονομική σημασία.

Η συζήτηση για τα *DRM* σε κοινοτικό επίπεδο συνεχίζεται και δεν έχει φθάσει σε οριστικά συμπεράσματα. Ο μηχανισμός του άρθρου 66 Α παρ. 5 αποτελεί έναν οδηγό

για την αποφυγή του τεχνολογικού κλειδώματος των έργων και θα ήταν σκόπιμο να εξετασθεί η ενδεχόμενη επέκτασή του και στην αναπαραγωγή για ιδιωτική χρήση ακουστικού και οπτικοακουστικού περιεχομένου. Ελληνική νομολογία προς το παρόν για το θέμα δεν υπάρχει, ενώ η αλλοδαπή αμφιταλαντεύεται ανάμεσα στον δικαιούχο και τον καταναλωτή (βλ. πχ. CA Paris, 2242005 JCP Ed Gen II 10126/2005 note C. Geiger) που έκρινε ότι το συγκεκριμένο τεχνολογικό μέτρο έπρεπε να αφαιρεθεί από τον ψηφιακό υλικό φορέα γιατί ήταν ασυμβίβαστο με την εξαίρεση για ιδιωτική αναπαραγωγή, βλ. και ΔιΜΕΕ 2005 σ. 337).

Το θέμα θα απασχολήσει για πολλά χρόνια την πράξη και τη θεωρία, αλλά η ερμηνεία των νομοθετικών ρυθμίσεων είναι σκόπιμο να γίνει με βάση τη θέση ότι οι εξαιρέσεις και οι περιορισμοί δεν δημιουργούν «δικαιώματα» υπέρ του χρήστη για ιδιωτική αντιγραφή.

Από την άλλη πλευρά, σύμφωνα με τα όσα ορίζονται από τη διεθνή ένωση Νομικών βιβλιοθηκών της Αμερικής η πρόσβαση σε βιβλιογραφία που σχετίζεται με τη δικαιοσύνη αποτελεί μέρος του κράτους δικαίου. Η πρόσβαση στη δικαιοσύνη επιτρέπει στους ανθρώπους να ακουστεί η φωνή τους, να ασκήσουν τα δικαιώματά τους, να αμφισβητήσουν τις διακρίσεις ή να ζητήσουν ευθύνες από τους υπεύθυνους λήψης αποφάσεων (un.org, x.x). Το 2012, το Γραφείο της Ύπατης Αρμοστείας για τα Ανθρώπινα Δικαιώματα, ειδικός εισηγητής για την ακραία φτώχεια και τα ανθρώπινα δικαιώματα, περιέγραψε την πρόσβαση στη δικαιοσύνη ως ανθρώπινο δικαίωμα. Χώρες και ιδρύματα έχουν δοκιμάσει διάφορες στρατηγικές για να βοηθήσουν τους ανθρώπους να λάβουν νομική βοήθεια και πληροφορίες ή να διευκολύνουν τις νομικές διαδικασίες, συμπεριλαμβανομένης της νομιμοποίησης των υπηρεσιών νομικής βοήθειας και της αύξησης της πρόσβασης σε νομικές πληροφορίες. Μία από αυτές τις στρατηγικές είναι η νομική συνδρομή, η οποία είναι ίσως η πιο σημαντική (Wenger, 2022).

Η νομοθεσία που διέπει την παροχή νομικής συνδρομής διαφέρει από χώρα σε χώρα. Τι είναι η νομική συνδρομή; Η νομική συνδρομή γενικά περιλαμβάνει νομική συνδρομή για άτομα που δεν έχουν την οικονομική δυνατότητα να προσλάβουν νόμιμο εκπρόσωπο. Η νομική βοήθεια σε καταδικασμένους εγκληματίες έρχεται στο μυαλό πιο συχνά. Ωστόσο, η νομική βοήθεια για άτομα που ασχολούνται με αστικές ή

διοικητικές υποθέσεις, όπως το οικογενειακό δίκαιο, το χρέος των καταναλωτών και η στέγαση έχει κερδίσει μεγαλύτερη αναγνώριση. Πώς προωθούν οι χώρες τη νομική βοήθεια; Ορισμένες χώρες έχουν δικαίωμα σε νομική συνδρομή στο σύνταγμά τους και άλλες έχουν ψηφίσει νομοθεσία που δηλώνει ότι οι άνθρωποι έχουν δικαίωμα σε νομική συνδρομή (Wenger, 2022).

Υπάρχει κρατική νομική βοήθεια για άτομα που ζουν στη Βραζιλία και στην Κένυα. Οι κατευθυντήριες γραμμές για τη νομική συνδρομή εμφανίζονται σε νομοθεσία που συντάσσεται σε υψηλότερο επίπεδο. Το άρθρο 6 της Ευρωπαϊκής Σύμβασης για τα Ανθρώπινα Δικαιώματα εγγυάται το δικαίωμα νομικής συνδρομής σε όσους κατηγορούνται για ποινικό αδίκημα που δεν διαθέτουν επαρκή μέσα για να πληρώσουν για νομική συνδρομή. Το άρθρο 47 του Χάρτη των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της ΕΕ λέει ότι η Ευρωπαϊκή Ένωση θα παρέχει δωρεάν νομικές υπηρεσίες σε όσους δεν έχουν αρκετά χρήματα (Official Journal of the European Union, 2012).

Τα Ηνωμένα Έθνη πιστεύουν ότι όλοι πρέπει να έχουν πρόσβαση στη δικαιοσύνη και τη νομική βοήθεια. Η Γενική Συνέλευση των Ηνωμένων Εθνών ενέκρινε ψήφισμα για την έγκριση της Ατζέντας 2030 για τη Βιώσιμη Ανάπτυξη (η «Ατζέντα») το 2015. Η Ατζέντα αποτελείται από 17 Στόχους Βιώσιμης Ανάπτυξης. Ο 16ος στόχος είναι: «προώθηση ειρηνικών και χωρίς αποκλεισμούς κοινωνιών για βιώσιμη ανάπτυξη, παροχή πρόσβασης στη δικαιοσύνη για όλους και οικοδόμηση αποτελεσματικών, υπεύθυνων και χωρίς αποκλεισμούς θεσμών σε όλα τα επίπεδα» (Sdgs.un.org, x.x.). Ταιριάζουν. Το 2014, το Πρόγραμμα Ανάπτυξης των Ηνωμένων Εθνών και το Γραφείο του ΟΗΕ για τα Ναρκωτικά και το Έγκλημα διεξήγαγαν μια μελέτη για την οικοδόμηση μιας βασικής κατανόησης του δικαιώματος νομικής συνδρομής σε αστικές, ποινικές και διοικητικές υποθέσεις σε χώρες σε όλο τον κόσμο (Wenger, 2022).

Η Παγκόσμια Μελέτη περιλαμβάνει πολλά έγγραφα. Η Παγκόσμια Έκθεση είναι μια αναφορά σχετικά με τις υπηρεσίες νομικής βοήθειας παγκοσμίως. Το Παγκόσμιο Νομικό Φόρουμ συντάσσει μια λίστα με 49 χώρες που αναφέρονται παρέχοντας πληροφορίες σχετικά με την παροχή νομικής βοήθειας. Οι βιβλιοθήκες είναι σημαντικές για την επιτυχία της ατζέντας του ΟΗΕ. Οι νομικοί βιβλιοθηκονόμοι βλέπουν εκ των προτέρων πώς τα ιδρύματα μπορούν να βοηθήσουν στην παροχή

πρόσβασης στη δικαιοσύνη παρέχοντας νομική βοήθεια. Οι δικηγόροι σε δικηγορικά γραφεία παρέχουν δωρεάν νομικές υπηρεσίες σε άτομα που δεν έχουν την οικονομική δυνατότητα, δικαστές και δικαστικό προσωπικό έχουν πρόσβαση σε κλινικές νομικής συνδρομής και φοιτητές νομικής παρακολουθούν κλινικές νομικής συνδρομής. Οι νομικοί βιβλιοθηκονόμοι εργάζονται για να διασφαλίσουν ότι οι άνθρωποι έχουν πρόσβαση σε πληροφορίες που βοηθούν τα δικαστήρια και τις κυβερνήσεις να προωθήσουν τη δικαιοσύνη (Wenger, 2022).

3.5. Ο δημόσιος δανεισμός

Το δικαίωμα δημόσιου δανεισμού εναρμονίστηκε σε κοινοτικό επίπεδο με την Οδηγία 92/100. Στην Ευρώπη η Δανία, Νορβηγία και Σουηδία ήταν οι πρώτες χώρες που είχαν θεσπίσει νομοθετικά το δικαίωμα αυτό (Danish Public Lending Right, 1946, Norway 1947, Sweden 1954).

Οι όροι «εκμίσθωση» και «δημόσιος δανεισμός» νοούνται σύμφωνα με τα οριζόμενα στην Οδηγία 92/100. Ο δανεισμός έχει την έννοια της διάθεσης προς χρήση για περιορισμένο χρονικό διάστημα, όχι όμως για άμεσο ή έμμεσο οικονομικό ή εμπορικό όφελος, όταν γίνεται από ιδρύματα που είναι ανοιχτά στο κοινό (άρθρο 1 παρ. 3 Οδηγίας 92/100). Δεν καταλαμβάνεται ο δανεισμός μεταξύ ατόμων του φιλικού περιβάλλοντος. Η Οδηγία 92/100 χρησιμοποιεί τον όρο «δανεισμός» χωρίς το επίθετο «δημόσιος» που αναφέρεται στην εθνική νομοθεσία. Η διαφοροποίηση αυτή δεν είναι ουσιαστική, αφού ο εθνικός νόμος παραπέμπει στην Οδηγία 92/100, η οποία χρησιμοποιεί τον όρο «δημόσιος δανεισμός» στο άρθρο 5 που επιτρέπει παρεκκλίσεις από το αποκλειστικό δικαίωμα. Η έκφραση «για περιορισμένο χρονικό διάστημα» υποδηλώνει ότι το αντικείμενο προστασίας πρέπει να επιστραφεί ύστερα από κάποιο χρονικό διάστημα, έτσι ώστε να υπάρχει διάκριση από την πώληση ή τη δωρεά που αποτελούν μορφές διάθεσης προς χρήση για απεριόριστο χρονικό διάστημα. Με βάση τον παραπάνω ορισμό τα στοιχεία που οριοθετούν το πεδίο εφαρμογής του δικαιώματος δανεισμού είναι: α) χρήση για περιορισμένο χρονικό διάστημα β) μη άμεσο ή έμμεσο οικονομικό όφελος και γ) η διάθεση να γίνεται από ιδρύματα που είναι ανοιχτά στο κοινό, όπως δημόσιες και πανεπιστημιακές βιβλιοθήκες, βιβλιοθήκες εκπαιδευτικών ιδρυμάτων, ιδιωτικές βιβλιοθήκες που δανείζουν βιβλία ή άλλο υλικό στο κοινό ή στα μέλη τους.

Το δικαίωμα δανεισμού δεν εφαρμόζεται στα έργα αρχιτεκτονικής και τα έργα εφαρμοσμένων τεχνών. Η εξαίρεση για τα έργα της πρώτης κατηγορίας γίνεται για λόγους κοινωνικούς, ιδίως για να μην έχει το δικαίωμα ο αρχιτέκτονας να απαγορεύσει στον ιδιοκτήτη τη δωρεάν παραχώρηση χρήσης με μορφή δανεισμού της κατοικίας του, ενώ για τα έργα εφαρμοσμένων τεχνών ο δανεισμός φαίνεται να έχει περιορισμένη πρακτική σημασία.

Στην Έκθεση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής για το δικαίωμα δανεισμού στην Ευρωπαϊκή Ένωση που καταρτίστηκε δυνάμει του άρθρου 5 παρ. 4 της Οδηγίας 92/100 και υποβλήθηκε στο Συμβούλιο, Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και στην Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή στις 12/9/2002, διαπιστώνεται ότι ο τρόπος με τον οποίο τα περισσότερα κράτη μέλη μετέφεραν τις κοινοτικές ρυθμίσεις στο εσωτερικό δίκαιο συνιστά βελτίωση σε σχέση με την προστασία που παρεχόταν για τις δραστηριότητες του δημόσιου δανεισμού πριν από την Οδηγία 92/100. Ωστόσο διαπιστώνεται στην Έκθεση ότι μόνο μερική εναρμόνιση έχει επιτευχθεί και ότι τα νομοθετικά μέτρα που εφαρμόζονται από τα κράτη μέλη ποικίλλουν σε σημαντικό βαθμό. Τα κράτη μέλη τήρησαν τις ελάχιστες υποχρεώσεις τους, όσον αφορά το άρθρο 5, κυρίως σε σχέση με την καταβολή αμοιβής στους δημιουργούς. Ενόψει των νέων τεχνολογιών που χρησιμοποιούνται από τους δανειστικούς φορείς και ιδίως από τις δημόσιες βιβλιοθήκες, όπου σε πολλές περιπτώσεις τα νέα τεχνολογικά μέσα βρίσκονται σε πειραματικό στάδιο, η Επιτροπή τηρεί στάση αναμονής ως προς τη λειτουργία του δικαιώματος δημόσιου δανεισμού. Η βασική δυσκολία έγκειται στο γεγονός ότι δεν είναι εύκολο να εκτιμηθεί κατά πόσο ο παραδοσιακός δημόσιος δανεισμός από τις βιβλιοθήκες θα αντικατασταθεί από νέες μορφές διάθεσης σε απευθείας σύνδεση που δεν μπορούν να καλυφθούν από την Οδηγία 92/100. Η Έκθεση καταλήγει ότι η Επιτροπή θα συνεχίσει να εξετάζει την εφαρμογή του δικαιώματος δημόσιου δανεισμού ενόψει των νέων τεχνολογιών με σκοπό να αξιολογήσει την ενδεχόμενη ανάγκη περαιτέρω δράσης στον τομέα αυτό.

Στην προαναφερθείσα Έκθεση, η Ελλάδα συγκαταλέγεται μεταξύ των κρατών μελών που δεν έχουν καταβάλει καμία αμοιβή στους δικαιούχους για το δικαίωμα δημόσιου δανεισμού. Ενόψει της κατάστασης αυτής, πέρα από την επίσημη καταγραφή των βιβλιοθηκών που δανείζουν βιβλία, φωνογραφήματα, ταινίες, DVD, κ.λπ., είναι

σκόπιμο να γίνει ένας διάλογος μεταξύ των δικαιούχων και των εκπροσώπων των βιβλιοθηκών με σκοπό να βρεθεί μία πρακτική λύση που να εξισορροπήσει όλα τα συμφέροντα.

Βασικός προβληματισμός παραμένει η δυνατότητα παρέκκλισης από τον χαρακτήρα του αποκλειστικού δικαιώματος δημόσιου δανεισμού, σύμφωνα με το άρθρο 5 της Οδηγίας 92/100. Την αρχή αυτή ακολούθησε ο σχετικά πρόσφατος γαλλικός νόμος της 18^{ης} Ιουνίου 2003. Ο νόμος αυτός εφαρμόζει το δικαίωμα δημόσιου δανεισμού μόνο για τα βιβλία και αναγνωρίζει στους δημιουργούς ένα δικαίωμα εύλογης αμοιβής ακολουθώντας ένα μικτό σύστημα. Ένα τμήμα του δικαιώματος καταβάλλεται από το Κράτος με βάση τον αριθμό των εγγεγραμμένων χρηστών σε κάθε βιβλιοθήκη, ενώ ένα άλλο τμήμα βασίζεται στην τιμή πώλησης του βιβλίου και καταβάλλεται από νομικά πρόσωπα, όπως τοπικές οργανώσεις, παιδαγωγικά ιδρύματα, ενώσεις κ.λπ., τα οποία πληρώνουν τη σχετική αμοιβή κατά την αγορά των βιβλίων. Ο μηχανισμός αυτός είναι περίπλοκος, αλλά ορισμένες από τις αρχές του μπορεί να βοηθήσουν στην εξεύρεση κάποιας λύσης. Ένα άλλο σύστημα είναι η αμοιβή του δημιουργού με βάση τον αριθμό των δανεισμών κάθε βιβλίου (πχ. Ηνωμένο Βασίλειο, Γερμανία), ενώ σε ορισμένες περιπτώσεις οι συγγραφείς παίρνουν αμοιβή για κάθε ένα από τα βιβλία που κατέχει η βιβλιοθήκη, ανεξάρτητα από το αν τα βιβλία αυτά δανείζονται ή όχι (πχ. Δανία).

Στο δικαίωμα δανεισμού δεν εμπίπτει η ηλεκτρονική διάθεση έργων οποιασδήποτε μορφής μέσω δικτύου βιβλιοθηκών. Η διαδικασία αυτή εμπίπτει στο δικαίωμα παρουσίασης/διάθεσης στο κοινό, καθώς και στο δικαίωμα αναπαραγωγής. Οι πράξεις αυτές απαιτούν την άδεια των δικαιούχων που μπορεί να δοθεί συμβατικά με βάση ειδικούς όρους και προϋποθέσεις. Το ίδιο ισχύει και για τις Τράπεζες Πληροφοριών που λειτουργούν σε βιβλιοθήκες, αν πρόκειται για σύστημα που επιτρέπει στον χρήστη να έχει πρόσβαση σε κείμενα ή περιλήψεις ή άλλο υλικό το οποίο προστατεύεται. Η περιλήψη αποτελεί μετατροπή του έργου και απαιτείται η σχετική άδεια από το δημιουργό.

3.6. Η οδηγία 2001/29 περί φωτοτυπικής αναπαραγωγής

Σε κοινοτικό επίπεδο η φωτοτυπική αναπαραγωγή προβλέπεται στην Οδηγία 2001/29 και κατατάσσεται μεταξύ των δυνητικών περιορισμών. Κατά την αιτιολογική σκέψη 37 τα υφιστάμενα εθνικά καθεστώτα για τη φωτοτυπική αναπαραγωγή δεν συνιστούν μείζον εμπόδιο στην εσωτερική αγορά και κατά συνέπεια τα κράτη μέλη θα πρέπει να έχουν την ευχέρεια να προβλέπουν τη σχετική εξαίρεση ή περιορισμό. Ειδικότερα σύμφωνα με το άρθρο 5 παρ.2 στοιχείο α της Οδηγίας 2001/29, τα κράτη μέλη μπορούν να προβλέπουν εξαιρέσεις ή περιορισμούς για την περίπτωση αναπαραγωγής σε χαρτί ή ανάλογο υλικό φορέα, με τη χρήση οποιουδήποτε είδους φωτοτυπικής τεχνικής ή με οποιαδήποτε άλλη μέθοδο που επιφέρει παρόμοια αποτελέσματα, εκτός από τις παρτιτούρες, υπό τον όρο ότι οι δικαιούχοι λαμβάνουν δίκαιη αποζημίωση.

Από τη διατύπωση συνάγεται ότι ο κοινοτικός νομοθέτης δεν κάνει αναφορά στην ιδιωτική χρήση ή στον εμπορικό ή μη χαρακτήρα της αναπαραγωγής. Αναφέρεται γενικά στη φωτοτυπική αναπαραγωγή με βασικό όρο την καταβολή δίκαιης αποζημίωσης στο δικαιούχο (βλ. αιτ.σκ.35). Η επιείκεια όμως αυτή είναι φαινομενική γιατί και ο περιορισμός αυτός υπόκειται στο τεστ των τριών σταδίων, όπως ρητά ορίζει το άρθρο 5 παρ. 5 της Οδηγίας 2001/29 (αιτ.σκ.44): «Οι εξαιρέσεις και οι περιορισμοί που αναφέρονται στις παραγράφους 1, 2, 3 και 4 εφαρμόζονται μόνο σε ορισμένες ειδικές περιπτώσεις οι οποίες δεν αντίκεινται στην κανονική εκμετάλλευση του έργου ή άλλου προστατευόμενου αντικειμένου και δεν θίγουν αδικαιολογήτως τα έννομα συμφέροντα του δικαιούχου» (Reinbothe, 1998).

Οι ρυθμίσεις για τη φωτοτυπική αναπαραγωγή πρέπει κατά συνέπεια να ερμηνεύονται στενά με βάση το τεστ των τριών σταδίων, έτσι ώστε να εξασφαλίζονται σε κάθε περίπτωση τα συμφέροντα του δικαιούχου. Οι κανόνες και οι αρχές που ισχύουν στο εθνικό δίκαιο δεν αλλάζουν και ως εκ τούτου το πεδίο εφαρμογής του άρθρου 18 δικαιολογημένα περιλαμβάνει μόνο την αναπαραγωγή για ιδιωτική χρήση και καμία άλλη περίπτωση αναπαραγωγής.

3.7. Η Ελληνική νομοθεσία για τα μουσεία

Όπως έχουμε αναφέρει τα πρώτα «μουσεία» ιδρύθηκαν παράλληλα με το νεοελληνικό κράτος, στην ουσία απαρτίζονταν από αποθήκες, με τα σημερινά κριτήρια, δεδομένου

ότι θεωρούνταν χώροι συγκέντρωσης και φύλαξης αρχαιοτήτων. Το ψήφισμα του Καποδίστρια το έτος 1829 (αρ.49 της 21.10.1829) ιδρύοταν στην Αίγινα «Εθνικόν Μουσείον» ως στόχο τη «συλλογήν» των αρχαιοτήτων που βρίσκονται στο υπέδαφος ή διάσπαρτες σε διάφορα μέρη της επικράτειας, ενώ η εγκύκλιος του Εκτάκτου Επιτρόπου Ήλιδος όριζε χαρακτηριστικά ότι «Ο νόμος της Αντιβασιλείας της 10/22.5.1834 σκοπός των δημόσιων μουσείων, των οποίων προβλέπεται η ίδρυση αναφέρεται στη διατήρηση των αντικειμένων. Ενώ παράλληλα εισάγονται κανόνες για την καταγραφή και καταλογογράφηση τους. Υπενθυμίζεται πως τα αρχαία που αποκτούσε και φύλασσε η εν Αθήναις Αρχαιολογική Εταιρία στα μουσεία της ορίζονταν στον Οργανισμό ως «προσιτά εις πάντας τους φιλαρχαίους». Παρόμοια πρόβλεψη γινόταν και προεπαναστατικά στο καταστατικό της Φιλόμουσου Εταιρίας για το μουσείο που σκόπευε να δημιουργήσει. Εξαρχής η συλλογή και η διατήρησή της δεν ορίζεται ως ο μόνος λόγος ύπαρξης του μουσείου στη χώρα μας αλλά συνδυάζεται και με το άνοιγμα της σε όλους τους ενδιαφερόμενους, αντιθέτως σε πολλά ευρωπαϊκά μουσεία η διαδικασία ανοίγματος στο κοινό υπήρξε μακροχρόνια (Βουδούρη, 2003).

Το βασιλικό διάταγμα της 26.11.1885 «περί διοργανισμού των εν Αθήναις Μουσείων» ορίζεται η ευρύτερη παιδευτική αποστολή των μουσείων και η ίδρυσή τους αποσκοπεί στη διδασκαλία και σπουδή της αρχαιολογίας, στη γενική διάδοση αρχαιολογικών γνώσεων και στην ανάπτυξη έρωτα με τις καλές τέχνες. Το Υπουργείο Παιδείας σε εγκύκλιο στις 19.7.1886 προς καθηγητές και δασκάλους για τη διδασκαλία στους παραπάνω χώρους, τονίζει ότι η διδασκαλία αποτελεί τον πρώτιστο σκοπό ίδρυσης των μουσείων και πως η σύνδεση του μουσείου με το σχολείο επιδιωκόταν ήδη κατά την περίοδο της επανάστασης. Ο παιδαγωγικός σκοπός του μουσείου συνδέεται με την ψυχαγωγία ως αγωγή της ψυχής και όχι με την διασκέδαση. Αντιθέτως την ίδια μέρα το Υπουργείο σύμφωνα με γνωστοποίηση που εξέδωσε προς τους επισκέπτες των μουσείων και της Ακρόπολης απαγορεύεται «η επί πολύν χρόνον εν αυτοίς τε και εν τη Ακροπόλει διατριβή άνευ σκοπού τινός σπουδής αλλ' απλώς εξ αδιαφορίας ή διασκεδάσεως ένεκα». .(Βουδούρη, 2003).

Ωστόσο η μνεία της παιδευτικής αποστολής των μουσείων δεν απαντά στον αρχαιολογικό νόμο του 1899 ούτε στην κωδικοποίηση του 1932 που αναφέρεται στην έννοια και τους σκοπούς των μουσείων, προκειμένου να συνδέσουν τον κανόνα της κυριότητας του κράτους επί των αρχαίων με το δικαίωμα και τη φροντίδα αυτού για

αναζήτηση και διάσωση σε δημόσια μουσεία. Πιο συγκεκριμένα στο άρθρο 1 του Ν.ΒΧΜΣΤ'/1899 τίθεται η αρχή της κυριότητας του κράτους επί των αρχαίων ότι «κατ'ακολουθίαν το δικαίωμα και η φροντίς περί αναζητήσεως και διασώσεως, περί συναγωγής και καταθέσεως τούτων εν δημοσίοις Μουσείοις ανήκει στο Κράτος». Στο άρθρο 8 προβλέπεται ότι τα κινητά έργα της αρχαίας τέχνης που έχουν καλλιτεχνική, αρχαιολογική και ιστορική αξία συντελούν στη σπουδή της ιστορίας της τέχνης και στη γνώση του βίου των αρχαίων, ως αποκλειστική ιδιοκτησία του κράτους. Στον ΚΝ 5351/1932 περί αρχαιοτήτων αντικαταστάθηκε από τον Ν.3028/2002, περιλαμβάνεται ως άρθρο 1 το άρθρο 1 του Ν.ΒΧΜΣΤ, χωρίς τα περί συναγωγής και καταθέσεως ορίζεται το δικαίωμα και η φροντίδα του κράτους για την αναζήτηση και διάσωση των αρχαίων σε δημόσια μουσεία. (Βουδούρη, 2003)

Η περισυλλογή και διαφύλαξη των αρχαιοτήτων ορίζεται ως σκοπός των μουσείων. Στην εισηγητική έκθεση του νόμου 5351/1932 αναφερόταν και η ανάγκη κατάλληλης έκθεσης των αρχαιοτήτων στα μουσεία και ιδίως ο νομοθέτης ανέφερε ένα διαφορετικό ρόλο στα μουσεία που έπρεπε να ιδρυθούν σε επαρχιακές πόλεις. Ειδικότερα στο άρθρο 1 του νόμου 5081/1931 «περί ιδρύσεως Μουσείων Πόλεων» προβλέπεται η δυνατότητα να συστηθούν με προεδρικό διάταγμα στις έδρες των δήμων, νομών ή κοινοτήτων «ιδρύματα πνευματικής ή καλλιτεχνικής κινήσεως επονομαζόμενα «Μουσεία πόλεων» και σκοπός τους «η δια της ανεγέρσεως Μουσείων, οργανώσεως επιστημονικών και καλλιτεχνικών διαλέξεων, συναυλιών, αναγνωστηρίων, τόνωσις της πνευματικής και πολιτιστικής ζωής των επαρχιακών πόλεων (αρ2). Νόμος αρκετά προωθημένος για την εποχή του, θεώρηση του μουσείου ως πνευματικού – πολιτιστικού κέντρου στην υπηρεσία της τοπικής κοινωνίας, όμως δεν έτυχε εφαρμογής (Βουδούρη, 2003).

Στον Οργανισμό του Υπουργείου Παιδείας (ΥΠΠΟ)(ΠΔ941/1977) καθορίζονται οι αρμοδιότητες μεγάλων αθηναϊκών μουσείων και αποτελούν ειδικές περιφερειακές υπηρεσίες του Υπουργείου σε συνάρτηση με τις συλλογές χωρίς αναφορά στο κοινό ούτε στην αποστολή τους. Η αρμοδιότητα βρίσκεται σε θέματα σχετικά με την «φύλαξιν, προστασίαν, διάσωσιν, συντήρησιν, έκθεσιν και προβολήν» των αρχαιοτήτων των συλλογών τους (Βουδούρη, 2003).

Στη συνέχεια διακρίνεται μία αναθεώρηση της παραδοσιακής αντίληψης για το μουσείο και τις λειτουργίες του, στην οποία συνέβαλε και η ίδρυση του ελληνικού τμήματος του Διεθνούς Συμβουλίου Μουσείων (ICOM) με καθυστέρηση το 1983. Η επιδίωξη να τεθεί το κοινό στο επίκεντρο της κρατικής πολιτικής για τις αρχαιότητες και να καταστεί το μουσείο ζωντανός οργανισμός πολιτισμού εκφράστηκε από τον Ευάγγελο Βενιζέλο κατά την τελευταία δεκαετία σε επίσημες ομιλίες, εγκυκλίους προς τις υπηρεσίες του Υπουργείου που έθεταν προδιαγραφές για τα κτήρια, τις λειτουργίες, τα πιλοτικά προγράμματα για επιλεγμένα μουσεία και εκπαιδευτικά προγράμματα που προωθήθηκαν από το Υπουργείο. Αναμφισβήτητο ρόλο έπαιξε και η ένταξη έργων αναβάθμισης της υφιστάμενης και κατασκευής νέας υποδομής μουσείων για τις σύγχρονες ανάγκες κοινού και βελτίωσης των υπηρεσιών στο Β'(1994-1999) και στο Γ'(2000-2006) Κοινοτικό Πλαίσιο Στήριξης και η στενή σύνδεση με την τουριστική ανάπτυξη και την αύξηση της επισκεψιμότητας (Βουδούρη, 2003).

Στο νομοθετικό πεδίο στο νόμο 2557/1997 «θεσμοί, μέτρα και δράσεις πολιτιστικής ανάπτυξης» παρέχεται εξουσιοδότηση με προεδρικό διάταγμα για τον καθορισμό των κατηγοριών των μη κρατικών μουσείων και των προϋποθέσεων «που πρέπει να πληροί το μουσείο για να χαρακτηριστεί με απόφαση του Υπουργείου Πολιτισμού». Στην εισηγητική έκθεση αναφέρεται με τις διατάξεις του σχεδίου περί μουσειακής πολιτικής παρέχεται η δυνατότητα οργάνωσης των μουσείων της χώρας ώστε να λειτουργούν ως «πολυδύναμα πολιτιστικά κέντρα» ως σύνθετοι χώροι πολιτισμού και όχι ως τυπικές δημόσιες υπηρεσίες. Επιπλέον στον ίδιο νόμο σχετικά με την ίδρυση του Εθνικού και Κρατικού Μουσείου Σύγχρονης Τέχνης (αρ.2παρ1) όπως και στις κανονιστικές πράξεις κατά την εξουσιοδότηση του (αρ.7 παράγραφοι 15 και 28) για τη συγκρότηση μουσείου Βυζαντινού Πολιτισμού δίνεται έμφαση στην πολιτιστική και παιδευτική αποστολή των συγκεκριμένων μουσείων και στην επικοινωνιακή τους λειτουργία (Βουδούρη, 2003).

Κατά το άρθρο 45 παρ1 του νόμου 3028/2002 ορίζεται «Ως μουσείο νοείται η υπηρεσία ή ο οργανισμός μη κερδοσκοπικού χαρακτήρα με ή χωρίς νομική προσωπικότητα που αποκτά, δέχεται, φυλάσσει, συντηρεί, καταγράφει, τεκμηριώνει ερευνά και ερμηνεύει αλλά κυρίως εκθέτει και προβάλλει στο κοινό συλλογές αρχαιολογικών, καλλιτεχνικών, εθνολογικών ή άλλων υλικών μαρτυριών του ανθρώπου και του περιβάλλοντος του με σκοπό την μελέτη την εκπαίδευση και την ψυχαγωγία» (Βουδούρη, 2003).

Ο ορισμός αυτός προήλθε από τον ορισμό του ICOM αλλά αντί του όρου «μόνιμος θεσμός» που θεωρήθηκε αδόκιμος στην ελληνική νομική γλώσσα χρησιμοποιείται η έκφραση «υπηρεσία ή οργανισμός είτε έχει την ίδια νομική προσωπικότητα είτε όχι. Εντάσσεται στο κράτος ή σε οργανισμούς τοπικής αυτοδιοίκησης όπως σε πανεπιστήμια πάντα υπό την προϋπόθεση πως δεν έχει κερδοσκοπικό χαρακτήρα. Ως προς τους σκοπούς του μουσείου, σε παλαιότερο σχέδιο νόμου που είχε τεθεί σε δημοσιότητα το 1996 αντί του ψυχαγωγικού του χαρακτήρα δινόταν έμφαση στον παιδευτικό σκοπό του ορίζοντας ως σκοποί του μουσείου «την μελέτη, την παιδεία, και την πνευματική και αισθητική αγωγή του κοινωνικού συνόλου». Η ψυχαγωγία δίπλα στην εκπαίδευση και την μελέτη δεν δηλώνει την αρχική σημασία της λέξης ως καθοδήγηση των ψυχών αλλά την απόλαυση (Βουδούρη, 2003).

Ο προαναφερθείς νομοθετικός ορισμός δεν καλύπτει εναλλακτικές μορφές μουσείων αλλά συμπληρώνει με την δυνατότητα επέκτασης της έννοιας του μουσείου σε οργανισμούς και υπηρεσίες με παρεμφερείς σκοπούς και λειτουργίες χωρίς να προσδιορίζεται περαιτέρω τα «μουσεία ανοιχτού χώρου» (αρ.45 παρ1 εδ. δεύτερο). Από τους οριζόμενους στον νόμο σκοπούς και λειτουργίες του μουσείου συνάγεται πως το μουσείο δεν γίνεται πλέον αντιληπτό ως θησαυροφυλάκιο πολύτιμων αντικειμένων αλλά από τον Έλληνα νομοθέτη αντιμετωπίζεται ως θεσμός με ευρύτερο και πολυδιάστατο ρόλο (Βουδούρη, 2003).

4. Παραδείγματα Υπηρεσιών Πληροφόρησης στη Δικαιοσύνη

4.1. Παραδείγματα Υπηρεσιών Πληροφόρησης από τον Χώρο της Δικαιοσύνης

Στο παρόν κεφάλαιο θα γίνει παρουσίαση τριών παραδειγμάτων του διεθνούς χώρου δικαιοσύνης. Συγκεκριμένα, μιας νομικής βιβλιοθήκης από το εξωτερικό, ένα νομικό αρχείο και ένα μουσείο. Και τα τρία αυτά παραδείγματα αποτελούν την αρχή για μια εις βάθος κατανόηση της χρησιμότητας των Υπηρεσιών Πληροφόρησης για έναν πιο δίκαιο και ελεύθερο κόσμο.

4.1.1. Νομική Βιβλιοθήκη του Κογκρέσου (Law Library of Congress)

Η νομική βιβλιοθήκη του Κογκρέσου είναι η βιβλιοθήκη του νόμου του Κογκρέσου των Ηνωμένων Πολιτειών της Αμερικής. Ιδρύθηκε το 1800 και αρχικά η έδρα της ήταν στο Καπιτώλιο. Οι Βρετανοί το 1814 την έκαψαν. Το 1897 έγινε η μεταφορά της στην Ουάσιγκτον, στον χώρο που βρίσκεται και σήμερα. Εκεί συναντάμε μεγάλο εύρος υλικού από συλλογές με σύγχρονα βιβλία, χειρόγραφα, δυσεύρετα βιβλία, παρτιτούρες μουσικής, χάρτες, μικροφίλμ κ.α. σε περισσότερες από 470 γλώσσες. Τα καταλογογραφημένα τεκμήρια φτάνουν περίπου τα 32.000.000. Στις μέρες μας η βιβλιοθήκη οργανώνει εκθέσεις, συναυλίες και ομιλίες στους χώρους που έχουν διαμορφωθεί ειδικά γι' αυτούς τους σκοπούς. Επιπλέον, υπάρχει και η δυνατότητα εξυπηρέτησης των τυφλών αφού τυπώνουν βιβλία με το σύστημα Braille (Κούβακας, 1997).

Πρόκειται για τη μεγαλύτερη βιβλιοθήκη νόμων στον κόσμο (Tabb, Winston, Cole, John, Kinney, Angela, Underdue & Fern, 2003) που διαθέτει περισσότερους από 2.8 εκατομμύρια τόμους. Περιέχει το πλήρες αρχείο του αμερικανικού δικαίου καθώς και υλικό από περισσότερες από 240 άλλες νομικές περιοχές. Ιδρύθηκε το 1832 και σήμερα οι συλλογές του στεγάζονται στο James Madison Memorial Building της Βιβλιοθήκης του Κογκρέσου (Osterberg, 2012).

4.1.2. Αποστολή της Βιβλιοθήκης

Η νομική Βιβλιοθήκη του Κογκρέσου έχει ως αποστολή να παρέχει έρευνες και νομικές πληροφορίες στο Κογκρέσο των ΗΠΑ, καθώς και σε Ομοσπονδιακά Δικαστήρια και Εκτελεστικές Υπηρεσίες των Η.Π.Α. προσφέροντας υπηρεσίες αναφοράς στο κοινό. Για να επιτύχει αυτή την αποστολή, έχει δημιουργήσει τη μεγαλύτερη συλλογή νομικών βιβλίων και άλλων νόμιμων πόρων από όλες τις χώρες στον κόσμο και τώρα μεταφέρεται στην εποχή των ψηφιοποιημένων πληροφοριών με ηλεκτρονικές βάσεις δεδομένων και οδηγούς για νομικές πληροφορίες παγκοσμίως (Law Library of Congress, 2020).

4.2. Ιστορία

4.2.1. Ίδρυση της Νομικής Βιβλιοθήκης το 1832

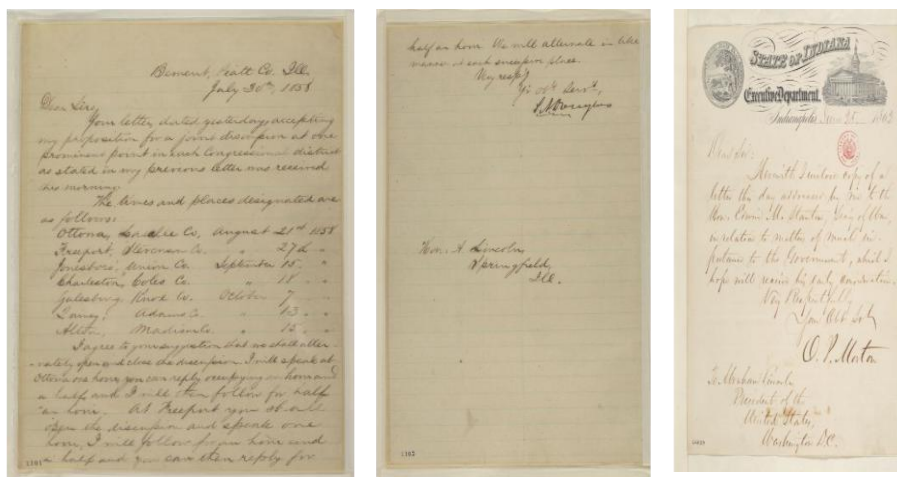
Τις πρώτες τρεις δεκαετίες του 19^{ου} αιώνα έγιναν τρεις ανεπιτυχείς προσπάθειες για τη δημιουργία ξεχωριστής Νομικής Βιβλιοθήκης που θα υπηρετεί και το Κογκρέσο και το Ανώτατο Δικαστήριο. Η πρωτοβουλία ήλθε από εκείνα τα μέλη του Κογκρέσου που είχαν διακεκριμένες νομικές ή δικαστικές σταδιοδρομίες. Στις 20 Ιανουαρίου 1832, ο Γερουσιαστής της Νέας Υόρκης Γουίλιαμ Λ. Μάρσι και δικαστής του Ανώτατου Δικαστηρίου της Νέας Υόρκης εισήγαγε νομοσχέδιο για την «Αύξηση και Βελτίωση του Νομικού Τμήματος της Βιβλιοθήκης του Κογκρέσου». Αυτή τη φορά, το νομοσχέδιο πέρασε και από τα δύο Σώματα του Κογκρέσου και υπογράφηκε από τον Πρόεδρο Andrew Jackson στις 14 Ιουλίου 1832. (Το Καταστατικό παραμένει σε ισχύ) (Law Library of Congress, 2020).

4.2.2. Παροχή Νομικών Πληροφοριών στο Κογκρέσο και το Ανώτατο Δικαστήριο

Από το έτος 1860 ως το 1897, η νομική βιβλιοθήκη στεγαζόταν στο πρώην ανώτατο δικαστήριο στο κτήριο του Καπιτωλίου. Οι κανόνες της Νομικής Βιβλιοθήκης, που καθορίστηκαν από τον Αρχιεπίσκοπο, επέτρεψαν στους δικαστές του Ανωτάτου Δικαστηρίου, μέλη του Κογκρέσου, και σε κάποιους «κύριους του δικηγορικού συλλόγου να έχουν υπόθεση στην αποθήκη» να υπογράψουν μέχρι τρία βιβλία από τη συλλογή. Ο θεματοφύλακας του νόμου βοήθησε τους προστάτες να βρουν τον νόμο,

τοποθετώντας στα χέρια του ένα βιβλίο. Μια ειδική συλλογή σημαντικών κειμένων και δικαστικών αποφάσεων επιφυλάχθηκε αποκλειστικά για τους δικαστές.

Η απόκτηση της περιφέρειας Λουιζιάνα (1803) και της Φλόριντα (1819), η οποία έφερε συστήματα ιδιοκτησίας και κληρονομιάς με βάση το γαλλικό και το ισπανικό δίκαιο, παρείχε κάποιο κίνητρο για την απόκτηση βιβλίων από την παράδοση του αστικού δικαίου. Η πρώτη συστηματική προσπάθεια συλλογής του αλλοδαπού δικαίου ήρθε το 1848 αμέσως μετά την ολοκλήρωση του Μεξικανικού Πολέμου, όταν το Κογκρέσο διέθεσε τη Βιβλιοθήκη για να αποκτήσει όλους τους νόμους του Μεξικού. Στο δεύτερο μισό του δέκατου ένατου αιώνα προστέθηκαν συλλογές νόμων των μεγάλων ευρωπαϊκών εθνών (Law Library of Congress, 2020).

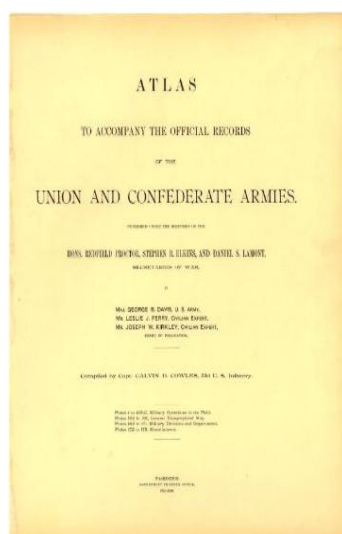

Εικόνα 6: Έγγραφα του Abraham Lincoln : Σειρά 1. Γενική Αλληλογραφία. 1833-1916: του Stephen A. Douglas στον Abraham Lincoln, Παρασκευή 30 Ιουλίου 1858 (Συζητήσεις) από τη συλλογή της Νομικής Βιβλιοθήκης του Κογκρέσου

4.2.3. Δημόσια Υπηρεσία γύρω στο 1898

Ο αρχικός σκοπός ίδρυσης και χρηματοδότησης της νομικής βιβλιοθήκης ήταν να υπηρετεί το Κογκρέσο. Από τα πρώτα χρόνια υπήρξε πίεση να καταστούν οι συλλογές της διαθέσιμες στο κοινό και σε κυβερνητικούς αξιωματούχους. Μέχρι το τέλος του δέκατου ένατου αιώνα, τα μέλη του κοινού ήταν ελεύθερα να συμβουλευονται τις συλλογές, αν και μόνο μέλη του Κογκρέσου και λίγοι άλλοι αξιωματούχοι μπορούσαν να δανειστούν βιβλία. Η Νομική Βιβλιοθήκη είχε μερικά τραπέζια, τα οποία συνήθως καταλάμβαναν φοιτητές από τις νομικές σχολές της περιοχής.

Η ετήσια έκθεση του βιβλιοθηκονόμου για το 1898 περιγράφει ένα δωμάτιο περίπου «50 τετραγωνικά πόδια... αυτό το πιλοτήριο, που είναι φωτισμένο και άβολο..... αναμένεται να φιλοξενήσει τους δικαστές, τους δικηγόρους που ασχολούνται με υποθέσεις καθώς και φοιτητές του δικαίου». Η υπηρεσία περιοριζόταν από τον συντονισμό, τις σύντομες ώρες και λίγο προσωπικό το οποίο ήταν υποχρεωμένο να υπηρετεί το Κογκρέσο και το Ανώτατο Δικαστήριο πριν από οποιονδήποτε άλλο. Τέλος, αποτελούνταν από μια αίθουσα ανάγνωσης νόμου με περιορισμένη συλλογή που δημιουργήθηκε στη νεοανακαινισμένη βιβλιοθήκη του κτηρίου του συνεδρίου το 1897 και τελικά ολόκληρη η συλλογή και το προσωπικό μεταφέρθηκαν σε λιγότερο πυκνοκατοικημένες συνοικίες στο νέο κτήριο (Law Library of Congress, 2020).

Εικόνα 7: The War of the Rebellion: a compilation of the official records of the Union and Confederate armies. (Ο πόλεμος της εξέγερσης: μια συλλογή των επίσημων αρχείων του στρατού της Ένωσης και της Συνομοσπονδίας. ΑΤΛΑΣ)

4.2.4. Επέκταση

Ο 20ος αιώνας παρουσίασε σημαντική επέκταση του πεδίου εφαρμογής όλων των δραστηριοτήτων της Βιβλιοθήκης. Η υπηρεσία αναφοράς στο κοινό ωφελήθηκε από μια ευρύτερη καταλογογραφημένη συλλογή. Την πρώτη δεκαετία του 20ου αιώνα η Νομική Βιβλιοθήκη ξεκίνησε ένα πρόγραμμα δημοσίευσης έγκυρων βιβλιογραφικών αναφορών για τους νόμους των Ηνωμένων Πολιτειών και των μεγάλων ξένων εθνών. Μετά τις αρχές της δεκαετίας του 1900, η Νομική Βιβλιοθήκη διοικείται από μια σειρά νομικών βιβλιοθηκονόμων με υψηλά επαγγελματικά προσόντα και προηγούμενη

εμπειρία στην πρακτική του νόμου, της αλλοδαπής υπηρεσίας ή των ακαδημαϊκών σχολών.

Εικόνα 8: Εσωτερικό της Νομικής Βιβλιοθήκης του Κογκρέσου

Το 1899 η συλλογή νόμων περιελάμβανε 103.000 τόμους (συμπεριλαμβανομένων 15.000 αντιγράφων), εκ των οποίων περίπου 10.000 ήταν σε ξένες γλώσσες. Μέχρι το 1950, 150.000 από τους 750.000 τόμους ήταν ξενόγλωσσοι. Η σημαντική απόκτηση ξένου γλωσσικού υλικού ήρθε μετά τον Δεύτερο Παγκόσμιο Πόλεμο και αντανακλούσε τη μεγάλη αύξηση στον απόλυτο αριθμό δικαιοδοσιών στον κόσμο, τη μεταβαλλόμενη θέση των Ηνωμένων Πολιτειών στις παγκόσμιες υποθέσεις και τη σκόπιμη πολιτική της προσπάθειας συλλογής νομικού υλικού από όλες τις δικαιοδοσίες (Dorn, 2013).

Η δημοσίευση του ευρετηρίου του 1909 στα ομοσπονδιακά καταστατικά των Ηνωμένων Πολιτειών, η οποία έγινε αμέσως πρότυπο έργο αναφοράς για τις βιβλιοθήκες δικαίου, σηματοδότησε την έναρξη της μετάβασης από τη βιβλιοθήκη της Νομικής Βιβλιοθήκης από μια καθαρά τοπική βιβλιοθήκη αναφοράς σε ένα σημαντικό κέντρο νομικής έρευνας. Ο Βιβλιοθηκονόμος Dr. Edwin Borchard ξεκίνησε την παραγωγή βιβλιογραφικών οδηγιών στον νόμο των ξένων χωρών με την έκδοση του 1912 οδηγού για τον νόμο της Γερμανίας ακολουθούμενη το 1913 από τη βιβλιογραφία

του Διεθνούς Δικαίου και της Continental Law. Για τις επόμενες δεκαετίες μεγάλες δημοσιεύσεις σχετικά με τους νόμους της Ισπανίας, της Γαλλίας των μεγαλύτερων λατινοαμερικανικών χωρών, της Ανατολικής Ευρώπης και της Μεσογείου. Η Ανατολική Ασία παράχθηκε, συνήθως με την υποστήριξη διαφόρων ιδρυμάτων ή κυβερνητικών υπηρεσιών. Αρχικά οι εργασίες έγιναν από έκτακτο προσωπικό ή εξωτερικούς εμπειρογνώμονες, αλλά μετά τα μέσα της δεκαετίας του 1930 η Νομική Βιβλιοθήκη άρχισε σταδιακά να προσθέτει μόνιμο προσωπικό με πρωτεύοντα προσόντα σε ξένο και όχι σε αμερικανικό νόμο (Law Library of Congress, 2020).

Η χρηματοδότηση από εξωτερικούς φορείς υποστήριξε την επέκταση των ξένων ερευνητικών δυνατοτήτων της Βιβλιοθήκης της Νίκαιας μετά τον Β' Παγκόσμιο Πόλεμο. Από το 1949 έως το 1960, η Εθνική Επιτροπή για την Ελεύθερη Ευρώπη υποστήριξε ένα προσωπικό από 12 δικηγόρους από χώρες της Ανατολικής Ευρώπης και της Βαλτικής και στη συνέχεια με κομμουνιστική εξουσία. Το 1951, το Υπουργείο Εξωτερικών ξεκίνησε ένα έργο για τον Νόμο της Άπω Ανατολής, στο πλαίσιο του οποίου πρόσφυγες επιστήμονες από την Κίνα συνέλεξαν και μετέφρασαν νομικό υλικό από τη νεοσυσταθείσα Λαϊκή Δημοκρατία της Κίνας (Law Library of Congress, 2020).

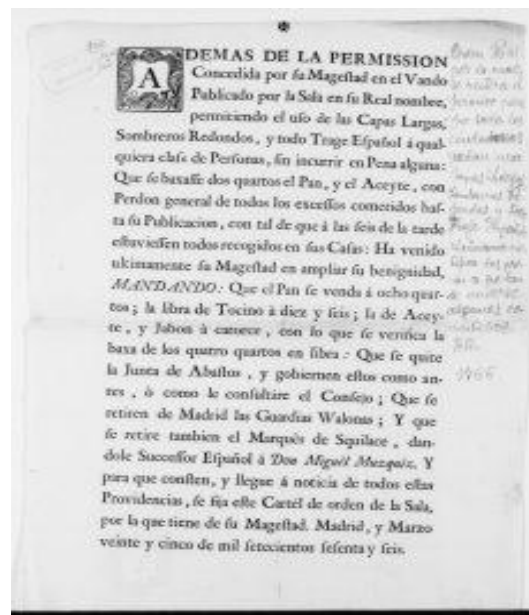
Μέχρι τη δεκαετία του 1950 η Νομική Βιβλιοθήκη απάντησε στα πολλαπλά προβλήματα του να προσπαθεί να βρει λιγότερες ερμηνείες της στις ξένες νομικές πληροφορίες προσπαθώντας, όπου είναι δυνατόν, να απασχολήσει άτομα εκπαιδευμένα στο δίκαιο της εν λόγω χώρας και ικανά να παράσχουν έγκυρες απαντήσεις στα αγγλικά. Το προσωπικό των αλλοδαπών εκπαιδευμένων δικηγόρων, με την πάροδο των ετών από τα τέλη της δεκαετίας του 1940, περιλάμβανε πρώην δικαστές, ιδιώτες, διπλωμάτες και νομοπαραγωγούς. Πράγματι, οι αλλοδαποί δικηγόροι διαδραματίζουν σημαντικό ρόλο στην ανάπτυξη της συλλογής, επιλέγοντας τα πιο συναφή κείμενα και περιοδικά για τις δικαιοδοσίες που καλύπτουν (Law Library of Congress, 2020).

Μέχρι το 1960 ορίστηκε το μοντέλο μιας αίθουσας ανάγνωσης που παρέχει υπηρεσίες αναφοράς στον ομοσπονδιακό και κρατικό νόμο των Ηνωμένων Πολιτειών και μια πτέρυγα εξωτερικής νομικής έρευνας και αναφοράς που στελεχώνεται από ειδικούς με ειδίκευση στη νομοθεσία συγκεκριμένων ξένων χωρών (Law Library of Congress, 2020).

4.2.5. Θεσμική Διαφοροποίηση

Μετά από το 1900, καθώς ο όγκος των εξαγορών και το ποσοστό των ξένων γλωσσικών υλικών αυξήθηκαν και ο φόρτος εργασίας του Ανώτατου Δικαστηρίου αυξήθηκε επίσης, οι δικαστές έπαιξαν ένα μειωτικό ρόλο στην επιλογή βιβλίων για τη Νομική Βιβλιοθήκη. Η κίνηση του Ανωτάτου Δικαστηρίου στο δικό του κτίριο το 1935 και η ίδρυση χωριστής Βιβλιοθήκης Ανωτάτου Δικαστηρίου Αμερικανικού και Βρετανικού Δικαίου έληξαν τις στενές θεσμικές σχέσεις μεταξύ της Νομικής Βιβλιοθήκης και του Δικαστηρίου. Η Νομική Βιβλιοθήκη συνεχίζει να υποστηρίζει τις ανάγκες του Ανωτάτου Δικαστηρίου για πληροφορίες σχετικά με το ξένο και το διεθνές δίκαιο (Law Library of Congress, 2020).

Το Κογκρέσο δημιούργησε την Υπηρεσία Νομοθετικής Αναφοράς (ο οργανωτικός πρόγονος της σημερινής Υπηρεσίας Ερευνών του Κογκρέσου) το 1914, αλλά για την πρώτη δεκαετία το LRS ήταν επικεφαλής της Νομικής Βιβλιοθήκης και μεγάλο μέρος του έργου του συνίστατο σε νομική ευρετηρίαση τόσο για το αμερικανικό όσο και για το αλλοδαπό δίκαιο, δίνοντας απαντήσεις στα αιτήματα του Κογκρέσου για το αμερικανικό, το διεθνές και το ξένο δίκαιο (Law Library of Congress, 2020).

Εικόνα 9: Ισπανικά Νομικά έγγραφα 15^{ος} με 19^{ος} αιώνας. Νόμοι και καταστατικά. Συμβολαιογραφικά Όργανα

1. Βασιλικό Τάγμα της 2ας Απριλίου 1767 που εκδόθηκε από τον βασιλιά Κάρλο Γ. ΙΙΙ, εγκρίνοντας την απέλαση από τη χώρα και κατάσχεση των περιουσιακών στοιχείων της θρησκευτικής τάξης των Ιησουιτών

2. Βασιλικό διάταγμα της 25ης Μαρτίου 1766 που ρυθμίζει τον τρόπο ντυσίματος στο Βασίλειο της Ισπανίας. Ρυθμίζει επίσης την τιμή του ψωμιού, του μπέικον, του πετρελαίου και του σαπουνιού.

Μέχρι τα τέλη της δεκαετίας του 1920 καθιερώθηκε ο καταμερισμός της εργασίας που διαρκεί μέχρι σήμερα. Το RS (αργότερα το CRS) περιέχει ένα τμήμα αμερικανικού δικαίου που εργάζεται αποκλειστικά για το Κογκρέσο και ανάλογα με τη συλλογή που τηρεί η Νομική Βιβλιοθήκη. Στη Νομική Βιβλιοθήκη λειτουργεί το αναγνωστήριο, παρέχονται υπηρεσία αναφοράς στο αμερικανικό δίκαιο στο Κογκρέσο κατά προτεραιότητα και είναι υπεύθυνη για όλες τις υπηρεσίες αναφοράς και έρευνας στο ξένο, συγκριτικό και διεθνές δίκαιο (Law Library of Congress, 2020).

4.2.6. Ευρετήριο Ξένων Νόμων

Οι δείκτες και άλλα βοηθήματα εύρεσης είναι απαραίτητα εργαλεία για τη νομική έρευνα αλλά οι νόμοι πολλών χωρών δεν είναι σε μορφή ευρετηρίου ή διατίθενται σε έγκυρους ή ενημερωμένους κώδικες ή συλλογές. Το πρώτο μεγάλο έργο της Νομικής Βιβλιοθήκης ήταν η προετοιμασία του 1907-1910 ενός δείκτη για τα ομοσπονδιακά καταστατικά των Ηνωμένων Πολιτειών, μια προσπάθεια που χρηματοδοτήθηκε από μια ειδική πίστωση του Κογκρέσου. Το 1902 ο βιβλιοθηκονόμος του Κογκρέσου, Herbert Putnam πρότεινε έναν ολοκληρωμένο δείκτη της ισχύουσας νομοθεσίας από όλες τις χώρες του κόσμου. Σημείωσε ότι «Αν συνοδεύεται από αναφορά σε προηγούμενα καταστατικά ή σε σύντομες περιλήψεις ... μπορεί να γίνει μέσο υψηλότερης αξίας όχι μόνο για τον θεωρητικό ερευνητή, αλλά και για τον πρακτικό νομοθέτη». Αν και το 1902 υπήρχαν πολύ λιγότερες κυρίαρχες χώρες, οι πρακτικοί νομοθέτες του Κογκρέσου αρνήθηκαν να χρηματοδοτήσουν ένα τόσο φιλόδοξο σχέδιο. Η ιδέα όμως δεν πέθαινε και διάφοροι οδηγοί για τη νομοθεσία των ξένων χωρών δημιουργήθηκαν με τη μορφή χρηματοδότησης (Law Library of Congress, 2020).

Εικόνα 10: Φωτογραφίες από την Liljenquist. Οικογενειακή συλλογή φωτογραφιών του αμερικανικού εμφυλίου πολέμου. Ο Tom Liljenquist και οι γιοι του Jason, Brandon και Christian συνέστησαν αυτή τη συλλογή στη μνήμη του Προέδρου Αβραάμ Λίνκολν και των εκτιμώμενων 620.000-850.000 στρατιωτών της Ένωσης και της Συνομοσπονδίας που πέθαναν στον αμερικανικό εμφύλιο πόλεμο. Για πολλούς, αυτές οι φωτογραφίες αποτελούν το τελευταίο γνωστό τεκμήριο που έχουμε για το ποιοι ήταν και πώς έμοιαζαν. Η οικογένεια Liljenquist άρχισε να δωρίζει τη συλλογή της στη Διεύθυνση Βιβλιοθήκης του Συνεδρίου, Εκτυπώσεων & Φωτογραφιών το 2010 και συνεχίζει να προσθέτει σε αυτήν. Εκτός από τους αμβροτύπους (φωτογραφία σε γυαλί που παράγεται από μια παραλλαγή της διαδικασίας κολλοειδών υγρών πλακών) και την τεχνική της τσιγκοτυπίας ή σιδηροτυπίας, η συλλογή περιλαμβάνει επίσης πολλά χειρόγραφα, πατριωτικούς φακέλους, φωτογραφίες σε χαρτί και αντικείμενα που σχετίζονται με τον εμφύλιο πόλεμο.

Η νομοθετική μορφή ευρετηρίου αποτέλεσε σημαντική δραστηριότητα της Νομοθετικής Υπηρεσίας Αναφοράς κατά τη διάρκεια των πρώτων δέκα ετών (1916-1924) και το προσωπικό της Νομικής Βιβλιοθήκης άρχισε να διατηρεί ένα ευρετήριο καρτών στους νόμους της Λατινικής Αμερικής στα τέλη της δεκαετίας του 1920. Αυτό δημοσιεύθηκε τελικά ως ο Δείκτης Λατινοαμερικανικής Νομοθεσίας σε δύο τόμους που ορίστηκαν το 1961, με δύο συμπληρώματα - το 1973 και το 1978 - που καλύπτουν τα έτη από το 1961 έως το 1975. Η τιμαριθμική αναπροσαρμογή της λατινοαμερικανικής νομοθεσίας συνεχίστηκε προσαρμοσμένη στις υπάρχουσες πληροφορίες - όπως αναπτύχθηκε από τη δεκαετία του 1970 έως τη δεκαετία του 1990 (Law Library of Congress, 2020).

Μέχρι τη δεκαετία του 1990, οι δείκτες και οι οδηγοί των νόμων πολλών ανεπτυγμένων εθνών κατέστησαν διαθέσιμοι, συχνά σε εμπορική βάση, ως ηλεκτρονικά αρχεία που είναι προσβάσιμα μέσω του διαδικτύου. Παρόλο που δεν είναι συνήθως διαθέσιμες στο ευρύ κοινό, οι νομικοί ειδήμονες της Νομικής Βιβλιοθήκης το χρησιμοποίησαν για την έρευνά τους. Όμως, ο έλεγχος ενός ταχέως αναπτυσσόμενου σώματος νομικών

πληροφοριών από έναν αυξανόμενο αριθμό δικαιοδοσιών εξακολουθεί να αποτελεί μείζονα πρόκληση για τους νομικούς ερευνητές. Μια θεσμική λύση που επιτεύχθηκε ήταν ένα διεθνές, συνεργατικό δίκτυο που καθιστά ευρετήρια, περιλήψεις και το πλήρες κείμενο των νέων νόμων διαθέσιμο μέσω του Διαδικτύου. Αυτό είναι το Παγκόσμιο Δίκτυο Νομικών Πληροφοριών (NGLN) το οποίο συντονίζεται από τη Νομική Βιβλιοθήκη του Κογκρέσου. Οι προσπάθειες της αλλοδαπής νομοθεσίας της Βιβλιοθήκης είναι μέσω της Διεύθυνσης Νομικής Έρευνας, η οποία διαθέτει προσωπικό από αλλοδαπούς εκπαιδευμένους δικηγόρους από όλο τον κόσμο μαζί με ερευνητές ειδικούς (Law Library of Congress, 2020).

Εικόνα 11: Φωτογραφία καρτών επισκεψιμότητας

4.2.7. Τι περιλαμβάνει η συλλογή της

Οι παραπάνω πληροφορίες που δόθηκαν αφορούσαν τον σκοπό και την ιστορία ίδρυσης της νομικής βιβλιοθήκης του Κογκρέσου. Ωστόσο για μία τόσο μεγάλη βιβλιοθήκη με μία τεράστια ιστορία για τη δημιουργία της, ο όγκος της συλλογής που θα αναλύσουμε παρακάτω θα πρέπει να είναι στο ίδιο μήκος κύματος με την τεράστια αξία της. (Law library of Congress).

Η συγκεκριμένη είναι η μεγαλύτερη βιβλιοθήκη του κόσμου με περίπου 2,9 εκατομμύρια τόμους, η συλλογή πρωτογενών και δευτερογενών πηγών της Νομικής Βιβλιοθήκης αποτελεί τη μεγαλύτερη νομική συλλογή του κόσμου. Επίσης είναι η πιο ολοκληρωμένη, καλύπτοντας όλες τις περίπου 260 δικαιοδοσίες καθώς και πολλά πρώην έθνη και αποικίες. Συν τις άλλους περιλαμβάνει 95.300 ρόλους μικροφωμίων, και 2,9 εκατομμύρια κομμάτια μικροφίλμ. Και κατά μέσο όρο η συλλογή αυξάνεται ετησίως κατά 40.000 τόμους, 1.800 ρόλους μικροφίλμ, 92.000 τεμάχια μικροφώνου, 40.000 σειριακά κομμάτια και 50.000 επίσημες εφημερίδες (Law library of Congress).

Εικόνα 12: Βετεράνοι

Πιο συγκεκριμένα, η συλλογή καλύπτει όλες τις περιόδους του νόμου από τα αρχαιότερα και πρωτόγονα μέχρι τα σύγχρονα και εξελιγμένα. Όλα τα νομικά συστήματα-κοινά, αστικά, συνήθη, θρησκευτικά, σοσιαλιστικά. Εκπροσωπούνται όλα τα θέματα γύρω από τον νόμο. Η Νομική Βιβλιοθήκη είναι αποθετήριο για το πλήρες αρχείο του Αμερικανικού Δικαίου και η συλλογή εμπλουτίζεται συνεχώς με καινούριο υλικό (Law library of Congress).

Η αλλοδαπή νομοθεσία της καλύπτει όλες τις σημαντικές εθνικές, κρατικές και ισοδύναμες δικαιοδοσίες. Επιπλέον η βιβλιοθήκη προσπαθεί να αποκτήσει και να διατηρήσει για τις μόνιμες συλλογές νομικές εκδόσεις όπως συντάγματα και νόμους, ενώ τέλος η συλλογή της νομικής βιβλιοθήκης από σπάνια βιβλία αποτελείται από 25.000 τόμους βιβλίων και δεσμευμένων χειρογράφων, πολλά από τα οποία εκδόθηκαν πριν από το 1801 (Law library of Congress).

4.2.8. Δήλωση της IFLA για τις νομικές βιβλιοθήκες

IFLA είναι τα αρχικά της Διεθνούς Ομοσπονδίας Ενώσεων Βιβλιοθηκονόμων και Ιδρυμάτων. Στόχος του παρόντος τμήματος είναι να συγκεντρώσει εκπροσώπους διαφόρων τύπων βιβλιοθηκών δικαίου: δικαστικές βιβλιοθήκες, βιβλιοθήκες εταιρικού δικαίου, βιβλιοθήκες νομικών σχολών, κλπ.

Ακολουθεί η δήλωση αποστολής της IFLA (2015):

Δήλωση αποστολής: Ως τόπος δημόσιας συζήτησης διεθνούς πολιτικής για όλους τους βιβλιοθηκονόμους του νομικού, το τμήμα για τις νομικές βιβλιοθήκες:

προωθεί την κατανόηση και τη συνεργασία μεταξύ των νομικών βιβλιοθηκών και αυξάνει την ευαισθητοποίηση για την αξία και τη σημασία των βιβλιοθηκών δικαίου στον κόσμο:

- ενθαρρύνει την δημιουργία νέων βιβλιοθηκών δικαίου, με ιδιαίτερη έμφαση στα αναδυόμενα κράτη
- ενθαρρύνει το επάγγελμα του νομικού βιβλιοθηκονόμου και των νομικών δεξιοτήτων της έρευνας παγκοσμίως
- αναπτύσσει επαγγελματικά πρότυπα και πρακτικές
- προσφέρει ηγετική θέση στον τομέα της πολιτικής νομικής πληροφόρησης, επιβεβαιώνοντας ότι η δίκαιη και μόνιμη πρόσβαση του κοινού σε αυθεντικές νομικές πληροφορίες αποτελεί απαραίτητη παροχή για μια δίκαιη και δημοκρατική κοινωνία παγκοσμίως.

4.3. Αρχεία Εθνικής Αστυνομίας της Γουατεμάλας (Guatemala National Police Archives)

Τα αρχεία ανακαλύφθηκαν τον Ιούλιο του 2005 σε μια εγκαταλελειμμένη αποθήκη στο κέντρο της πόλης της από τους εκπροσώπους του Ινστιτούτου της χώρας της Γουατεμάλας και του Προέδρου για τα ανθρώπινα δικαιώματα. Το τεράστιο αρχείο που αποκάλυψαν αναφέρει λεπτομερώς την ιστορία της ηττημένης εθνικής αστυνομίας και τον ρόλο της στον εμφύλιο πόλεμο (Aguirre, 2013). Το αρχείο αυτό εμπεριέχει περίπου 80 εκατομμύρια σελίδες πληροφοριών από την εθνική αστυνομία της Γουατεμάλας, τη μεγαλύτερη συλλογή μυστικών του κράτους που βρέθηκε ποτέ στη Λατινική Αμερική. Αποτυπώνει τις απαγωγές, τα βασανιστήρια και τις δολοφονίες δεκάδων χιλιάδων ανθρώπων κατά τη διάρκεια του 36 εμφυλίου της χώρας το οποίο ολοκληρώθηκε το 1996 ενώ οι συλλογές χρονολογούνται από τον 19ο αιώνα. Μέχρι το έτος 2013, περισσότερα από 15 εκατομμύρια έγγραφα (περίπου το 20% των περίπου 80 εκατομμυρίων συνολικών φύλλων) ψηφιοποιήθηκαν (Kinzer, 2013).

Εικόνα 13:
γράμματα και αναμνηστικά

Πατριωτικοί Φάκελοι,

4.3.1. Τεχνικές Αρχαιοθέτησης

Κατά τη διάρκεια των τελευταίων 10 ετών, σημειώθηκαν εκτενείς προσπάθειες που περιστρέφονται γύρω από τη συντήρηση, ταυτοποίηση και περιγραφή των αρχειακών υλικών. Ωστόσο προκειμένου τα έγγραφα να χρησιμοποιηθούν για υποθέσεις ανθρωπίνων δικαιωμάτων, οι υπάλληλοι πρέπει πρώτα να κατανοήσουν τι βρέθηκε. Ωστόσο, αποδείχθηκε ιδιαίτερα δύσκολο, ειδικά αν ληφθούν υπόψη τα μίλια των εγγράφων που πρέπει να ελεγχθούν.(Guatemala National Police Archives)

Εικόνα 14: Αρχεία Εθνικής Αστυνομίας της Γουατεμάλας. Εικόνα από το National Security Archive (<https://nsarchive2.gwu.edu/NSAEBB/NSAEBB170/index.htm>)

Οι ερευνητές σύντομα χρησιμοποιούσαν τη βοήθεια λογισμικού βάσεων δεδομένων και στατιστικής ανάλυσης, με τη βοήθεια της Benetech, μιας μη διάδοχης εταιρείας που ιδρύθηκε το 2000 στην Καλιφόρνια με το σύνθημα «Technology Serving Humanity». Η Benetech ασχολείται με τα ανθρώπινα δικαιώματα, περιστρέφοντας γύρω από μια βάση δεδομένων που ονομάζεται Martus, η οποία βοηθά στη διαλογή και την ανάλυση των πληροφοριών που εισάγονται. Τα δεδομένα μπορούν να υποστηριχθούν και να διασφαλιστούν, ένα κρίσιμο στοιχείο για τα σχέδια για τα ανθρώπινα δικαιώματα, δεδομένου ότι οι πληροφορίες είναι σε μεγάλο βαθμό νομικά και πολιτικά ευαίσθητες. Σύμφωνα με τον Patrick Ball, επικεφαλής επιστήμονα και διευθυντή του προγράμματος ανθρωπίνων δικαιωμάτων του, τα αρχεία της Γουατεμάλας παρουσίασαν μια μοναδική πρόκληση που ήταν «πιο μακροπρόθεσμη,

πιο επιστημονικά πολύπλοκη και περισσότερο πολιτικά ευαίσθητη» από ό, τι είχε κάνει η οργάνωση πριν (Boyd, χ.χ.).

Εικόνα 15: Εικόνα από το αρχείο όπως ανακαλύφθηκε

Εικόνα 16: Εικόνα του National Geographic
(<https://www.nationalgeographic.com/photography/proof/2017/07/archive-of-the-national-police-guatemala/>)

Κάθε μία από τις εκτιμώμενες 80 εκατομμύρια σελίδες του αρχείου πρέπει να καθαριστεί, να διαβαστεί και να ταξινομηθεί από εκπαιδευμένο αρχειοφύλακα πριν ψηφιοποιηθεί. Καθώς λειτουργούν, οι αρχειοφύλακες αποκαλύπτουν όχι μόνο χιλιάδες ονόματα και πρόσωπα αλλά και τη θεσμική δομή της Εθνικής Αστυνομίας, εκθέτοντας σταδιακά τον τρόπο με τον οποίο η οργάνωση πραγματοποίησε το θανατηφόρο έργο της.

Εικόνα 17: Εικόνα του National Geographic (<https://www.nationalgeographic.com/photography/proof/2017/07/archive-of-the-national-police-guatemala/>) Ο αρχειοφύλακας Oscar Hernandez, αριστερά, καθαρίζει και ταξινομεί έναν φάκελο με έγγραφα σχετικά με την κράτηση παιδιών και ανηλίκων κατά τη δεκαετία του 1980.

Εικόνα 18: Φωτογραφίες αγνοούντων πολιτών της Γουατεμάλας. Η Γουατεμάλα ζούσε με το φόβο της Εθνικής Αστυνομίας, η οποία κρατούσε συστηματικά και συλλάμβανε πολίτες για ασαφείς λόγους και χρησιμοποίησε τις πληροφορίες που συλλέχθηκαν κατά τις συλλήψεις για να εκφοβίσουν και να σιωπήσουν τους απλούς ανθρώπους. Οι αρχειοθέτες εκτιμούν ότι κατά τη δεκαετία του 1980, η αστυνομία διέθετε πληροφορίες για περισσότερα από 1 εκατομμύριο Γουατεμάλα - περίπου 15 τοις εκατό του πληθυσμού εκείνη τη στιγμή (Ανάκτηση από: (<https://www.nationalgeographic.com/photography/article/archive-of-the-national-police-guatemala>)

4.4. Εθνικό Μουσείο Δικαιοσύνης (National Justice Museum)

Το Εθνικό Μουσείο Δικαιοσύνης (πρώην γκαλερί του μουσείου δικαιοσύνης και γνωστό ιστορικά ως Shire Hall and County Goal) είναι ένα ανεξάρτητο μουσείο στο High Pavement στην περιοχή Lace Market του Nottingham της Αγγλίας. Το μουσείο βρίσκεται σε μια βικτωριανή αίθουσα δικαστηρίου, φυλακή και αστυνομικό τμήμα και είναι ως εκ τούτου ένας ιστορικός τόπος όπου ένα πρόσωπο θα μπορούσε να καταδικαστεί να φυλακιστεί και να εκτελεστεί. Οι αίθουσες δικαστηρίων χρονολογούνται από τον 14ο αιώνα (1375) και η φυλακή είναι από το 1449. Το κτίριο είναι καλοδιατηρημένο και το μουσείο είναι εγγεγραμμένο φιλανθρωπικό ίδρυμα (National Justice Museum, 2020).

Εικόνα 19: Μουσείο Εθνικής Δικαιοσύνης (Λονδίνο). Εξωτερική Όψη του Κτιρίου

Το Εθνικό Μουσείο Δικαιοσύνης ήρθε στα μέσα της δεκαετίας του 1990 από μια ιδέα ενός δικηγόρου της Reading Geoffrey Gold smith να δημιουργήσει ένα μουσείο για να διατηρηθεί το εξαφανισμένο παρελθόν. Αρχικά ονομάστηκε ως Μουσείο Γκαλερί Δικαιοσύνης και άνοιξε το 1995. Στη συνέχεια ανακαινίστηκε και ανακατασκευάστηκε ως Εθνικό Μουσείο Δικαιοσύνης το 2017. Το κτήριο φιλοξενεί δυο αίθουσες, την υπόγεια φυλακή και έναν χώρο που χρησιμοποιείται για εκτελέσεις.(National Justice Museum, 2020).

4.4.1. Συλλογή του Μουσείου

Το μουσείο στους κόλπους του διαθέτει μία εντυπωσιακά τεράστια συλλογή με πάνω από 40.000 αντικείμενα και αρχεία. Είναι η μεγαλύτερη συλλογή του Ηνωμένου Βασιλείου σχετικά με το δίκαιο, τη δικαιοσύνη, το έγκλημα και την τιμωρία. Οι συλλογές που έχει ταυτίζονται αποκλειστικά με τον σκοπό δημιουργίας του μουσείου και περιλαμβάνουν:

Νομικές Συλλογές: συλλογή νομικής ενδυμασίας και έγγραφα σχετικά με τον Charles Rothera (ιατροδικαστής του Nottingham), συλλογή βικτωριανής μουσικής, συλλογή νομικών εγγράφων σχετικά με τον Alfred Cock (δικηγόρο), συλλογή από έγγραφα σχετικά με το King's Bench (κοινοτικό σύστημα Αγγλίας και Ουαλίας περιλαμβάνει ποινικό και αστικό δίκαιο), ψηφοδέλτια κριτικής επιτροπής, αποκόμματα εφημερίδας "Nottingham Journal", έγγραφα σχετικά με την υπόθεση του John" Babbacombe" Lee (δολοφόνου), έγγραφα σχετικά με τον λόρδο της δικαιοσύνης Norman Birkett (ομιλίες, φυλλάδια, επιστολές, κάρτες πρόσκλησης για δείπνο, αντίγραφα υπόθεσης και γνώμης σχετικά με την αξίωση για την περιουσία του Κόμη Egumont που πέθανε το 1837 (απόσπασμα από δικαστήριο), νομικά έγγραφα για την περίπτωση της Rowse Armstrong και κάρτες υπόθεσης του Bernard Splisbury.(National Justice Museum)

Αστυνομικές Συλλογές: φάκελοι αστυνομικών στολών, παλτά αστυνομικών της Μητροπολιτικής Αστυνομίας, συλλογή φωτογραφιών, χειροπέδες, εξοπλισμοί κάμερας, μικρές τηλεφωνικές συσκευές της αστυνομίας, αντικείμενα από τροχαία αντικείμενα, συλλογή οχημάτων αστυνομίας, μετάλλια, φωτογραφικές μηχανές, σίδερα ποδιού, εξοπλισμοί δακτυλικών αποτυπωμάτων, ρόπαλα, μπαστούνια από ντετέκτιβ, τρίποδα, σήματα από τη βασιλική πολεμική αεροπορία, πιστοποιητικά υπαλλήλων, οικόσημα, πυροβόλα όπλα. Στον εξωτερικό χώρο υπάρχει ακόμα ένα παλιό αστυνομικό όχημα και στην αριστερή πλευρά ένα παλιό κουτί αστυνόμου, χρησιμοποιούνταν για να επικοινωνούν με το κοινό ενώ είχε την ιδιότητα ενός τηλεφωνικού κουτιού και ως ένα εσωτερικό μικρό αστυνομικό τμήμα (National Justice Museum).

Συλλογή Κρατουμένων: συνθήκες φυλακής, δικαιώματα των φυλακισμένων, εκθέσεις επιθεωρητών, καταστατικά για αντιμετώπιση σε περίπτωση ταραχής, μανσέτες, σίδερα ποδιών, συλλογή διαφόρων αντικειμένων των φυλακισμένων όπως ρούχα, προσωπικά τους αντικείμενα, έπιπλα, πιρούνια, είδη τροφίμων όπως καρυκεύματα, ρύζι, φωτογραφίες φυλακισμένων από τη ζωή μέσα στη φυλακή, κλειδιά

από τις φυλακές, μπουντρούμια, είδη τιμωριών και βασανιστηρίων όπως η αγχώνη, χαλινάρι του κουτσομπολιού (σιδερένια κατασκευή που το φορούσαν στο κεφάλι της γυναίκας) ο κλοιός και άλλα (National Justice Museum).

Εικόνα 20: Η εικόνα είναι από συλλογή αντικειμένων κατάποσης των κρατουμένων. Περιλαμβάνει ένα πιρούνι, ένα κομμάτι σκακιού και μια μύτη στυλό. Οι φυλακισμένοι κατάπιναν αντικείμενα ως τρόπο για να φτάσουν στην πτέρυγα του νοσοκομείου για ανάπαυλα, να εισάγουν λαθραία πράγματα στη φυλακή ή ως μέσο αυτοκτονίας. Πηγή: Σελίδα του μουσείου σε μέσο κοινωνικής δικτύωσης

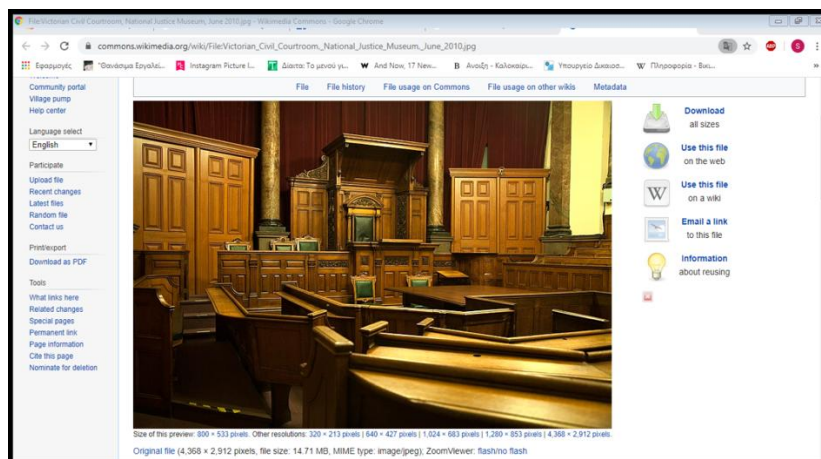
Εικόνα 21: Η εικόνα μιας υπόγειας φυλακής (μπουντρούμι)

Εικόνα 22: Διάφορα αντικείμενα των αστυνομικών της εποχής (σφυρίχτρα, χειροπέδες, κλπ.)

Εικόνα 23: Ρόπαλο Αστυνομικού

Εικόνα 24: Αίθουσα δικαστηρίου της βικτωριανής εποχής

Κατάλογος Αρχείου του Ιδρύματος Rainer: Το Ίδρυμα Rainer ιδρύθηκε αρχικά ως αποστολή αστυνομικού δικαστηρίου του Λονδίνου (LPCM), ως αποτέλεσμα ενός

δώρου 5 από τον Fredrick Rainer το 1876 στην εκκλησία της England Temperance Society μέρος του κινήματος Temperance. Το LPCM μετονομάστηκε σε Ίδρυμα Rainer κατά τη δεκαετία του 1960. Στις αρχές της δεκαετίας του 1980, το ίδρυμα ανέπτυξε μια σειρά καινοτόμων προγραμμάτων για νέους παραβάτες που επηρεάστηκαν σε μεγάλο βαθμό από την έρευνα που διεξήχθη στο Πανεπιστήμιο του Lancaster. Υπό την ηγεσία του διευθυντή του Richard Kay, το Ίδρυμα συνέχισε να αναπτύσσει καινοτόμες υπηρεσίες για νέους «παραβάτες», νέους άστεγους και νέους επιζώντες σεξουαλικής κακοποίησης. Το 1996, το Ίδρυμα Rainer συγχωνεύθηκε με μια ακόμα παλαιότερη φιλανθρωπική οργάνωση, την Royal Philanthropic Society (RPS) και έγινε γνωστή ως Rainer RPS. Αργότερα το RPS έπεσε. (National Justice Museum).

Εικόνα 25: Δίκη μάγισσας στην αίθουσα δικαστηρίου που έλαβε χώρα το 1602 (ηθοποιοί κατά τη διάρκεια εκπαιδευτικού προγράμματος δίνουν μια άλλη όψη στην ιστορία των αντικειμένων)

Εικόνα 26: Αγχώνη: μέσο εκτέλεσης της θανατικής ποινής

Εικόνα 27: Άλλα εκθεσιακά αντικείμενα

Εικόνα 28: Βιβλίο κατάδικων της αστυνομίας

5. Συμπεράσματα

Η πτυχιακή αυτή εργασία προσπαθεί να εξετάσει και να ερευνήσει πως ένας από τους χιλιάδες λόγους δημιουργίας και λειτουργίας των υπηρεσιών πληροφόρησης δηλαδή οι βιβλιοθήκες, τα αρχεία και τα μουσεία είναι η απονομή της δικαιοσύνης. Η ύπαρξη της μίας είναι συνδεδεμένη με την ύπαρξη της άλλης από τη στιγμή που και οι τρεις προσφέρουν στο κοινό-πολίτη πληροφορία «ένα μήνυμα σε μορφή κώδικα» μέσω των τεκμηρίων τους. Αυτή η πληροφορία διαφέρει από υπηρεσία σε υπηρεσία. Η πληροφορία τον βοηθά να μάθει, να γνωρίσει γεγονότα, να ενημερωθεί, να αντιληφθεί καταστάσεις, να δεχθεί μηνύματα και πάνω από όλα να μάθει να κρίνει (να σχηματίζει τη δική του γνώμη) για οτιδήποτε συμβαίνει γύρω του πάντα με γνώμονα την αλήθεια και την ανάγκη για έναν κόσμο πιο δίκαιο.

Πιο συγκεκριμένα η προσφορά της βιβλιοθήκης στην οικονομία και την κοινωνία επιδρά στην κοινωνία με πολύ θετικά αποτελέσματα. Στέκεται αρωγός στη προσπάθεια που κάνει μεταμορφώνοντάς τον τόπο σε οικονομική και κοινωνική δύναμη. Όσον αφορά στον κοινωνικό τομέα, η συνεισφορά των βιβλιοθηκών κινείται στην ίδια κατεύθυνση προσπαθώντας να προσφέρει σε όλους τα ίδια αγαθά και τις ίδιες υπηρεσίες χωρίς αποκλεισμούς στην μόρφωση, την διδασκαλία και την πνευματική ψυχαγωγία. Με το κατάλληλο εργατικό δυναμικό και τη σωστή δομή στηρίζει πάντα τα ευαίσθητα θέματα – προβλήματα της κοινωνίας που είτε προϋπήρχαν είτε προκύπτουν στην πορεία.

Δευτερευόντως η έννοια του αρχείου στον οικονομικό και κοινωνικό τομέα προσφέρει μεγάλες δυνατότητες κατανόησης για την ιστορία ενός τόπου, μιας επιχείρησης ή ενός οργανισμού. Συγχρόνως προσφέρει έναν αξιοθαύμαστο πλούτο πληροφοριών που αφορούν νόμους, εγκυκλίους, στοιχεία για τη δικαστική λειτουργία, στατιστικά στοιχεία, δημόσιες δαπάνες και πολλά ακόμη. Το κομμάτι του αρχείου στον οικονομικό τομέα περιλαμβάνει συνοπτικά τις οικονομικές –εμπορικές και νομικές σχέσεις που αναπτύσσονται μεταξύ ανθρώπων και οργανισμών ή μεταξύ δύο ή περισσότερων οργανισμών, ενώ στον κοινωνικό τομέα η έννοια του αρχείου αποκτά διαφορετική έννοια.

Η τρίτη και τελευταία υπηρεσία πληροφόρησης, το μουσείο ως ίδρυμα μη κερδοσκοπικού χαρακτήρα, προβάλλει τον πολιτισμό. Μία χώρα όπως η Ελλάδα με

τόσο πλούσια ιστορία και πολιτισμό έχει καταφέρει να γίνει σύνολο οικονομικής δραστηριότητας. Παράγοντας υπηρεσίες και αγαθά, μία ολόκληρη χώρα σαν τη δική μας στηρίζει την οικονομική της επιβίωση πάνω στην προσέλκυση τουριστών είτε στα μουσεία είτε στους αρχαιολογικούς χώρους. Από την άλλη, το μουσείο δεν έχει χαρακτήρα μόνο οικονομικής φύσης αλλά και κοινωνικής. Από την αρχή της δημιουργίας του όρου στην Αρχαία Ελλάδα μέχρι και τον 19^ο αιώνα που απέκτησε τη σημερινή του μορφή, αλλά περισσότερο τον 20^ο αιώνα που πλέον ήταν σε θέση να μοιραστεί τους θησαυρούς του με το κοινό. Η πρόσβαση του κοινού σε έναν χώρο γεμάτο τέχνη και ιστορία, αλλά και πλούσιο πνευματικά δεν ήταν στην αρχή προνόμιο των πολλών αλλά των λίγων.

Στην παρούσα εργασία κρίνεται αναγκαίο, προς καλύτερη κατανόηση του θέματος που εξετάζεται, η παράθεση παραδειγμάτων από τον διεθνή χώρο τη δικαιοσύνης. Ξεκινώντας με τη Νομική Βιβλιοθήκη του Κογκρέσου (Law Library of Congress) που αποτελεί τη μεγαλύτερη βιβλιοθήκη νόμων του κόσμου, με πλήρες αρχείο αμερικανικού δικαίου όπως και άλλα τεκμήρια από διαφορετικές νομικές συλλογές.

Το δεύτερο παράδειγμα που παρατίθεται είναι τα Αρχεία Εθνικής Αστυνομίας της Γουατεμάλας (Guatemala National Police Archives), τα οποία αποτελούν ένα τεράστιο ιστορικό αρχείο και εκθέτουν την κρυφή ιστορία που σχετίζεται με τη βίαιη εσωτερική ένοπλη σύγκρουση της Γουατεμάλας. Τα αρχεία αυτά περιέχουν αποδείξεις για την τύχη των ανθρώπων που εξαφανίστηκαν βίαια αλλά και άλλων που δολοφονήθηκαν πριν από δεκαετίες.

Κλείνοντας, γίνεται αναφορά στο Μουσείο Εθνικής Δικαιοσύνης στην περιοχή του Nottingham της Αγγλίας που μας δίνει μία διαφορετική ματιά στον τομέα της δικαιοσύνης. Είναι ένα μουσείο διαφορετικό από τα συνηθισμένα, κρύβοντας ασυνήθιστους και τρομακτικούς θησαυρούς. Μέσα από τα αντικείμενα της συλλογής δίνει την αίσθηση στον επισκέπτη ότι βρίσκεται σε έναν αληθινό τόπο μυστηρίου και ανακάλυψης. Στην αίθουσα δικαστηρίου που διαθέτει πραγματοποιούνται μέσα από τις εκπαιδευτικές δραστηριότητες δίκες (τα παιδιά μπορούν είτε να συμμετέχουν ως κοινό είτε να αναλάβουν βασικούς χαρακτήρες όπως του δικαστή του κατηγορούμενου ή του δικηγόρου). Επιπλέον, ο επισκέπτης μπορεί να δει σκηνές επιβολής ποινής μέσα από διάφορες θεατρικές παραστάσεις από αληθινούς ηθοποιούς.

Συνεπώς αντιλαμβανόμαστε ότι οι Υπηρεσίες Πληροφόρησης «είναι ταγμένες στην προσφορά του έργου της κοινωνίας από τη στιγμή της δημιουργίας τους» επειδή μεταδίδουν μια πληροφορία, ένα μήνυμα και μια εικόνα στους πολίτες. Αυτή η πληροφορία είναι που περιέχει όλη την ουσία για έναν δικαιότερο κόσμο και που αν χρησιμοποιηθεί σωστά από τους πολίτες, ανακαλύπτουν αλήθειες. Επιπλέον μαθαίνουν να αφουγκράζονται τις καταστάσεις που προκύπτουν, να διδάσκονται, να αγαπούν το παρελθόν και να διαχειρίζονται το παρόν και το μέλλον. Δίχως αυτές δεν θα μπορούσαν να αναζητήσουν οι ενδιαφερόμενοι πληροφορίες και να λάβουν απαντήσεις που λειτουργούν ως αποδεικτικά στοιχεία και ως μαρτυρίες γεγονότων.

6. Προτάσεις

Λαμβάνοντας υπόψη τα συμπεράσματα που προέκυψαν από την έρευνα και την ανάλυση στην παρούσα εργασία καθώς και τη σημαντικότητα της ύπαρξης βιβλιοθηκών, αρχείων και μουσείων, επιχειρείται μια πρόταση προς περαιτέρω ενίσχυση του θεσμού των βιβλιοθηκών και της ύπαρξης διαθέσιμης πληροφόρησης για το σύνολο της κοινωνίας και για τη διασφάλισης της ιστορικής μνήμης για τις παρούσες και μέλλουσες γενεές, πολλώ δε μάλλον για ζητήματα που άπτονται άμεσα της Δικαιοσύνης.

Είναι γεγονός αναμφισβήτητο πως η δημιουργία στην Ελλάδα μίας νομικής βιβλιοθήκης όπως εκείνης του Κογκρέσου, θα μπορούσε πραγματικά να συγκεντρώσει πλήθος «θησαυρών» νομικού περιεχομένου και όχι μόνο. Οι πηγές πληροφοριών από μία οργανωμένη νομική βιβλιοθήκη θα μπορούσαν να βοηθήσουν στην Ελλάδα όχι μόνο τους επαγγελματίες ή τους φοιτητές νομικής, αλλά το σύνολο των ενδιαφερομένων γύρω από νομικά ζητήματα. Επιπλέον, με την εξέλιξη της τεχνολογίας και την ψηφιοποίηση, η πρόσβαση στην εν λόγω βιβλιοθήκη θα μπορούσε να ενισχυθεί με επισκέπτες και χρήστες από την Ελλάδα, λόγου χάρη άτομα με μειωμένη κινητικότητα και χρήστες από το εξωτερικό προς ενίσχυση της πανεπιστημιακής (και όχι μόνο) έρευνας και της πληροφόρησης. Εξάλλου, η Ελλάδα αποτελεί χώρα όπου γεννήθηκαν πλήθος από ιδεώδη και, πράγματι, η συγκέντρωση και φύλαξη συγγραμμάτων, βιβλίων κ.λπ. θα ήταν καθοριστικής σημασίας για την Ελληνική δικαιοσύνη.

Τα συμπεράσματα καθώς και οι προτάσεις που παρατίθενται στην παρούσα εργασία δεν είναι εξαντλητικά. Αντιθέτως, θέτουν τη βάση, το θεωρητικό πλαίσιο για τη συνεισφορά και τη συμβολή των υπηρεσιών πληροφόρησης ιδιαίτερα στον χώρο της δικαιοσύνης και αποτελούν έμπνευση για περαιτέρω συζήτηση και προτάσεις για ένα ζήτημα σπουδαίο για το σύνολο της κοινωνίας.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΚΕΣ ΑΝΑΦΟΡΕΣ

ΕΛΛΗΝΙΚΕΣ

- Αθανασοπούλου, Α. (2003). Ευαισθητοποίηση και συμμετοχή του κοινού, στο Αθανασοπούλου Α., Δάλλας Κ., Μακρή Α., Χαμπούρη – Ιωαννίδου Α. (επιμ.), Πολιτιστική Επικοινωνία: Μέσα Επικοινωνίας, Τόμος Β΄, Πολιτιστική Επικοινωνία, Πάτρα: ΕΑΠ
- ΑΚ 281. Κατάχρηση δικαιώματος. Ανάκτηση στις 12 Ιανουαρίου 2020 από <https://www.lawspot.gr/nomikes-plirofories/nomothesia/astikos-kodikas/arthro-281-astikos-kodikas-katahrisi-dikaiomatos>
- ΑΚ 57. Δικαίωμα στην Προσωπικότητα. Ανάκτηση στις 12 Ιανουαρίου 2020 από <https://www.lawspot.gr/nomikes-plirofories/nomothesia/astikos-kodikas/arthro-57-astikos-kodikas-dikaioma-stin-prosopikotita>
- Ακαθάριστο Εγχώριο Προϊόν. (2020, 12 Ιανουαρίου). Στη Βικιπαίδεια. Ανάκτηση στις 12 Ιανουαρίου 2020 από https://el.wikipedia.org/wiki/%CE%91%CE%BA%CE%B1%CE%B8%CE%AC%CF%81%CE%B9%CF%83%CF%84%CE%BF_%CE%95%CE%B3%CF%87%CF%8E%CF%81%CE%B9%CE%BF_%CE%A0%CF%81%CE%BF%CF%8A%CF%8C%CE%BD
- Α.Π.Θ. Ινστιτούτο Νεοελληνικών Σπουδών (1998). Λεξικό της Κοινής Νεοελληνικής. Θεσσαλονίκη: Α.Π.Θ. Ινστιτούτο Νεοελληνικών Σπουδών.
- Άρθρο 27. Οικουμενικής Διακήρυξης των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου. Ανάκτηση στις 12 Ιανουαρίου 2020 από <https://gr.humanrights.com/course/lesson/articles-26-30/read-article-27.html>
- Αρχείο Τράπεζας Αθηνών <https://www.eurobank.gr/el/omilos/poioi-eimaste/to-istoriko-arxeio-eurobank/arxeia/arxeio-trapezas-athinon>
- Αρχείο. (2020, 12 Ιανουαρίου). Στη Βικιπαίδεια. Ανάκτηση στις 12 Ιανουαρίου 2020 από <https://el.wikipedia.org/wiki/%CE%91%CF%81%CF%87%CE%B5%CE%AF%CE%BF>.
- Αρχειονόμος. (2020, 12 Ιανουαρίου). Στη Βικιπαίδεια. Ανάκτηση στις 12 Ιανουαρίου 2020 από <https://el.wikipedia.org/wiki/%CE%91%CF%81%CF%87%CE%B5%CE%B9%CE%BF%CE%BD%CF%8C%CE%BC%CE%BF%CF%82>

- Βαλεοντής, Κ. & Τοράκη, Κ. (2008). Η ορολογία ως βασικό εργαλείο τυποποίησης: ζητήματα και δράσεις σε εθνικό επίπεδο. Στο: Ευρωπαϊκή Τυποποίηση και Ελληνική πραγματικότητα: Οφέλη, προβλήματα και προοπτικές. Αθήνα: Εσπερίδα ΤΕΕ Ανάκτηση στις 12 Ιανουαρίου 2020 από: http://portal.tee.gr/portal/page/portal/SCIENTIFIC_WORK/scient_typopoiisi/2008etos/events/praktika.pdf
- Βιβλιοθήκη. (2020, 12 Ιανουαρίου). Στη Βικιπαίδεια. Ανάκτηση στις 12 Ιανουαρίου 2020 από <https://el.wikipedia.org/wiki/%CE%92%CE%B9%CE%B2%CE%BB%CE%B9%CE%BF%CE%B8%CE%AE%CE%BA%CE%B7>
- Βιβλιοθηκονόμος. (2020, 12 Ιανουαρίου). Στη Βικιπαίδεια. Ανάκτηση στις 12 Ιανουαρίου 2020 από <https://el.wikipedia.org/wiki/%CE%92%CE%B9%CE%B2%CE%BB%CE%B9%CE%BF%CE%B8%CE%B7%CE%BA%CE%BF%CE%BD%CF%8C%CE%BC%CE%BF%CF%82>
- Βουδούρη, Δ. (2003). Κράτος και Μουσεία. Εκδόσεις Σάκκουλα Α.Ε.
- Black, G., (2009), Το Ελκυστικό Μουσείο. Μουσεία και Επισκέπτες, μετάφραση: Σ. Κωτίδου, Αθήνα: Πολιτιστικό Ίδρυμα Ομίλου Πειραιώς.
- Γερόλιμος, Μ. (2008). Ο ρόλος του βιβλιοθηκονόμου σε ένα μεταβαλλόμενο περιβάλλον πληροφόρησης (Διδακτορική Διατριβή). Ιόνιο Πανεπιστήμιο, Κέρκυρα. Ανάκτηση 5 Ιανουαρίου 2020 από http://reader.ekt.gr/bookReader/show/index.php?lib=EDULLL&item=678&bits_tream=678_01#page/1/mode/1up
- Γεωργακοπούλου, Β. (χ.χ). Η τοπική διάσταση της κοινωνικής ευθύνης των βιβλιοθηκών. Ανάκτηση στις 22 Ιανουαρίου 2020 από <http://17conf.lib.uoi.gr/files/c8.1.Georgopoyloy.pdf>
- Γεωργοπούλου, Β. (2008). Η τοπική διάσταση της κοινωνικής ευθύνης των βιβλιοθηκών. Παρουσίαση και ομιλία σε συνέδριο. Ανάκτηση στις 18 Δεκεμβρίου 2019 από <https://lekythos.library.ucy.ac.cy/bitstream/handle/10797/11535/17psab056a.pdf?sequence=1&isAllowed=y>
- Γιαννακόπουλος, Γ. & Μπουντούρη, Β. (2015). Εισαγωγή στην Αρχαιονομία. Ανάκτηση 12 Ιανουαρίου 2020

https://repository.kallipos.gr/pdfviewer/web/viewer.html?file=/bitstream/11419/6320/1/Giannakopoulos_Book_PDF.pdf

- Γιαννούτσου, Ν. (2015), «Αξιοποίηση των ψηφιακών μέσων στη μουσειοπαιδαγωγική», Στο Νικονάνου Ν., Μουσειακή Μάθηση και Εμπειρία στον 21ο αιώνα, σσ. 225-252, Αθήνα: ΣΕΑΒ.
- Γκαζή, Α. & Νούσια, Τ. (2003). Μουσειολογία, Μέριμνα για τις αρχαιότητες. Πάτρα: Ελληνικό Ανοικτό Πανεπιστήμιο.
- Γκαζή, Α. (2008). Το καλό μουσείο και η μουσειολογία. Ανακτήθηκε στις 12 Ιανουαρίου 2020 από <https://www.tovima.gr/2008/11/25/culture/to-kalo-moyseio-kai-i-moyseiologia/>
- Γρηγοροπούλου, Ι. (2018). Μουσεία και Κοινωνία: ο εκθεσιακός, εκπαιδευτικός και επικοινωνιακός χαρακτήρας του Βυζαντινού Μουσείου Αργολίδας. Ανάκτηση στις 3 Δεκεμβρίου 2019 από <file:///C:/Users/User/Downloads/%CE%93%CE%A1%CE%97%CE%93%CE%9F%CE%A1%CE%9F%CE%A0%CE%9F%CE%A5%CE%9B%CE%9F%CE%A5%20%CE%99%CE%A9%CE%91%CE%9D%CE%9D%CE%91%20-%20%CE%94%CE%95.pdf>
- Δαλκός, Γ.(2002). Η στρατηγική ανάπτυξης μουσειοπαιδαγωγικών προγραμμάτων για την πρωτοβάθμια, δευτεροβάθμια και τριτοβάθμια εκπαίδευση. . Στο Γ. Κόκκινος & Ε. Αλεξάκη. (Επιμ.), Διεπιστημονικές προσεγγίσεις στη μουσειακή αγωγή, (163-178). Αθήνα: Μεταίχμιο.
- Ελληνική Στατιστική Αρχή (2018). Δελτίο Ελληνικής Στατιστικής Αρχής Σεπτέμβριο 2018. Ανάκτηση στις 15 Ιανουαρίου 2020 από <https://www.statistics.gr/documents/20181/3f4d9243-8e86-43fd-8bd2-b09c1694c03d>
- Ελληνική Στατιστική Αρχή (2019). Δελτίο Ελληνικής Στατιστικής Αρχής Αύγουστο 2018. Ανάκτηση στις 15 Ιανουαρίου 2020 από <https://www.statistics.gr/documents/20181/ac45d0e2-dd96-eb96-d0b5-6dfdfca2e829>
- Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο (1998). Έκθεση σχετικά με τον ρόλο των βιβλιοθηκών στη σύγχρονη κοινωνία. Ανάκτηση στις 17 Φεβρουαρίου 2022 από https://www.europarl.europa.eu/doceo/document/A-4-1998-0248_EL.html?redirect

- Ζάχος Γ., (1998). Κοινοπραξίες Βιβλιοθηκών: Διεθνής εμπειρία και προοπτικές δημιουργίας μιας Κοινοπραξίας των Ελληνικών Ακαδημαϊκών Βιβλιοθηκών». Οργάνωση & Συνεργασία Ακαδημαϊκών Βιβλιοθηκών στην Ψηφιακή Εποχή: Πρακτικά του 7ου Πανελληνίου Συνεδρίου Ακαδημαϊκών Βιβλιοθηκών, Βόλος, 4-6 Νοεμβρίου 1998, σσ. 175-185.
- Ζάχος Γ. και Τζεκάκης Μ. Προτάσεις για τη διαμόρφωση Εθνικής Πολιτικής για τα Αρχεία Και τις Βιβλιοθήκες. Ανάκτηση στις 18 Ιανουαρίου 2020 από https://www.minedu.gov.gr/publications/docs/lib_zaxos_tzekakhs_protaseis_gia_th_d_iamorfws_h_ethnikhs_politikhs_gia_t_110124.pdf
- Καλλινίκου, Δ. (2005). Αρχεία, βιβλιοθήκες και πνευματική ιδιοκτησία. Ανάκτηση στις 3 Ιανουαρίου 2020 από https://ihrc.gr/download.php?fен=people/bottis/downloads/materials/materials_0025_7347.pdf
- Κανελλοπούλου-Μπότη, Μ. (2007). Ψηφιακές Βιβλιοθήκες και Πνευματικά δικαιώματα. Ανάκτηση στις 27 Δεκεμβρίου 2019 από https://bottis.iherc.gr/download.php?file=downloads/articles_2007_03.pdf
- Κανελλοπούλου-Μπότη, Μ. (2020). Οι Βιβλιοθήκες και η Ανάπτυξη των Συλλογών τους. Ανάκτηση στις 18 Φεβρουαρίου 2022 από https://www.google.com/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&source=web&cd=&cad=rja&uact=8&ved=2ahUKEwiA8uuy44j2AhVeR_EDHTYcBnAQFnoECAMQAQ&url=https%3A%2F%2Fihrc.gr%2Fdownload.php%3Ffen%3Dpeople%2Fbottis%2Fdownloads%2Fmaterials%2Fmaterials_0093_3659_1_gr.pdf&usg=AOvVaw1j7zo45i3Mu81Wg_AIR1dI (?)
- Καπία, Μ. & Πυργιώτης, Ε. (χ.χ.). Βιβλιοθήκη και Οικονομική Ανάπτυξη. Ανάκτηση στις 27 Δεκεμβρίου 2019 από https://www.minedu.gov.gr/publications/docs/lib_06_pyrgiwiths_kapia_bibliothkes_kai_oikonomikh_anaptyksh_110124.pdf
- Καστόρας, Σ. (2002), Πολιτιστική Επικοινωνία: Αρχές και Μέθοδοι Επικοινωνίας, Πάτρα: ΕΑΠ.
- Κόνσολα, Ντ. (1998). Θέματα πολιτιστικής πολιτικής, αδημοσίευτες πανεπιστημιακές σημειώσεις, Αθήνα: Πάντειο Πανεπιστήμιο.
- Κορκίδη, Μ. (2003). Ο ρόλος των Δημοτικών Βιβλιοθηκών και η προσφορά τους στην τοπική κοινωνία. Ανάκτηση στις 17 Φεβρουαρίου 2022 από <http://repository->

cs1.ekt.gr/csl/bitstream/10814/318/1/To%20παράδειγμα%20της%20Δημοτικής%20Βιβλιοθήκης%20του%20Δήμου%20Κερατσινίου.pdf

- Κούβακας, Θ. (1997). Εγκυκλοπαίδεια Πάπυρος – Λάρους – Μπριτάνικα. Πάπυρος.
- Κράους, Α. (1984). Ο ρόλος των αρχείων και των αρχειακών υπηρεσιών στην εθνική ανάπτυξη. Ανάκτηση στις 2 Ιανουαρίου 2020 από <https://lekythos.library.ucy.ac.cy/bitstream/handle/10797/13410/5pan013.pdf?sequence=1&isAllowed=y>
- Κυριάκη –Μάνεση, Δ. (2006). Νομοθεσία και Βιβλιοθήκες στην Ελλάδα: Η αντίληψη του Κράτους και η Αντίληψη της Κοινωνίας. Ανάκτηση στις 2 Ιανουαρίου 2020 από <https://lekythos.library.ucy.ac.cy/bitstream/handle/10797/11610/xtes005a.pdf?sequence=1&isAllowed=y>
- Κυριακοπούλου, Χ.(2013). Με διάβασες; Χάρισέ με! Ελευθεροτυπία. Ανάκτηση στις 18 Ιανουαρίου 2020 από <http://www.enet.gr/?i=news.el.article&id=363891>
- Κυριακοπούλου, Χ. (2018). Το σύστημα των δημοτικών βιβλιοθηκών ως ενεργή συνιστώσα στο Εθνικό Δίκτυο Βιβλιοθηκών. Ανάκτηση στις 18 Ιανουαρίου 2020 από <https://lekythos.library.ucy.ac.cy/handle/10797/12563>
- ΜακΚουέλ, Ν. & Βιντάλ, Σ. (2001), Σύγχρονα Μοντέλα Επικοινωνίας. Για τη μελέτη της μαζικής επικοινωνίας, Στέλιος Παπαθανασόπουλος (Επιμ.), Κάτια Μεταξά (Μτφρ.) Αθήνα: Καστανιώτης.
- Μιχαηλίδου, Μ. (2002). Μουσείο: πορεία και προοπτικές προς τον 21^ο αιώνα. Στο Γ. Κόκκινος & Ε. Αλεξάκη. (Επιμ.), Διεπιστημονικές προσεγγίσεις στη μουσειακή αγωγή, (93-100). Αθήνα: Μεταίχμιο.
- Μπαμπινιώτης, Γ. (1998). Λεξικό της Νέας Ελληνικής Γλώσσας: Με σχόλια για τη Σωστή Χρήση των Λέξεων. Αθήνα: Κέντρο Λεξικολογίας.
- Μπαντιμαρούδης, Φ. (2011), Πολιτιστική Επικοινωνία: Οργανισμοί, Θεωρίες, Μέσα, Αθήνα: Κριτική.
- Μπέλλος, Η. (2019). Ο τουρισμός έδωσε το ¼ του ΑΕΠ. Ανάκτηση στις 12 Ιανουαρίου 2020 από <https://www.kathimerini.gr/1026637/article/oikonomia/ellhnikh-oikonomia/o-toyrismos-edwse-to-14-toy-aep>
- Μπενβενίτσε, Ρ. (1987). Δίκαιο Δικαστικά Αρχεία και Κοινωνική Ιστορία. Μνήμων. Ανάκτηση στις 15 Ιανουαρίου 2020 από <https://ejournals.epublishing.ekt.gr/index.php/mnimon/article/viewFile/8298/8406>

- Μπώκος Γ.Δ., (2001). Εισαγωγή στην Επιστήμη της Πληροφόρησης, Αθήνα: Παπασωτηρίου.
- Μπώκος, Γ.Δ. (2002). Τεχνολογία και πληροφόρηση, από τη διαχείριση του βιβλίου στη διαχείριση της γνώσης. Αθήνα: Παπασωτηρίου.
- Νικητάκης Μ., (2021) Ο ρόλος των βιβλιοθηκών στην ανάπτυξη του πολιτιστικού τουρισμού και οι προοπτικές εξέλιξης των βιβλιοθηκών σε πολιτιστικό πόρο στην Ελλάδα. Διδακτορική Διατριβή
- N.2121/1993. Πνευματική Ιδιοκτησία, Συγγενικά Δικαιώματα και Πολιτιστικά Θέματα. (ΦΕΚ Α 25 1993). Ανάκτηση στις 12 Ιανουαρίου 2020 από <https://opi.gr/vivliothiki/2121-1993#a1>
- N. 3184/2003. Κύρωση της Συνθήκης του Παγκόσμιου Οργανισμού Διανοητικής Ιδιοκτησίας για την πνευματική ιδιοκτησία. (ΦΕΚ Α' 228/26.9.2003). Ανάκτηση στις 12 Ιανουαρίου 2020 από <https://www.e-nomothesia.gr/kat-pneumatike-idioktesia/n-3184-2003.html>
- N. 3028/2002. Για την προστασία των Αρχαιοτήτων και εν γένει της Πολιτιστικής Κληρονομιάς. (ΦΕΚ Α' 153/28.6.2002). Ανάκτηση στις 12 Ιανουαρίου 2020 από <https://www.forin.gr/laws/law/2795/gia-thn-prostastia-twn-arxaiothtwn-kai-en-genei-ths-politistikhs-klhronomias>
- N. 2846/2000. Αρχεία Πρωθυπουργού, Υπουργών, Υφυπουργών και της Γενικής Γραμματείας του Υπουργικού Συμβουλίου. (ΦΕΚ 229/Α/23-10-2000). Ανάκτηση στις 12 Ιανουαρίου 2020 από <https://www.e-nomothesia.gr/kubernese/n-2846-2000.html>
- N.4610_2019 για την αποστολή, τις κύριες αρμοδιότητες, και τα μέσα δράσης των Γ.Α.Κ http://www.gak.gr/media_files/downloads/Periexomeno-all/1_Laws/law_4610_2019.pdf
- Νικονάνου Ν. (2015), «Εκπαιδευτικά εργαλεία: έντυπα και υλικά», Στο Νικονάνου Ν., Μουσειακή Μάθηση και Εμπειρία στον 21ο αιώνα, σσ. 203-224, Αθήνα: ΣΕΑΒ.
- Παχάκη, Κ., Αγγελίδου, Φ., Αναστασάκου, Ζ., Δεβεγιάν, Β., Κουνάρης, Ε., Λέρτα, Σ, Μπαλτζάκης, Π., Χειμωνίτη-Τερροβίτη, Στ. (2000). Ο πολιτισμός ως κλάδος οικονομικής δραστηριότητας. Ανάκτηση στις 15 Ιανουαρίου 2020 από <https://www.kepe.gr/index.php/el/>
- Πικοπούλου – Τσολάκη, Δ. (2002). Ο Πολιτισμός ως Εναλλακτικός Τρόπος Εκπαίδευσης και Ψυχαγωγίας στα Μουσεία. Μέθοδοι Εξοικείωσης του Κοινού με την Τέχνη στα Μουσεία, στο Γλύτση, Ε., Ζαφειράκου, Α., Κακούρου, Γ.,

Πικοπούλου –Τσολάκη, Δ. τόμος Γ', Οι Διαστάσεις των Πολιτιστικών Φαινομένων, Τόμος Γ', Πάτρα: ΕΑΠ

Πληροφορία. (2020, 12 Ιανουαρίου). Στη Βικιπαίδεια. Ανάκτηση στις 12 Ιανουαρίου 2020 από

(<https://el.wikipedia.org/wiki/%CE%A0%CE%BB%CE%B7%CF%81%CE%BFCF%86%CE%BF%CF%81%CE%AF%CE%B1>

Ρούπα,Μ (2016) Ο κοινωνικός ρόλος του σύγχρονου μουσείου: Σο άνοιγμα στο ευρύ κοινό και η συμβολή του στο κοινωνική ένταξη ατόμων και ομάδων

Σεμερτζάκη, Ε. (2006). Η ιστορία των Βιβλιοθηκών στην Ελλάδα, Ημερίδα για τα 50 Χρόνια του Ευγενίδου Ιδρύματος. Διαθέσιμο στο: http://eprints.rclis.org/12221/1/Semertzaki_History_of_Greek_libraries_lecture_May_2006.pdf τελευταία επίσκεψη 20/1/2020

Σηφάκη, Ε. & Σηφάκης, Γ. (2007), «Πολιτιστικό μάρκετινγκ και νέες τεχνολογίες στην υπηρεσία των πολιτιστικών οργανισμών», Πρακτικά του Πανελλήνιου Συνεδρίου Νέες Τεχνολογίες και Μάρκετινγκ, 24-25 Μαΐου (σσ.262-266), Ιεράπετρα: Τ.Ε.Ι. Κρήτης, Τμήμα Εμπορίας & Διαφήμισης.

Σπινθηρόπουλος, Κ. (2018), «Το φαινόμενο της Τριτογενοποίησης της Ελληνικής Οικονομίας και η συμβολή του Διεθνούς Τουρισμού στην οικονομική ανάπτυξη της Ελλάδας. Η συμβολή της χρηματιστηριακής ανάπτυξης και του βαθμού ανοίγματος της οικονομίας ως προσδιοριστικοί παράγοντες της Οικονομικής Ανάπτυξης: Μια εμπειρική διερεύνηση αυτής της σχέσης στην περίπτωση της Ελλάδας». Πανεπιστήμιο Μακεδονίας. Θεσσαλονίκη. Ανάκτηση στις 17 Φεβρουαρίου 2022 από

<https://dspace.lib.uom.gr/bitstream/2159/22099/1/SpinthiropoulosKonstantinosPhd2018.pdf>

Συγκά, Γ. (2017). Η συμβολή των μουσείων στο ΑΕΠ. Ανάκτηση στις 12 Ιανουαρίου 2020 από <https://www.kathimerini.gr/911356/article/epikairothta/ellada/h-symvolh-twn-moyseiwn-sto-aep>

Τσαπακίδης,Χ (2017).Τα μουσεία του ΠΙΟΠ υποστηρίζουν τις τοπικές κοινωνίες. Ανάκτηση στις 12 Φεβρουαρίου 2020 από <https://www.protothema.gr/city-stories/article/681663/ta-mouseia-tou-piop-upostirizoun-tis-topikes-koinonies/>

Τζεκάκης Μ., (2000). Ένα χρόνο μετά το ΕΠΕΑΕΚ: Πού βρισκόμαστε; Πού πάμε; Άλλαξε κάτι ή ήταν όνειρο που πέρασε;. 9ο Πανελλήνιο Συνέδριο Ακαδημαϊκών Βιβλιοθηκών, pp. 129-139, Αθήνα.

- Τζιαφέρη, Σ. (2005). Το σύγχρονο μουσείο στην ελληνική εκπαίδευση μέσα από το παράδειγμα των εκπαιδευτικών προγραμμάτων. Θεσσαλονίκη: Αφοί Κυριακίδη.
- Τριανταφύλλη, Κ. (2017). Τα μουσεία του ΠΙΟΠ; Πολιτισμός ναι, αλλά και οικονομική ανάπτυξη. Ανάκτηση στις 12 Ιανουαρίου 2020 από <https://www.protagon.gr/epikairotita/44341414185-44341414185>
- Τσάφου, Σ. (2011). Ο ρόλος των λαϊκών βιβλιοθηκών στην οικονομική και κοινωνική ανάπτυξη σε τοπικό. Περιφερειακό και εθνικό επίπεδο, (23).
- Τσάφου Σ., Κυριακοπούλου Χ., Πολίτης Δ. (2018). Πρόταση για Εθνική Πολιτική Δημοτικών Βιβλιοθηκών. Ανάκτηση στις 23 Ιανουαρίου 2020 από <http://www.eebep.gr/wpcontent/uploads/Protasi.pdf>
- Υ.Α. 83064/ΙΖ/2003. Κανονισμός Λειτουργίας Δημοσίων Βιβλιοθηκών. (ΦΕΚ 1173/Β/20-8-2003). Ανάκτηση στις 12 Ιανουαρίου 2020 από <https://www.e-nomothesia.gr/kat-ekpaideuse/bibliothekes/ya-83064-iz-2003.html>
- Υπουργείο παιδείας και Θρησκευμάτων (2019). Νόμος περί Γενικών Αρχείων του κράτους. Ανάκτηση στις 12 Ιανουαρίου 2020 από <http://www.opengov.gr/ypepth/?p=4833>
- Φιλίππουπολίτη, Α. (2015), «Πρόγραμμα ελεύθερου χρόνου: Οικογένειες, παιδιά, ενήλικες» Στο Νικονάνου Ν., Μουσειακή Μάθηση και Εμπειρία στον 21ο αιώνα, σσ. 113- 127, Αθήνα: ΣΕΑΒ.
- Χατζηδάκη, Χ. (2016). Μεγάλα μουσεία της Ελλάδας και η συμβολή τους στην οικονομία με βάση την επισκεψιμότητα κατά τα έτη 2000-2014. Ανάκτηση στις 15 Ιανουαρίου 2020 από https://www.academia.edu/29920184/_%CE%9C%CE%B5%CE%B3%CE%AC%CE%BB%CE%B1_%CE%BC%CE%BF%CF%85%CF%83%CE%B5%CE%AF%CE%B1_%CF%84%CE%B7%CF%82_%CE%95%CE%BB%CE%BB%CE%AC%CE%B4%CE%B1%CF%82_%CE%BA%CE%B1%CE%B9_%CE%B7_%CF%83%CF%85%CE%BC%CE%B2%CE%BF%CE%BB%CE%AE_%CF%84%CE%BF%CF%85%CF%82_%CF%83%CF%84%CE%B7%CE%BD_%CE%BF%CE%B9%CE%BA%CE%BF%CE%BD%CE%BF%CE%BC%CE%AF%CE%B1_%CE%BC%CE%B5_%CE%B2%CE%AC%CF%83%CE%B7_%CF%84%CE%B7%CE%BD_%CE%B5%CF%80%CE%B9%CF%83%CE%BA%CE%B5%CF%88%CE%B9%CE%BC%CF%8C%CF%84%CE%B7%CF%84%CE%B1_%CE%BA%CE%B1%CF%84%CE%AC_%CF%84%CE%B1_%CE%AD%CF%84%CE%B7_2000-2014_

- Χονδροπούλου, Ε. (2015). Μουσείο και σύγχρονη κοινωνία. Ανάκτηση στις 5 Ιανουαρίου 2020 από https://www.academia.edu/12601398/%CE%9C%CE%9F%CE%A5%CE%A3%CE%95%CE%99%CE%9F_%CE%9A%CE%91%CE%99_%CE%A3%CE%A5%CE%93%CE%A7%CE%A1%CE%9F%CE%9D%CE%97_%CE%9A%CE%9F%CE%99%CE%9D%CE%A9%CE%9D%CE%99%CE%91
- Ψηφιακή Βιβλιοθήκη. (2020, 12 Ιανουαρίου). Στη Βικιπαίδεια. Ανάκτηση στις 12 Ιανουαρίου 2020 από https://el.wikipedia.org/wiki/%CE%A8%CE%B7%CF%86%CE%B9%CE%B1%CE%BA%CE%AE_%CE%B2%CE%B9%CE%B2%CE%BB%CE%B9%CE%BF%CE%B8%CE%AE%CE%BA%CE%B7
- Ψηφιακή Διατήρηση. (2020, 12 Ιανουαρίου). Στη Βικιπαίδεια. Ανάκτηση στις 12 Ιανουαρίου 2020 από https://el.wikipedia.org/wiki/%CE%A8%CE%B7%CF%86%CE%B9%CE%B1%CE%BA%CE%AE_%CE%B4%CE%B9%CE%B1%CF%84%CE%AE%CF%81%CE%B7%CF%83%CE%B7
- Ψηφιοποίηση. (2020, 12 Ιανουαρίου). Στη Βικιπαίδεια. Ανάκτηση στις 12 Ιανουαρίου 2020 από <https://el.wikipedia.org/wiki/%CE%A8%CE%B7%CF%86%CE%B9%CE%BF%CF%80%CE%BF%CE%AF%CE%B7%CF%83%CE%B7>
- Ψηφιοποίηση Αρχείου Γεωργικής Βιβλιοθήκης. Ανάκτηση στις 15 Ιανουαρίου 2020 από <https://www.ypaithros.gr/psifiopoiisi-arxeiou-georgikis-vivliothiki-institutou-geoponikon-epistimon/>

ΞΕΝΟΓΛΩΣΣΕΣ

- Aguirre, C. (2013). From Silence to Memory Revelation of the AHPN. Ανάκτηση στις 12 Ιανουαρίου 2020 από https://scholarsbank.uoregon.edu/xmlui/bitstream/handle/1794/12928/ahpn_final_20130620.pdf
- Associated Press in Guatemala City. (2015). Guatemala court: former dictator can be tried for genocide-but not sentenced. Ανάκτηση στις 12 Ιανουαρίου 2020 από <https://www.theguardian.com/world/2015/aug/25/guatemala-rios-montt-genocide-trial-not-sentenced>
- Astbury, R. (1994). The Public Library of the Twenty First Century: The Key Information and Learning Centre in the Community?. Libri, 44(2), 130-144.
- Bennett, T. (1995). The Birth of the Museum: History, Theory and Politics. New York: Routledge.
- Boukas, N. (2013). Youth Visitor's Satisfaction in Greek Cultural Heritage Destinations: The Case of Delphi. Tourism Planning & Development. 10 (3). pp. 285-306. Abingdon: Routledge.
- Boyd, C. (χ.χ.). Why Benetech? Ανάκτηση στις 12 Ιανουαρίου 2020 από <https://www.pbs.org/frontlineworld/stories/guatemala704/interview/benetech.html>
- Crooke, E. (2007). Museums and Community: Ideas, Issues and Challenges. London: Routledge.
- Dadlani, P. & Todd, R. (2014). Collaboration, Social Justice and School Libraries. Society for Information Technology and Teacher Education International Conference. p. 665. Florida, United States. Ανάκτηση από <https://www.learntechlib.org/primary/p/130812/> την 1η Μαρτίου 2022.
- Dexter-Lord, G. & Barry, L. (2017). Εγχειρίδιο Διοίκησης Μουσείων. Θεσσαλονίκη: ΔΙΣΙΓΜΑ.
- Dorn, N. (2013). The World's Legal Heritage in Great Subterranean Halls, or ...A collection Big with Babylonian Perspective. Ανάκτηση στις 12 Ιανουαρίου 2020 από <https://blogs.loc.gov/law/2013/05/the-worlds-legal-heritage-in-great-subterranean-halls-or-a-collection-big-with-babylonian-perspective/>
- Ellis, J. (1993). Η διαχείριση των αρχείων. Αθήνα: Ελληνική Αρχαική Εταιρία Τυπωθήτω

- Fisher, K. et al (2007). Seattle Public Library as Place: Reconceptualizing Space, Community, and Information at the Central Library. In J. Buschman and G. Leckie (Eds.), *The library as place* (136-160). Westport: Libraries Unlimited.
- Floridi, L. (2005). Is Semantic Information Meaningful Data? The Standard Definition of Information. *Philosophy and Phenomenological Research*, 70 (2), pp. 351 – 370.
- Garrison, D. (1979). *Apostles of Culture: The Public Librarian and American Society, 1876-1920*. New York: Free Press.
- Guatemala National Police Archives. (2020, 12 Ιανουαρίου). Στη Wikipedia. Ανάκτηση στις 12 Ιανουαρίου 2020 από https://en.wikipedia.org/wiki/Guatemala_National_Police_Archives#Guatemalan_Civil_War
- G. Duby, (1973). "La vulgarisation des modèles culturels dans la société féodale", G. Duby, *Hommes et structures au Moyen Age*, Παρίσι, σ. 292 - 308.
- G. Duby, (1974) "Histoire sociale et idéologies des sociétés", J. Le Goff- P. Nora (έκδ.), *Faire de l'histoire*, Παρίσι, τ. I, σσ. 147 - 168.
- Hill, L., O' Sullivan C. & O' Sullivan T. (2003). *Creative Arts Marketing*. Second edition, Routledge, London and New York.
- Holt, L. E. & Holt, G. E. (2010). *Public Library Services for the Poor: Doing All We Can*. Chicago: ALA Editions.
- IALL. International Association of Legal Libraries website. Διαθέσιμο στο: <https://iall.org>. Ανάκτηση στις 22 Φεβρουαρίου 2022.
- IFLA (2015). About the Law Libraries Section. Ανάκτηση στις 12 Ιανουαρίου 2020 από <https://www.ifla.org/about-the-law-libraries-section>
- Kinzer, S. (2013). Glimmers of Hope in Guatemala. *The New York Review of Books*, 60 (19).
- Law Library of Congress. (2020, 12 Ιανουαρίου). Στη Wikipedia. Ανάκτηση στις 12 Ιανουαρίου 2020 από https://en.wikipedia.org/wiki/Law_Library_of_Congress#cite_note-2
- Leckie, G. & Hopkins J. (2002). The public place of central libraries: findings from Toronto and Vancouver. *Library Quarterly*, 72 (3). Ανάκτηση στις 12 Ιανουαρίου 2020 από <https://ir.lib.uwo.ca/geographypub/119/>
- Lib. Auth.gr (2021) Βιβλιοθήκη Νομικής 'Ιωάννης Δεληγιάννης' Διαθέσιμο στο: <https://www.lib.auth.gr/el/b032>

Linkedin.com (2021) American Association of Law Libraries Διαθέσιμο στο:
<https://www.linkedin.com/company/american-association-of-law-libraries>

Lib.aegean.gr (2022) Βάσεις Δεδομένων. Διαθέσιμο στο:
<https://www.lib.aegean.gr/el/%CE%BC%CE%B5%CE%BD%CE%BF%CF%8D-%CE%B1%CE%BD%CE%B1%CE%B6%CE%AE%CF%84%CE%B7%CF%83%CE%B7-%CE%B2%CE%AC%CF%83%CE%B5%CE%B9%CF%82-%CE%B4%CE%B5%CE%B4%CE%BF%CE%BC%CE%AD%CE%BD%CF%89%>

Lib. Auth.gr (2021) Βιβλιοθήκη Νομικής 'Ιωάννης Δεληγιάννης' Διαθέσιμο στο:
<https://www.lib.auth.gr/el/b032>

Linkedin.com (2021) American Association of Law Libraries Διαθέσιμο στο:
<https://www.linkedin.com/company/american-association-of-law-libraries>

Lib.aegean.gr (2022) Βάσεις Δεδομένων. Διαθέσιμο στο:
<https://www.lib.aegean.gr/el/%CE%BC%CE%B5%CE%BD%CE%BF%CF%8D-%CE%B1%CE%BD%CE%B1%CE%B6%CE%AE%CF%84%CE%B7%CF%83%CE%B7-%CE%B2%CE%AC%CF%83%CE%B5%CE%B9%CF%82-%CE%B4%CE%B5%CE%B4%CE%BF%CE%BC%CE%AD%CE%BD%CF%89%CE%BDCE%BD>

Libraries power the knowledge-based economy. About NLB, knowledge, Imagination, possibility. (2009) Available from: <http://www.nlb.gov.sg/COMS.portal>.

Libraries and national development. Cited 2009. Available from: [Eric.ed.gov/ERICWeb/portal/recordDetail?accno = ED221176-22](http://eric.ed.gov/ERICWeb/portal/recordDetail?accno=ED221176-22).

Luke, T. (2002). Museum Politics: power plays at the exhibition. Minneapolis: University of Minnesota Press.

Madan, F. (1919). The Bodleian library at Oxford. Duckworth&co. London (p.11-12).

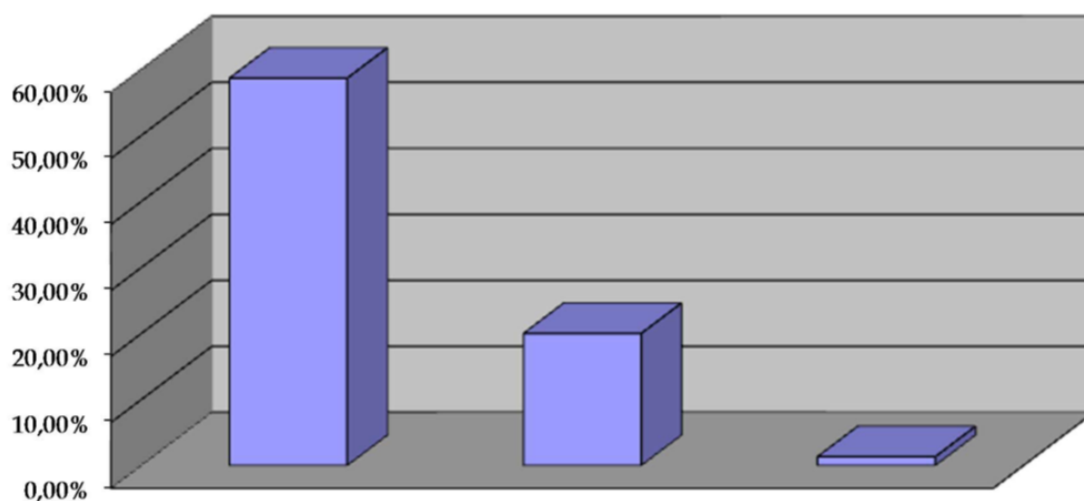
McDonald, M. (2012). Long-hidden archives help Guatemala war crimes trials. Ανάκτηση στις 12 Ιανουαρίου 2020 από <https://www.reuters.com/article/us-guatemala-archives-idUSTRE8172D220120208>

Murugan, K. & Krishna, K. M. (2018). Role of Library in Changing Society. Ανάκτηση στις 17 Φεβρουαρίου 2022 από https://www.researchgate.net/publication/323935597_ROLE_OF_LIBRARY_IN_CHANGING_SOCIETY

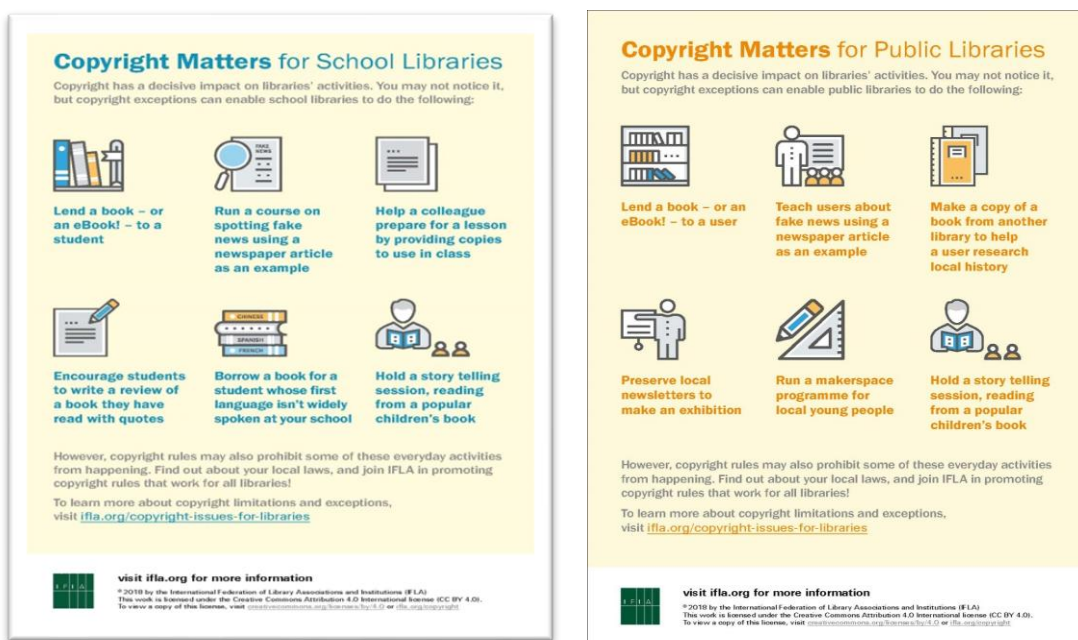
- National Justice Museum. (2020, 12 Ιανουαρίου). Στη Wikipedia. Ανάκτηση στις 12 Ιανουαρίου 2020 από https://en.wikipedia.org/wiki/National_Justice_Museum
- Olier, D. H., Delmas, B. (1975). Planning national infrastructures for documentation, libraries and archives: Outline of a general policy. Paris, Unesco press.
- Osterberg, G. (2012). Annual Report of the Librarian of Congress. Ανάκτηση στις 12 Ιανουαρίου 2020 από <https://dokumen.tips/vembed/annual-report-of-the-librarian-of-congress-for-fiscal-year-2012>
- Official Journal of the European Union (2012) Charter of Fundamental rights of the European Union Διαθέσιμο στο: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX:12012P/TXT>
- Rajan TN., (2017). Role of libraries in society. Available at: <http://egyankosh.ac.in/bitstream/123456789/34897/1/Unit-1.pdf>
- Reinbothe, Jörg. (1998). Provisions on exceptions in the European Community Proposed Directive on copyright and related rights in the information society, in Libby Baulch, Michael Green & Mary Wyburn (eds.), ALAI Study Days: The Boundaries of Copyright: Its Proper Limitations and Exceptions 63 (Australian Copyright Council)
- Rowley J., (2003). Knowledge Management – the new librarianship? From custodians of history to gatekeepers to the future», *Library Management*, 24 no. 8/9, 433 – 440.
- Ryynanen, M. (1999). The role of libraries in modern society, 7th Catalan Congress on Documentation., 5th November 1999.
- Sandell, R. (2002a). Museums and the combating of social inequality: Roles, responsibilities, resistance. In R. Sandell (Ed.), *Museums, Society, Inequality* (pp. 3-23). London and New York: Routledge.
- Sandell, R. (2007). *Museums, Prejudice and the Reframing of Difference*. London: Routledge.
- Sdgs.un.org (x.x.) Transforming our world: the 2030 Agenda for Sustainable Development Διαθέσιμο στο: <https://sdgs.un.org/2030agenda>
- Smith, J. (2009). A Human Rights Breakthrough in Guatemala. Ανάκτηση στις 12 Ιανουαρίου 2020 από <https://www.smithsonianmag.com/history/a-human-rights-breakthrough-in-guatemala-138629807/?no-ist=&page=1>
- Tabb, Winston; Cole, John Y., Jr.; Kinney, Angela J.; Underdue, Fern. (2003). "Library of Congress". In Drake, Miriam A. (ed.). *Encyclopedia of Library and*

- Information Science. 3(2nd ed.). CRC Press. pp. 1593–1612. The Law Library of Congress is the world's largest and most comprehensive law library.
- The Urban Libraries Council. (2007). Making Cities Stronger: Public Library Contributions to Local Economic Development. USA. Ανάκτηση στις 18 Φεβρουαρίου 2022 από <https://community-wealth.org/sites/clone.community-wealth.org/files/downloads/report-manjarraz-et-al.pdf>
- Un.org (x.x) Access to Justice διαθέσιμο στο:
<https://www.un.org/ruleoflaw/thematic-areas/access-to-justice-and-rule-of-law-institutions/access-to-justice/>
- Usherwood, B. (1985/6). Social functions of the public library- an exploration. Occasional papers number 1. London: Public Libraries Research Group
- Walsh, K. (1992) The Representation of the Past: Museums and Heritage in the Post-Modern World. London: Routledge
- Watson, S. E. R. (2007). Museums and Their Communities. In S. Watson (ed.) Museums and their Communities, pp. 1-23. London: Routledge.
- Wenger J., (2022) Legal Aid – A Global Component of Access to Justice
- Williamson, S. D. (2018). Μακροοικονομική. Θεσσαλονίκη: Εκδόσεις Τζιόλα. σελ. 33.
- Witcomb, A. (2003). Re-Imagining the Museum. London: Routledge.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

Βιβλιοπαρουσιάσεις Ομιλίες Δράσεις εστιασμένες σε μειονοτικές ομάδες
Εικόνα 1: Γράφημα για την πολιτιστική και κοινωνική δραστηριότητα της βιβλιοθήκης
<http://www.balkaneana.eu/workshop/presentations/zachos.pdf>

Εικόνα 2: Διαφημιστικά έντυπα από την IFLA για τα θέματα πνευματικής ιδιοκτησίας για τις βιβλιοθήκες

ΠΙΝΑΚΑΣ 1: ΕΠΙΣΚΕΠΤΕΣ ΜΟΥΣΕΙΩΝ ΚΑΙ ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΩΝ ΧΩΡΩΝ – ΕΙΣΠΡΑΞΕΙΣ
(ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΣ 2017 ΚΑΙ ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΣ 2018)

I. ΑΡΙΘΜΟΣ ΕΠΙΣΚΕΠΤΩΝ				
Μουσεία - Αρχαιολογικοί Χώροι	2017	2018	Μεταβολή 2018/2017	
Γενικό σύνολο επισκεπτών (Α+Β)	2.100.935	2.387.176	13,6%	
A. Μουσεία (Γ+Ε)	583.328	662.631	13,6%	
Μουσείο Ακρόπολης	164.267	193.645	17,9%	
Εθνικό Αρχαιολογικό	56.905	69.298	21,8%	
Αρχαίας Ολυμπίας	14.892	17.348	16,5%	
Παλάτι Ιπποτών (Ρόδου)	37.552	39.998	6,5%	
Ηρακλείου (Κρήτης)	68.869	83.751	21,6%	
Λευκού Πύργου	23.782	20.929	-12,0%	
Δελφών	24.139	29.482	22,1%	
Λατινών μουσείων	192.922	208.180	7,9%	
B. Αρχαιολογικοί χώροι (Δ+Ζ)	1.517.607	1.724.545	13,6%	
Επιδαύρου ⁽¹⁾	51.401	64.999	26,5%	
Ακροπόλεως Μυκηνών και Θησαυρού Ατρέα	49.376	57.206	15,9%	
Ακροπόλεως Αθηνών ⁽²⁾⁽¹⁾	359.252	388.503	8,1%	
Σούνιου ⁽¹⁾	30.292	33.846	11,7%	
Ακροπόλεως Λίνδου	79.110	89.194	12,7%	
Βασιλική Τάφος Βεργίνας	19.243	20.431	6,2%	
Αρχαίας Ολυμπίας	57.947	57.638	-0,5%	
Κνωσού (Κρήτης)	94.413	122.682	29,9%	
Φαιστού (Κρήτης)	13.180	13.520	2,6%	
Αρχαίας Κορίνθου ⁽¹⁾	22.540	24.245	7,6%	
Μυστρά ⁽¹⁾	15.632	17.350	11,0%	
Δελφών	41.436	45.584	10,0%	
Λατινών αρχαιολογικών χώρων	683.785	789.347	15,4%	
II. ΑΡΙΘΜΟΣ ΕΠΙΣΚΕΠΤΩΝ ΜΕ ΕΙΣΗΓΗΡΙΟ				
	2017	2018	Μεταβολή 2018/2017	
Σύνολο Επισκεπτών Με Εισητήριο (Γ+Δ)	1.462.599	1.807.308	23,6%	
Γ. Μουσεία	370.952	414.295	11,7%	
Δ. Αρχαιολογικοί χώροι	1.091.647	1.393.013	27,6%	
III. ΑΡΙΘΜΟΣ ΕΠΙΣΚΕΠΤΩΝ ΕΛΕΥΘΕΡΗΣ ΕΙΣΟΔΟΥ				
	2017	2018	Μεταβολή 2018/2017	
Σύνολο Επισκεπτών Ελεύθερης Εισόδου (Ε+Ζ)	638.336	579.868	-9,2%	
Ε. Μουσεία	212.376	248.336	16,9%	
Ζ. Αρχαιολογικοί χώροι	425.960	331.532	-22,2%	
IV. ΕΙΣΠΡΑΞΕΙΣ (σε ευρώ)				
	2017	2018	Μεταβολή 2018/2017	
Σύνολο Εισπράξεων (Η+Θ)	15.150.109,00	17.019.635,00	12,3%	
Η. Μουσεία	2.238.334,00	2.552.485,00	14,0%	
Θ. Αρχαιολογικοί χώροι	12.911.775,00	14.467.150,00	12,0%	

ΠΙΝΑΚΑΣ 2: ΕΠΙΣΚΕΠΤΕΣ ΜΟΥΣΕΙΩΝ ΚΑΙ ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΩΝ ΧΩΡΩΝ – ΕΙΣΠΡΑΞΕΙΣ
(2016, 2017, ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΣ- ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΣ 2017 & 2018)

I. ΑΡΙΘΜΟΣ ΕΠΙΣΚΕΠΤΩΝ						
Μουσεία - Αρχαιολογικοί Χώροι	2016	2017	ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΣ-ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΣ 2017 2018		Μεταβολή 2018/2017	
Γενικό σύνολο επισκεπτών (Α+Β)	14.080.639	16.524.557	13.553.759		15.267.125	12,6%
A. Μουσεία (Γ+Ε)	4.515.966	5.191.781	4.172.095		4.528.658	8,5%
Μουσείο Ακρόπολης	1.406.096	1.593.362	1.267.434		1.397.644	10,3%
Εθνικό Αρχαιολογικό	447.093	545.555	435.272		463.407	6,5%
Αρχαίας Ολυμπίας	124.136	145.118	120.330		131.382	9,2%
Παλάτι Ιπποτών (Ρόδου)	237.361	235.413	198.980		203.144	2,1%
Ηρακλείου (Κρήτης)	394.915	426.191	350.870		456.973	30,2%
Λευκού Πύργου	290.192	268.149	212.176		170.444	-19,7%
Δελφών	166.091	211.827	175.517		202.525	15,4%
Λατινών μουσείων	1.450.082	1.766.166	1.411.516		1.503.139	6,5%
B. Αρχαιολογικοί χώροι (Δ+Ζ)	9.564.673	11.332.776	9.381.664		10.738.467	14,5%
Επιδαύρου ⁽¹⁾	375.437	469.060	398.851		470.607	18,0%
Ακροπόλεως Μυκηνών και Θησαυρού Ατρέα ⁽¹⁾	342.854	412.397	349.284		418.498	19,8%
Ακροπόλεως Αθηνών ⁽²⁾⁽¹⁾	1.807.580	2.766.218	2.214.774		2.592.953	17,1%
Σουνίου ⁽¹⁾	222.800	259.709	211.435		253.030	19,7%
Ακροπόλεως Λίνδου	421.070	441.012	379.734		423.583	11,5%
Βασιλική Τάφου Βεργίνας	186.627	203.632	164.140		179.295	9,2%
Αρχαίας Ολυμπίας	423.424	481.252	397.207		402.459	1,3%
Κνωσού (Κρήτης)	611.455	634.710	528.853		709.519	34,2%
Φαιστού (Κρήτης)	77.071	95.182	68.744		100.781	46,6%
Αρχαίας Κορίνθου ⁽¹⁾	153.307	191.836	159.718		158.321	-0,9%
Μυστρά ⁽¹⁾	114.293	125.549	107.886		124.600	15,5%
Δελφών	290.705	345.804	284.313		337.731	18,8%
Λατινών αρχαιολογικών χώρων	4.538.050	4.906.415	4.116.725		4.567.090	10,9%
II. ΑΡΙΘΜΟΣ ΕΠΙΣΚΕΠΤΩΝ ΜΕ ΕΙΣΗΤΗΡΙΟ						
	2016	2017	ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΣ-ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΣ 2017 2018		Μεταβολή 2018/2017	
Σύνολο Επισκεπτών Με Ειστήριο (Γ+Δ)	8.749.957	10.288.448	8.438.764		9.668.377	14,6%
Γ. Μουσεία	2.406.665	2.831.466	2.289.093		2.539.690	10,9%
Δ. Αρχαιολογικοί χώροι	6.343.292	7.456.982	6.149.671		7.128.687	15,9%
III. ΑΡΙΘΜΟΣ ΕΠΙΣΚΕΠΤΩΝ ΕΛΕΥΘΕΡΗΣ ΕΙΣΟΔΟΥ						
	2016	2017	ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΣ-ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΣ 2017 2018		Μεταβολή 2018/2017	
Σύνολο Επισκεπτών Εκλεύθερης Εισόδου (Ε+Ζ)	5.330.682	6.236.109	5.114.995		5.598.748	9,5%
Ε. Μουσεία	2.109.301	2.360.315	1.883.002		1.988.968	5,6%
Ζ. Αρχαιολογικοί χώροι	3.221.381	3.875.794	3.231.993		3.609.780	11,7%
IV. ΕΙΣΠΡΑΞΕΙΣ (σε ευρώ)						
	2016	2017	ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΣ-ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΣ 2017 2018		Μεταβολή 2018/2017	
Σύνολο Εισπράξεων (Η+Θ)	86.647.638,00	102.887.879,00	86.222.078,00		97.229.869,00	12,8%
Η. Μουσεία	13.448.464,00	16.175.121,00	13.330.475,00		14.929.666,00	12,0%
Θ. Αρχαιολογικοί χώροι	73.199.174,00	86.712.758,00	72.891.603,00		82.300.203,00	12,9%

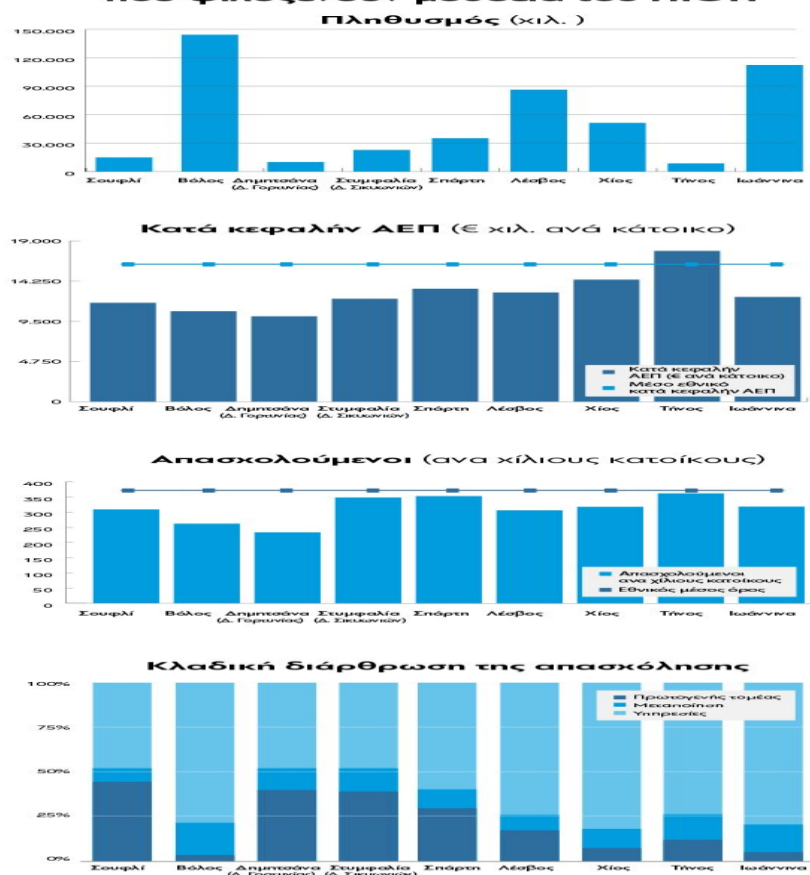
Εικόνα 3: Πίνακας 1 και Πίνακας 2 από τους επισκέπτες μουσείων και αρχαιολογικών χώρων-εισπράξεις: Σεπτέμβριος 2018

ΠΙΝΑΚΑΣ 2: ΕΠΙΣΚΕΠΤΕΣ ΜΟΥΣΕΙΩΝ ΚΑΙ ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΩΝ ΧΩΡΩΝ – ΕΙΣΠΡΑΞΕΙΣ
(2017, 2018, ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΣ-ΑΥΓΟΥΣΤΟΣ 2018, 2019)

(ΑΥΓΟΥΣΤΟΣ 2018 ΚΑΙ ΑΥΓΟΥΣΤΟΣ 2019)				
I. ΑΡΙΘΜΟΣ ΕΠΙΣΚΕΠΤΩΝ				
Μουσεία - Αρχαιολογικοί Χώροι	2018	2019	Μεταβολή 2019/2018	
Γενικό σύνολο επισκεπτών (Α+Β)	2.576.738	2.653.909	3,0%	
A. Μουσεία (Γ+Ε)	699.988	730.089	4,3%	
Μουσείο Ακρόπολης	196.218	201.991	2,9%	
Εθνικό Αρχαιολογικό	68.945	67.371	-2,3%	
Αρχαίας Ολυμπίας	18.302	16.674	-8,9%	
Παλάτι Ιπποτών (Ρόδου)	45.462	48.407	6,5%	
Ηρακλείου (Κρήτης)	90.341	114.661	26,9%	
Λευκού Πύργου	31.907	33.996	6,5%	
Δελφών	25.006	26.300	5,2%	
Λατινών μουσείων	223.807	220.689	-1,4%	
B. Αρχαιολογικοί χώροι (Δ+Ζ)	1.876.750	1.923.820	2,5%	
Επιδαύρου ⁽¹⁾	71.791	70.230	-2,2%	
Ακροπόλεως Μυκηνών και Θησαυρού Ατρέα	61.519	58.778	-4,5%	
Ακροπόλεως Αθηνών	393.620	451.686	14,8%	
Σουνίου	35.257	39.215	11,2%	
Ακροπόλεως Λίνδου	90.496	99.732	10,2%	
Βασιλική Τάφου Βεργίνας	21.153	20.746	-1,9%	
Αρχαίας Ολυμπίας	75.269	73.773	-2,7%	
Κνωσού (Κρήτης)	160.299	170.378	6,3%	
Φαιστού (Κρήτης)	14.565	16.509	13,3%	
Αρχαίας Κορίνθου ⁽²⁾	21.117	20.682	-2,1%	
Μυστρά ⁽³⁾	24.230	24.460	0,9%	
Δελφών	49.482	46.484	-6,1%	
Λατινών αρχαιολογικών χώρων	857.952	831.647	-3,1%	
II. ΑΡΙΘΜΟΣ ΕΠΙΣΚΕΠΤΩΝ ΜΕ ΕΙΣΗΤΗΡΙΟ				
	2018	2019	Μεταβολή 2019/2018	
Σύνολο Επισκεπτών Με Ειστήριο (Γ+Δ)	1.677.225	1.797.312	7,2%	
Γ. Μουσεία	428.893	461.250	7,5%	
Δ. Αρχαιολογικοί χώροι	1.248.332	1.336.062	7,0%	
III. ΑΡΙΘΜΟΣ ΕΠΙΣΚΕΠΤΩΝ ΕΛΕΥΘΕΡΗΣ ΕΙΣΟΔΟΥ				
	2018	2019	Μεταβολή 2019/2018	
Σύνολο Επισκεπτών Ελεύθερης Εισόδου (Ε+Ζ)	899.513	856.597	-4,8%	
Ε. Μουσεία	271.095	268.839	-0,8%	
Ζ. Αρχαιολογικοί χώροι	628.418	587.758	-6,5%	
IV. ΕΙΣΠΡΑΞΕΙΣ (σε ευρώ)				
	2018	2019	Μεταβολή 2019/2018	
Σύνολο Εισπράξεων (Η+Θ)	17.986.179	20.192.277	12,3%	
Η. Μουσεία	2.706.638	3.470.122	28,2%	
Θ. Αρχαιολογικοί χώροι	15.279.541	16.722.155	9,4%	

I. ΑΡΙΘΜΟΣ ΕΠΙΣΚΕΠΤΩΝ						
Μουσεία - Αρχαιολογικοί Χώροι		2017	2018	ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΣ-ΑΥΓΟΥΣΤΟΣ		Μεταβολή
				2018	2019	2019/2018
Γενικό σύνολο επισκεπτών (Α+Β)		16.524.557	18.603.282	12.879.949	13.526.442	5,0%
A. Μουσεία (Γ+Ε)		5.191.781	5.702.211	3.866.027	4.074.916	5,4%
Μουσείο Ακρόπολης		1.593.362	1.774.304	1.203.999	1.238.866	2,9%
Εθνικό Αρχαιολογικό		545.555	594.219	394.109	417.555	5,9%
Αρχαίας Ολυμπίας		145.118	156.658	114.034	116.113	1,8%
Παλάτι Ιπποτών (Ρόδου)		235.413	242.759	163.146	176.402	8,1%
Ηρακλείου (Κρήτης)		426.191	555.031	373.222	444.698	19,2%
Λευκού Πύργου		268.149	225.944	149.515	168.084	12,4%
Δελφών		211.827	249.754	173.043	192.616	11,3%
Λατινών μουσείων		1.766.166	1.903.542	1.294.959	1.320.582	2,0%
B. Αρχαιολογικοί χώροι (Δ+Ζ)		11.332.776	12.901.071	9.013.922	9.451.526	4,9%
Επιτάφιο (1)		469.060	548.900	405.608	382.635	-5,7%
Αερόστατος Μικηλίου και Θησαυρού Ατρέας ⁽⁴⁾		412.397	495.993	361.292	358.723	-0,7%
Αερόστατος Αθηνών ^{(2), (4)}		2.766.218	3.150.604	2.204.450	2.450.205	12,1%
Σαυνίου		259.709	306.665	219.184	233.591	6,6%
Αερόστατος Λίνδου		441.012	498.137	334.389	360.523	7,8%
Βασιλική Τάφου Βεργίνης		203.632	222.503	158.864	156.558	-1,5%
Αρχαίας Ολυμπίας		481.252	484.238	344.821	322.024	-6,6%
Κνωσού (Κρήτης)		634.710	855.663	586.837	651.294	11,0%
Φωαυτού (Κρήτης)		95.182	134.538	87.261	77.622	-11,0%
Αρχαίας Κορίνθου (3)		191.836	196.944	134.076	140.091	4,5%
Μυστρά ⁽¹⁾		125.549	145.939	107.250	105.707	-1,4%
Δελφών		354.804	405.947	292.147	282.169	-3,4%
Λατινών αρχαιολογικών χώρων		4.906.415	5.464.000	3.777.743	3.909.684	3,5%
		2017	2018	ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΣ-ΑΥΓΟΥΣΤΟΣ		Μεταβολή
				2018	2019	2019/2018
Σύνολο Επισκεπτών Με Εισιτήριο (Γ+Δ)		10.288.448	11.576.110	7.861.069	8.419.135	7,1%
Γ. Μουσεία		2.831.466	3.155.269	2.125.395	2.268.876	6,8%
Δ. Αρχαιολογικοί χώροι		7.456.982	8.420.841	5.735.674	6.150.259	7,2%
III. ΑΡΙΘΜΟΣ ΕΠΙΣΚΕΠΤΩΝ ΕΛΕΥΘΕΡΗΣ ΕΙΣΟΔΟΥ						
		2017	2018	ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΣ-ΑΥΓΟΥΣΤΟΣ		Μεταβολή
				2018	2019 ⁽¹⁾	2019/2018
Σύνολο Επισκεπτών Ελεύθερης Εισόδου (Ε+Ζ)		6.236.109	7.027.172	5.018.880	5.107.307	1,8%
Ε. Μουσεία		2.630.315	2.546.942	1.740.632	1.806.040	3,8%
Ζ. Αρχαιολογικοί χώροι		3.875.794	4.480.230	3.278.248	3.301.267	0,7%
IV. ΕΞΗΓΡΑΣΕΙΣ (απ. κομμάτι)						
		2017	2018	ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΣ-ΑΥΓΟΥΣΤΟΣ		Μεταβολή
				2018	2019	2019/2018
Σύνολο Εισιτηρίων (Η+Θ)		102.887.879	115.772.341	80.210.234	90.334.000	12,6%
Η. Μουσεία		16.175.121	18.251.493	12.377.181	16.003.138	29,3%
Θ. Αρχαιολογικοί χώροι		86.712.758	97.520.848	67.833.053	74.330.862	9,6%

Χαρακτηριστικά των οικονομιών των δήμων που φιλοξενούν μουσεία του ΠΙΟΠ

Εικόνα 5: Χαρακτηριστικά των οικονομιών των δήμων που φιλοξενούν μουσεία ΠΙΟΠ